

yaşama tutun

ÇOCUKLARIN KURUMSAL BAKIM SÜRECİNDE VE
SONRASINDA HAK İHLALLERİ

MALATYA YETİŞTİRME YURTLARINDAN
AYRILANLAR YARDIMLAŞMA DERNEĞİ
2021

Yaşama Tutun

Çocukların Kurumsal Bakım Sürecinde ve Sonrasında Hak İhlalleri

1. Basım Ocak, 2021

Çalışma Grubu:

Ahmet Özerhan
Fırat Yıldız
Mehmet Çolak
Yunus Uzun

Rapora Katkı Verenler:

Adem Arkadaş Thibert
Ebru Hanbay
Emrah Kırımsoy
Av. Özlem Ayata

Tasarım ve Baskı:

İletişim :

www.bakimsonrasiizleme.org

www.malatyayader.org

www.dabaf.com

0 850 302 39 88

Malatya Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği- Malatya YADER

Yaşama Tutun Çocukların Kurumsal Bakım Sürecinde ve Sonrasında Hak İhlalleri Raporu'ndan kaynak göstermek kaydıyla yararlanılabilir. Rapor, Malatya YADER'in izni olmadan, kısmen de olsa, fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz.

Bu yayın Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriğinden yalnızca Malatya YADER sorumludur ve içerik hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır

Malatya Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği Malatya YADER

Malatya Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği, 2012 yılında, devlet koruması altında kalan çocukların ve ayrılan gençlerin yaşam kalitesini artırmak ve sosyal hizmetler alanında politika oluşturmak ve politika oluşumuna katkı sağlamak amacıyla kurulmuştur.

Dernek, kurulduğundan bu yana, sekiz yıllık süreç boyunca, sürdürülebilir kalkınma amaçlarını esas alan hak temelli pek çok çalışma gerçekleştirmiştir. Devlet koruması altında kalan çocukların ve ayrılan gençlerin, hayata entegrasyonlarını kolaylaştırmak amacıyla bir zamanlar kendileri gibi devlet korumasında büyümüş; kendilerine rol model olarak görebilecekleri, iş ve sosyal hayatta başarılı olmuş büyükleriyle bir araya gelmelerini sağlamıştır. Bu buluşmalar, çocukların ve gençlerin özgüvenlerinin artmasını sağlamış; yükseköğrenimi özendirmiştir. Bunun yanı sıra gerçekleştirilen üniversite gezileri de aynı amaca hizmet etmiştir.

Dernek, çocukların ve gençlerin haklarını öğrenmeleri amacıyla da çeşitli projeler yürütmüştür; bulunduğu bölgedeki pilot okulları ziyaret etmiş ve BM Çocuk Haklarına dair Sözleşmesini referans alarak haklarını anlatmıştır; gençlere iş hayatına ilişkin hakları konusunda çeşitli eğitimler vermiştir. Dernek, devlet koruması altında kalan çocukların ve ayrılan gençlerin/ hakları konusunda da ayrıca lobi ve savunuculuk faaliyeti gerçekleştirmektedir.

TEŞEKKÜR

Bu izleme çalışmamızda emeği geçen ve desteklerini esirgemeyen Etkiniz AB Programı ekibine, uzmanlarına, Malatya YADER yönetim kurulu üyelerine ve bizlere sabır gösteren eşlerimize teşekkür ederiz.

**GELECEĞE UMUT TOHUMU EKEN FEDAKÂRLARA VE YEŞEREN FİDANLARA İTHAFEN
AYAKLARI TAŞA DEĞMESİN...**

İÇİNDEKİLER

ÖZET	6
GİRİŞ	8
YÖNTEM	10
KAVRAMSAL VE HUKUKİ ÇERÇEVE	11
DEĞERLENDİRME	19
Temel Bilgiler	
Kararlara Dair Bilgiler	
Kararlarda Tespit Edilen Hak İhlalleri	
SONUÇ VE ÖNERİLER	26
Mevzuatın Güçlenmesine Dair Öneriler	
Sosyal İnceleme Raporları Süreci Önerileri	
Bakım Süresince Ve Sonrasında İzleme Ve Değerlendirme Süreci Önerileri	
Personel Uygulamaları Üzerine Öneriler	
Çocuk Dostu Adalet Üzerine Öneriler	

KAYNAKÇA	32
Ek. 1. Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esaslar (BMGK, 64. Oturum, 2010)	29
Ek 2. Ebeveyn Bakımından Yoksun Çocuklar İçin Minimum Standartlar Listesi (Türkiye Uyarlaması)	43
Ek 3. Koruma Kararı Kaldırılan Çocukların Cinsiyet, Bakım Dönemindeki Yaş Aralığı, Buldukları İl, Reşit Olduktan Sonra Açmış Oldukları Davanın Görüldüğü Mahkeme, Kararın Dayanağı ve Sonucu Tablosu	44
Ek 4. Karar Sürecine dair Başlangıç Noktası, Arka Plan Bilgisi, Karar Özeti ve Değerlendirme, Karar Tarihi ve Sonuç Tablosu	46
Ek 5. Koruma Kararının Kaldırılmasına Yönelik Yargıtay'a Yapılan Temyizler ve Karar Özetleri Tablosu	56
Ek 6. Kararlarda Karşılaşılan Temel Sorunlar ve Hak İhlalleri ile İlgili Temel Değerlendirmeler	58

ÖZET

Her bir çocuğun kendini gerçekleştirme ve yapabilir olması; eşit, özgür ve onurlu bir yaşam sürmesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme'ye (ÇHS) taraf olan devletlerin taahhütü altındadır. Bu taahhüt, bir çocuğun ayırım görmeden yaşama ve gelişmesi, hakkındaki kararlara katılımı ve yüksek yararının gözetilmesi konularına tehdit bulunması durumunda, çocuk koruma sistemini harekete geçirmeyi ve özel önlemler alınmasını gerektirmektedir. Özel önlem alınması gereken alanlardan biri ebeveyn bakımından yoksun olan veya yoksun kalma riskiyle karşı karşıya bulunan, alternatif bakım ihtiyacı olan çocuklardır.

Yaşama Tutun İzleme Çalışması ile devlet koruması altında iken reşit olmadan mahkeme kararı ile koruma kararı kaldırılan 51 çocuk ile ilgili reşit olduklarından sonra istihdam hakkı özelinde açtıkları davalarla ilgili 74 mahkeme kararı incelenmiştir. Kararlar 25 ayrı ilden olmak üzere 42'si İdare Mahkemesi, 4'ü Bölge İdare Mahkemesi, 2'si Asliye Mahkemesi, 3'ü Aile Mahkemesi, 3'ü Çocuk Mahkemesi, 5'i Danıştay ve 15'i Yargıtay'da verilmiştir. Kararlarda öne çıkan değerlendirme; bakım döneminde ve sonrasında yeterli izleme ve değerlendirme yapılmayan çocuk için, mahkemeye eksik ve kusurlu sosyal inceleme raporları hazırlandığı ve mahkemelerin noter gibi tek taraflı kararlar ile koruma kararlarını kaldırdığıdır. Bunun dışında da bakım süresi ve sonrası izleme ve değerlendirme uygulamaları, personel sistemi ve adalet mekanizmasındaki aksaklıklar öne çıkmıştır.

Kararlar üzerinde yapılan değerlendirmede devlet koruması altında iken reşit olmadan mahkeme kararı ile koruma kararı kaldırılan kişiler hakkında;

- * Koruma altına alınma sebeplerinin göz ardı edildiği,
- * Bakım sonrası için bireysel planların yapılmadığı, sürece çocukların hazır olmadığı ve bakım sonrası izleme faaliyetlerinin yürütülmediği,
- * Çocukların aileye dönüş süreçlerindeki koruma kararları kaldırılırken tek taraflı eksik ve kusurlu sosyal inceleme raporları hazırlandığı,
- * Eksik kusurlu ve dayanaktan yoksun olarak hazırlanan sosyal inceleme raporlarının hazırlanması ve süreçteki personel hataları,
- * Koruma kararlarının kaldırılmasında gerekçe olarak gösterilen kurumdan "kaçak" olma durumu konusunda önleme veya çocuklara uygun kuruluşlar oluşturulması konusunda çalışmaların yetersiz olduğu, Çocuk dostu adalet sisteminin işlemediği,
- * Çocuklarla ilgili kararların dosya üzerinde inceleme yapılarak hüküm altına alındığı,
- * Çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkının tanınmadığı,
- * Çocuğu etkileyen adli veya idari kovuşturmada çocuğun ya doğrudan doğruya veya bir temsilci yoluyla dinlenilmesi fırsatı tanınmadığı,
- * Çocuklarla ilgili çalışan personel ve profesyonellerin yetkinliğinin yetersizliği
- * Çocuğun devlet tarafından sağlanan özel koruma ve yardım görme haklarından mahrum edildiği görülmüştür.

Tespit edilen sorunlar mevzuatın, örgütlenmenin ve uygulamaların, BM ÇHS'nin ebeveyn bakımında yoksun olan çocukların alternatif bakımı ile ilgili 20. madde, bakım veren kurumların ve bakım kararının düzenli değerlendirilmesi ile ilgili 25. madde ve BM Genel Kurulunda kabul edilen Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Esaslar doğrultusunda gözden geçirilmesi ve güçlendirilmesi gerekliliğine işaret etmektedir. Bu bağlamda **bütüncül ve hak temelli bir çocuk koruma sistemi** oluşturulmasına katkıda bulunmak amacıyla istihdam hakkı bağlamında yaşanan temel sorunların giderilmesi, hak ihlallerinin ortadan kaldırılması; uygulamanın, uygulayıcıların ve mevzuatın güçlendirilmesi yönünde geliştirilen öneriler aşağıdadır.

Mevzuatın Güçlendirilmesine dair Öneriler

- ✓ Ebeveyn bakımından yoksun olan veya olma tehlikesi ile karşı karşıya olan çocuklar bakımından, ÇHS'nin bir gerekliliği olarak oluşturulan ve BM Genel Kurulu tarafından karara bağlanan Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esasların, yasalara geçirilerek ilgili düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.
- ✓ Söz konusu değişiklikler yapılana kadar yurttan izinsiz ayrılarak veya izin süresi sonunda yurda dönmeyerek kaçak durumuna düşen çocukların koruma kararlarının kaldırılması ile ilgili Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2012/15 nolu genelgesinin acilen kaldırılması gerekmektedir.

Sosyal İnceleme Raporları Sürecine dair Öneriler

- ✓ Çocukların korunma ihtiyacına yönelik değerlendirmenin zeminini sağlayan sosyal inceleme raporları çocuğun

yüksek yararı gözetilerek yeterli ve yetkin bir şekilde hazırlanmalıdır. Çocuğun yaşamını etkileyecek önemli kararlarda (koruma kararının kaldırılması gibi..) inceleme raporları bağımsız bir uzman heyet tarafından tekrar gözden geçirilmelidir. Koruma kararı kaldırılarak ailesine teslim edilecek çocuğun aile fertlerinin ekonomik, sosyal ve psikolojik durumları çocuğun koruma altına alınış sebepleri ile ayrıca çocuğun eğitim durumu, aileye dönüşünün ortaya çıkaracağı fayda-zarar dengesi gözetilerek ve çocuğun görüşü alınarak sosyal inceleme raporları hazırlanmalıdır.

Bakım Süresince ve Sonrasında İzleme ve Değerlendirme Sürecine dair Öneriler

- ✓ Gerek koruma kararı altındaki çocukların gerekse hakkındaki koruma kararı kaldırılan çocukların izleme ve değerlendirme çalışmalarının işlevinin artırılması gerekmektedir. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Minimum Standartlar İzleme ve Değerlendirme Programının Uygulanmasına Dair Yönergenin çocuğun yüksek yararı ilkesince tekrar gözden geçirilmesi ve uygulanmasının çeşitli denetim mekanizmalarıyla takip edilmesi önem arz etmektedir.
- ✓ BM Genel Kurulunda kabul edilen Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Kılavuzu'nda belirtilen kararların ilgili yasal düzenlemeler ile uyumlaştırılması ve Sivil Toplum Örgütleri ile birlikte etkin bir uygulama sürecine girilmesi gerekmektedir.
- ✓ Programının Uygulanmasına Dair Yönergenin çocuğun yüksek yararı ilkesince ve BM Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Kılavuzu kapsamında tekrar gözden geçirilmesi ve uygulanmanın çeşitli denetim mekanizmalarıyla takip edilmesi önem arz etmektedir.
Bakım sonrasında izleme ve değerlendirme, kuruluş tarafından en az 3 yıl çocuk ile irtibat sağlanarak 3 er aylık periyotlarda raporlanmalıdır. Ayrıca iş, sosyal hayat ve aile hayatı konularında sürekli destek sağlanmalı ve taşrada bakım sonrası izleme birimleri kurulmalıdır
- ✓ BM Genel Kurulunda kabul edilen Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Esasların 55 nolu kararında belirtildiği üzere; çocuklara alternatif bakım vermek ile görevli tüm kuruluş ve bireylerin yetkili makam tarafından düzenli olarak izlenmesi ve incelenmesi sağlanmalıdır. Bu amaçla, bakım sağlayıcıların profesyonel ve etik uygunluğunu değerlendirmek ve akreditasyonları, izlenmeleri ve gözlemlenmeleri için uygun kriterler geliştirmelidir. Çocuk haklarını yaygınlaştırmaya ve korumaya çalışan kuruluşlar, kurumlar ve organizasyonlar başta olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının izleme sürecine tam olarak katılımı sağlanmalıdır. Özellikle devlet korumasında kalmış gençlerin kurduğu STK'lar ile iş birlikleri geliştirilmelidir.
- ✓ Devlet korumasında kalan çocukların ebeveynleri ile ayrıca iletişim içerisinde olarak, maddi, sosyal ve psikolojik destek verilmelidir.
- ✓ Kuruluş, kamuoyundaki olumsuz algıların kaldırılması ve çocuklara özgüven aşımak ve destek sağlamak amacıyla, devlet korumasında kalmış kişiler ve rol modeller ile irtibatı devam ettirmelidir.

Personel Uygulamaları Üzerine Öneriler

- ✓ Personel rejimi geleneksel devlet personel politikasından ayrı planlanmalı ve çalıştırılmalıdır. Kanun, yönetmelik ve uygulamaların gerekliliği konusunda çocuklarla ilgili çalışan tüm paydaşların bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi gerekmektedir.
- ✓ Çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışan tüm personel yeterli profesyonel eğitime sahip olmalı ve çocuk haklarıyla ilgili sürekli eğitim görmelidir. Söz konusu eğitimlerin içeriği, eğitimi veren kişilerin uzmanlığı ve eğitim değerlendirilmesi de bağımsız uzmanlar ve komisyonlar tarafından takip edilmelidir.
- ✓ Çocuk hizmetlerinde çalışacak personel için çocuğun yüksek yararını esas alacak personel kanunu ve özlük sistemi düzenlemesi gerekmektedir. Düzenlenen yeni kanuna göre, personel alım politikası ile personel mevzuatı uygulanmalıdır.

Çocuk Adalet Sistemi Üzerine Öneriler

- ✓ Çocuk adalet sistemi çalışmalarında devlet korumasındaki çocuklara ayrı bir yer açılmalıdır. Çocuğun katılım hakkının gereklerinin yerine getirilmesi konusunda uygulama ve uygulayıcılar güçlendirilmelidir.
- ✓ Devlet bakım ve korumasında kalan bir bireyin mahkeme süreçlerinde adli yardım ile desteklenmesi gerekmektedir. Her çocuğun kendine özgü yaşam hikâyesi vardır. Adalet Bakanlığı, Baro ve ilgili STK iş birlikleri ile farkındalık artırıcı projeler ve faaliyetler yürütülmelidir.
- ✓ Mahkemeler kuruluşların hazırladığı sosyal inceleme raporlarının yanında bağımsız araştırma yapmalı ve karşı tarafı da dinlemeli ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Çocuk Dostu Adaletle İlişkin Rehber mahkemelerin her aşamasında gözetilmelidir.

"YAŞAMA TUTUN" çalışması tespit edilen hak ihlallerinin bir daha yaşanmaması adına çözüm önerileri ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Türkiye, BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme'ye (ÇHS) taraf diğer tüm devletler gibi, her bir çocuğun ayırım görmeden yaşama ve gelişmesi, hakkındaki kararlara katılımı ve yüksek yararının gözetilmesi konusunda taahhüt vermiştir. Bu taahhüt, her bir çocuğun kendini gerçekleştirme ve yapabilir olması konusunda onun insan haklarının sağlanması, korunması ve geliştirilmesini güvenceye almaktadır.

Devlet, çocuklarla ilgili yükümlüklerini başta çocuğun ebeveyn ve bakım verenleri olmak üzere çocuğun çevresindeki tüm aktörler aracılığıyla yerine getirir ve bu aktörlerin çocukla ilgili sorumluluklarını yerine getirememesi durumunda her çocuk için özel önlemler alır. Özel önlem alınması gereken alanlardan biri ebeveyn bakımından yoksun olan veya yoksun kalma riskiyle karşı karşıya bulunan, alternatif bakım ihtiyacı olan çocuklardır.

Bir çocuğun ebeveyn bakımında yoksun olması veya yoksun kalma riski ile karşı karşıya bulunmasının pek çok nedeni olabilir. Ebeveynlerin kaybı, terk, doğal veya insan eliyle oluşan afetler, şiddet, sağlık sorunları, ekonomik, sosyal ve kültürel nedenler bunlardan sadece bir kaçıdır. Bu durumlarda çocuğun, çocuk koruma sistemi içerisine alınarak akranları gibi ayrımcı muamele görmeden yaşama ve gelişmesi, hakkındaki kararlara katılımı ve yüksek yararının gözetilmesi sağlanmalıdır. Alternatif bakım ihtiyacının karşılanmasında da genel ilke -mümkünse- "çocuğun bir aile ortamında desteklenmesi" veya benzer ortamlar oluşturulmaya çalışılmasıdır.

Türkiye'de bu yaklaşım doğrultusunda ekonomik yoksunluk çeken ailelere sosyal ekonomik destek verilerek çocuğun kendi ailesi yanında kalması sağlanmakta; kendi öz ailesinin yanında kalması mümkün olmayan çocuklar için ise koruyucu aile ve evlat edinme müessesesi desteklenmektedir. (1) Bunun mümkün olmadığı durumlarda çocuk kurum bakımı altına alınmaktadır. Kurum bakımı kapsamında da son yıllarda çocuk eksenli değişiklikler ile çok sayıda çocuğun barındırıldığı büyük fiziksel binalar ve koğuş tipi yapılar yerine, aile ortamına en yakın ev tipi yatılı sosyal hizmet birimleri olan çocuk evleri ve çocuk evleri sitelerine dönüşüm gerçekleştirilmiştir. (2)

Bir çocuğun korunma ihtiyacı olduğuna dair şüphe olduğunda Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından çocuk hakkında inceleme yapılarak sosyal inceleme raporu (SİR) düzenlenir. SİR, çocuğun durumu ve alınması gereken tedbirleri içeren, yetkili ve görevli mahkemede hakim taktiri doğrultusunda çocuk hakkında "koruma kararı" düzenlenmesini sağlayan bir belgedir.

Devletin bakım ve koruması altına alınan çocuk için hazırlanan SİR'lerde aile yanında desteklendiği takdirde sağlıklı gelişimini sürdürebileceği öngörülüyorsa; ailenin sosyal ve ekonomik yönden desteklendiği bir hizmet modeli olan sosyal ve ekonomik destek (SED) yardımı ile aile yanında bakım ve gözetim modeli uygulanır. Bu model uygun değil ise sırayla çocuğun yüksek yararına uygun diğer aile odaklı bakım modellerinden koruyucu aile ve evlat edinme modeli tercih edilir. Ancak aile odaklı bakım modellerinden herhangi biri uygun değilse çocuk evleri, çocuk destek merkezleri ya da çocuk evleri sitelerinden çocuğa uygun olan kurum bakım hizmet modellerinden birinde bakım ve koruma yapılır.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilen, Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Kılavuz'unun "bakım sonrası destek" başlığı altında; çocuklara bakım sonrasında, mali açıdan bağımsız olmaları, kendi gelirlerini oluşturmaları, toplumla entegre olmaları için desteklenmesi gereğinden bahsedilmektedir.

Çocukların bakım sonrasında kendi kendilerine yetebilmeleri, toplumla bütünleşmeleri, hayata tutunmaları, yaşam kalitelerini arttırabilmeleri ve topluma faydalı bireyler olabilmeleri için bir iş veya meslek sahibi olmaları amacıyla, 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu ile korunma kararı alınmış olup da; reşit oluncaya kadar sosyal hizmet kuruluşlarında kalmış, bir koruyucu aile yanına yerleştirilmiş ve ya aynı nakdi yardım yapılarak ailesinin yanına gönderilmiş korunmaya muhtaç çocukların kamu kurumlarında istihdam edilmesi ile ilgili düzenleme yapılmıştır. Bu düzenleme bakım sonrasında çocukların kendi kendilerine yetebilmeleri, toplumla bütünleşmeleri, hayata tutunmaları, yaşam kalitelerini arttırabilmeleri ve topluma faydalı bireyler olabilmeleri için bir iş veya meslek sahibi olmalarına katkı sunmayı amaçlamıştır. (3).

(1) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, (2017). Türkiye'de Çocuklara Yönelik Koruyucu ve Önleyici Politikaların Değerlendirme Çalışması Raporu, s.5

(2) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, (2017). Koğuş Tipi Yurtlarda Dönüşüm Tamamlandı. 27 Aralık 2017

(3) Erbay E., Altındağ Ö., Çelik M. A. (2018). Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İstihdam Edilenlerin Yaşam Kalitesi: Ankara İli Örneği. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi. Yıl:22, Sayı: 3, Aralık 2018, s.848.

Yukarıda özetlenen yaklaşım ve düzenlemelerin temel amacı, korunma ihtiyacı olan çocukların yaşamlarında olumlu değişiklikler yaratmak ve hak ihlallerini önlemektir. Ancak hakkında koruma kararı verilen veya koruma kararı kaldırılan çocukların, gerek 18 yaşına kadar gerekse sonraki yaşamlarında karşılaştıkları durumlar, sistemde bazı aksaklıkların yaşandığına işaret etmektedir. Bunun yanı sıra yapılan literatür taramasında hakkında koruma kararı alınıp sonradan "koruma ihtiyacı ortadan kalktığı" gerekçesiyle koruma kararı kaldırılan çocukların yaşamlarındaki gelişime ve dönüşüme dair çalışmalara da rastlanmamıştır.

Bu çalışma ile korunma ihtiyacı tespit edilip çocuk koruma sistemi içerisine giren, Devlet bakım ve korumasında bir müddet kaldıktan sonra çeşitli sebeplerle koruma kararı kaldırılan bireylerin yasa ile düzenlenen istihdam taleplerinin kuruluş tarafından reddedilmesi üzerine açılan mahkeme kararlarına odaklanılarak; koruma kararları kaldırıldıktan sonra çocukların yaşadıkları, çocukların bakım sonrasına hazırlanmaları ve desteklenmeleri konusunda yaşanan sorunlar, mahkemelerin tutum ve kararları görünür hale getirilmeye çalışılmıştır.

**Çocuklar yaşamlarının her aşamasında değerli olduğunu hissetmelidir.
Bu onlara sağlayacağımız her şeyden daha değerlidir.**

YÖNTEM

Bu çalışma kapsamında ebeveyn bakımından yoksun çocuklarla ilgili; (1) korunma ihtiyaçlarına yönelik alınan ve sonradan kaldırılan "koruma kararları"na dair değerlendirme ve uygulamaların, çocuğun insan hakları özelinde ulusal ve uluslararası belgelere göre değerlendirilmesine ve (2) koruma kararlarının kaldırılmasının çocuk reşit olduktan sonra kişinin yaşamını nasıl etkilediğine odaklanılmıştır. Bu amaç doğrultusunda devlet koruması altında iken reşit olmadan koruma kararı kaldırılan çocukların, reşit olduktan sonra 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununda belirtilen istihdam düzenlemesi ile ilgili taleplerinin reddedilmesi sonucunda açmış oldukları davaların mahkeme kararları incelenmiştir.

Söz konusu mahkeme kararlarına, Derneğin kuruluş amacı doğrultusunda verilen hukuki destek çalışmaları kapsamında takip edilen dava dosyalarından, iş birliği içinde bulunulan ve devlet koruması altında kalan çocuklarla ilgili birçok ilde kurulmuş derneklerden⁽⁴⁾, konuyla ilgili sosyal medya platformlarında⁽⁵⁾ yapılan duyuru ve kamusal alanda paylaşılan belgelerden erişilmiştir. Yaklaşık 6 ay süren tarama çalışması sonucunda devlet koruması altında iken reşit olmadan mahkeme kararı ile koruma kararı kaldırılan 51 çocuk ile ilgili reşit olduklarından sonra açtıkları davalarla ilgili 74 mahkeme kararı belirlenmiştir.

Bölge İdari Mahkemesi (4), İdare Mahkemesi (42), Asliye Mahkemesi (2), Aile Mahkemesi (3), Çocuk Mahkemesi (3) ile üst mahkeme olan Danıştay (5) ve Yargıtay (15) tarafından verilen kararların **masa başı incelemesi**, Derneğin çalışmaları ve devlet koruması altında iken reşit olmadan koruma kararı kaldırılan çocukların, reşit olduktan sonraki **yaşam deneyimlerinden** alıntılar ve örnekler ile desteklenmiştir. Mahkeme kararlarının incelenmesi konusunda bir araya gelen çalışma ekibi⁽⁶⁾ tarafından kişisel bilgi ve verilerin gizliliği esas alınarak mahkeme kararlarında incelenecek temel konular danışmanların⁽⁷⁾ yönlendirmeler ile belirlenmiştir. Söz konusu başlıklar (1) Temel Bilgiler, (2) Karara dair bilgiler ve (3) Kararlarda tespit edilen hak ihlalleridir.⁽⁸⁾

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Araştırma, ulaşılabilen ve çalışmanın kapsamına uygun görülen mahkeme kararları üzerinden yürütülmüş, bulgular ve değerlendirme bu kararlar üzerinden değerlendirilmiştir. Dolayısıyla mahkeme kararlarına konu olan belgeler (Çocuklar için hazırlanan sosyal inceleme raporları ve korunma altına alınmasını sağlayan mahkeme kararları vb), her bir dava dosyasına ayrı ayrı erişim ile ilgili ayrı bir çalışma gerektirdiğinden ve bu konuda yeterli kaynak ve zaman bulunmadığından kapsam dışında tutulmuş, ilgili belgeler söz konusu kararlarda bahsedildiği kadarıyla değerlendirilebilmiştir.

Çalışmanın veri toplama sürecinde mahkeme kararlarına erişim için ilgili aktörlerle yüz yüze ve geniş toplantılar planlanmış olsa da Covid19 pandemisi nedeniyle uzaktan erişim ya da dar katılımlı buluşmalar düzenlenmiştir.

(4)Çalışma kapsamında destek alınan sivil toplum örgütleri (Alfabetik sıra ile): Ağrı Yetiştirme Yurdundan Ayrılanlar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Ankara Yetiştirme Yurdundan Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği, Bingöl Yetiştirme Yurdundan Ayrılanlar Derneği, Doğu Anadolu Büyük Aile Federasyonu, Erzurum Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği, Eskişehir Yetiştirme Yurdundan Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği, Gaziantep Yetiştirme Yurtlarından Ayrılanlar Kültür ve Dayanışma Derneği, İstanbul Koruyucu Aile Derneği, Konya Yetiştirme Yurdundan Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği, Liyakatlı Eğitim ve Bilim Çalışanları Sendikası, Muş Yetiştirme Yurdu Mezunları Derneği, Yetiştirme Yurtları Gençlik Eğitim Kültür Ve Dayanışma Derneği Genel Merkezi, Yozgat Yetiştirme Yurdundan Ayrılanlar Yardımlaşma Derneği, Yurt Dernekleri Ege Bölgesi Güç Birliği Platformu, Yurt Sendikaları Konfederasyonu

(5)Çalışma kapsamında veri toplanan sosyal medya platformları: Koruma Kararı Kaldırılan Yurt Çocukları Platformu, <https://www.facebook.com/groups/946707998806391/> Yurt Dernekleri Ege Bölgesi Güç Birliği Platformu, <https://www.facebook.com/groups/408973189743806/> S.H.Ç.E.K Yurt Kardeşliği, <https://www.facebook.com/groups/351417818269301/media>

(6)Çalışma grubu (Alfabetik sırayla): Ahmet Özerhan, Fırat Yıldız, Mehmet Çolak, Yunus Uzun

(7)Etkin AB Programı danışmanları: Adem Arkadaş Thibert, Ebru Hanbay, Emrah Kırımsoy, Av. Özlem Ayata

(8) Başta Çocuk Haklarına dair Sözleşme, Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esaslar (BM Genel Kurulu 64/142) Minimum Standartlar İzleme ve Değerlendirme Programının Uygulanmasına dair Yönerge (ASPB, 13.03.2013, Sayı: 97151114-869-326) olmak üzere

KAVRAMSAL VE HUKUKİ ÇERÇEVE

Çocuğun insan haklarının sağlanması, korunması ve geliştirilmesi, çocuğun kendini gerçekleştirme ve yapabilir olması konusunda olanakları oluşturur. Çocuğun insan haklarına odaklanmak ise özel bir yaklaşım gerektirir. Çünkü halen yetişkinler tarafından kurgulanan sistemlerde çocukların gelişimlerinin özel bir evresinde olmaları, haklarının ihlali durumunda hukuki yola başvurmamaları, kendi haklarını korumak için adli sistemden yararlanma konusunda önemli sorunlarla karşılaşmaları ve haklarını koruyan örgütlere erişimlerinin genel olarak sınırlı olması, onları insan hakları ihlallerine açık hale getirmektedir. Bunun yanı sıra çocukların oy haklarının bulunmaması, görüşlerinin nadiren dikkate alınması ve hükümetlerin insan hakları konusundaki tutumunu belirleyen siyasal süreçte anlamlı bir rol oynayamamaları onları daha edilgen bir konuma sokmaktadır (ICC, 2008).

Çocukların haklarının korunması ve bunun yazılı hale getirilerek yükümlülük sahiplerini bağlayıcı hale gelmesine insan hakları düşüncesi, mücadelesi ve buna bağlı oluşan toplumsal sözleşmeler öncülük etmiştir. Özellikle savaşlardan zarar gören ülkelerdeki çocukların acil gereksinimlerini gidermek için başlayan çalışmalar sonucunda Birleşmiş Milletler tarafından çocuk haklarına ilişkin 1924 ve 1959 tarihli bildirgeler yayımlanmıştır. Bu bildirgeler ilan ettikleri hakların evrensel kabul gördüğüne işaret etmiş, çocuk haklarıyla ilgili yükümlülükleri tanımlayan ve taraf olan Devlete söz konusu yükümlülükleri yerine getirme taahhüdünü tanımlayan 1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin (ÇHS) hazırlanmasını sağlamıştır. Sözleşmenin oluşturduğu zemin ve çocuğun insan haklarına yönelik düşünce ve yaklaşım geliştikçe de her bir çocuğun biricikliğine ve içinde bulunduğu duruma özgü yaklaşım ve mekanizmaların güçlendirilmesi için sözleşmeye bağlı ek protokoller, rehber ilkeler, kılavuzlar, Çocuk Hakları Komitesi'nin sonuç gözlemleri, genel yorumları vb. belgeler oluşmuştur.

Çocuk haklarının sağlanması, korunması ve geliştirilmesi konusunda özel önlem alınması gereken alanlardan biri ebeveyn bakımından yoksun olan veya yoksun kalma riskiyle karşı karşıya bulunan, alternatif bakım ihtiyacı olan çocuklardır.

Alternatif Bakım⁽⁹⁾

Ebeveyn bakımından yoksun veya yoksun kalma riski taşıyan çocuğun, ayrımcılığa maruz kalmadan yaşama ve gelişmesi, kendisi hakkındaki kararlara katılımını ve yüksek yararını gözetilen bakım yöntemleridir.

Alternatif bakım ortamları;

- (I) Akraba bakımı: çocuğun geniş aile içinde aileye dayalı veya çocuğun tanıdığı ailenin yakın arkadaşları tarafından resmi veya gayriresmi nitelikteki bakımı;
- (II) Koruyucu aile bakımı: yetkili makam tarafından çocukların alternatif bakım amacıyla, çocuğun kendi ailesi dışında, söz konusu bakımın sağlanması için seçilen, belirlenen, onaylanan ve gözetim altında bulundurulmuş bir ailenin ev ortamına yerleştirildiği durumlar;
- (III) Aileye dayalı veya aile benzeri diğer bakım için yerleştirme biçimleri;
- (IV) Yerleşik bakım: acil bakım için güvenli yerler, acil durumlarda transit merkezleri ve grup evleri dahil tüm diğer kısa ve uzun vadeli yerleşik bakım tesisleri gibi aile dışı grup ortamında sağlanan bakım;
- (V) Çocuklar için gözetim altındaki bağımsız yaşam düzenlemeleri

Aşağıda genelde çocuk hakları özelde ebeveyn bakımından yoksun olan veya yoksun kalma riskiyle karşı karşıya bulunan çocuklarla ilgili çerçeveyi belirleyen, ÇHS ile alternatif bakım ve kurum bakımını tanımlayan Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esaslar olmak üzere uluslararası; Anayasa ile Türkiye'de çocuk koruma sistemine dair ve korunma ihtiyacı olan çocuğu tanımlayan bazı ulusal temel belgeler ile konu özelinde Türkiye'de çocuk koruma sisteminde alternatif bakım ve bakım tedbirine dair temel bilgiler sunulmaktadır.

(9) Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esaslar, BMGK, 64. Oturum, 2010 (Bkz. Ek 1)

I. Uluslararası ve Ulusal Temel Belgeler

Çocuk Haklarına dair Sözleşme

ÇHS, taraf devletin çocuk haklarını koruma, geliştirme ve hayata geçirme konusundaki isteğini ortaya koymaktadır. Her çocuğun onurlu, saygın, eşit ve özgür olarak yaşamasını ve kendini tam anlamıyla gerçekleştirebilmesini sağlamayı, bunu korumayı ve geliştirmeyi hedeflemektedir. Çocukların yaşama haklarının korunması ve çocukların gelişmelerinin sağlanması (Madde 6), çocuklar arasında ayırım gözetilmemesi (Madde 2), çocukların yüksek yararına önem ve öncelik verilmesi (Madde 3) ve çocukların katılımı (Madde 12) sözleşmenin temel ilkeleri veya Birleşmiş Çocuk Hakları Komitesi'nin bir süredir kullandığı gibi şemsiye haklarıdır. Sözleşme, şemsiye haklar dışında çocuğun tanımına, medeni hak ve özgürlüklere, temel sağlık ve refaha, aile ortamı ve alternatif bakıma, eğitime, boş zaman ve kültürel faaliyetlere, özel koruma önlemlerine ve sözleşmenin uygulanması konusunda önlemlere dair temel alanlar içerir (ICC, 2008).

Türkiye, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 20 Kasım 1989 tarih ve 44/25 sayılı Kararıyla kabul edilip imza, onay ve katılıma açılan Sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış ve 9 Aralık 1994 tarihinde ihtirazi kayıtlı onaylamıştır. 4058 Sayılı Onay Kanunu 11 Aralık 1994 gün ve 22138 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır. Sözleşme Türkiye açısından 4 Mayıs 1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir.⁽¹⁰⁾

Sözleşme, ebeveyn bakımından yoksun çocukların durumuna dair –diğer tüm maddeler geçerli olmak koşuluyla- temel olarak iki madde barındırmaktadır (Madde 20 ve 25). Geçici ve sürekli olarak aile çevresinden yoksun kalan veya kendi yararına olarak bu ortamda bırakılması kabul edilmeyen her çocuğun, Devletten özel koruma ve yardım görme hakkı olduğu ve yetkili makamlarca korunma ve bakım altına alma, bedensel ya da ruhsal tedavi amaçlarıyla hakkında bir yerleştirme tedbiri uygulanan çocuğun, gördüğü tedaviyi ve yerleştirilmesine bağlı diğer tüm şartları belli aralıklarla gözden geçirme hakkına sahip olduğunu belirten maddeler şunlardır:

Madde 20

1. Geçici ve sürekli olarak aile çevresinden yoksun kalan veya kendi yararına olarak bu ortamda bırakılması kabul edilmeyen her çocuk, Devletten özel koruma ve yardım görme hakkına sahip olacaktır.
2. Taraf Devletler bu durumdaki bir çocuk için kendi ulusal yasalarına göre, uygun olan bakımı sağlayacaklardır.
3. Bu tür bakım, başkaca benzerleri yanında, bakıcı aile yanına verme, İslâm Hukukunda kefalet (kafalah), evlât edinme ya da gerekiyorsa çocuk bakımı amacı güden uygun kuruluşlara yerleştirmeyi de içerir. Çözümler düşünülürken, çocuğun yetiştirilmesinde sürekliliğin korunmasına ve çocuğun etnik, dinsel, kültürel ve dil kimliğine gereken saygı gösterilecektir.

ÇHS Madde 20, geçici ya da sürekli olarak aileleriyle birlikte yaşama olanaklarından yoksun bırakılmış çocuklarla ilgilidir. Bu yoksunluk, ölüm, terk ya da yerinden ayrılma gibi nedenlere bağlı olabileceği gibi, Devlet'in aileden ayırmanın çocuğun yararına olacağına karar vermesi sonucunda da ortaya çıkabilir. Bu çocuklar "özel koruma ve yardımdan" yararlanma hakkına sahiptirler. "Özel koruma ve yardım görme hakkı" ifadesinde "hakkı" sözcüğü, Devlet'in, ana babası tarafından bakılması mümkün olmayan çocuğa yönelik yükümlülüğünü vurgulamaktadır. Bu doğrultuda maddenin doğrudan doğruya işaret ettiği sorumluluk zinciri sosyal hizmet ve refahla ilgili devlet kurum ve daireleri ile bunlara bağlı rol alan sosyal hizmet uzmanları, koruyucu aileler ve bir çocuğu evlat edinen kişilerdir.⁽¹¹⁾

Çocuk Hakları Komitesinin ÇHS uygulama önerilerine dair rehberi, Madde 20 ile Devletlerin, her durumda, ebeveyn bakımından yoksun olan veya olma riski olan çocuklara bakım sağlayacak düzenlemelerin olmasını güvence altına alması gerektiğini hatırlatmaktadır. Çocukların bakım için "uygun kurumlara yerleştirilmelerinin" -açık açık belirtmemekle birlikte- koruyucu aileden sonra gelen çare olduğunu dikkat çekmektedir.

Madde 25

Taraf Devletler, yetkili makamlarca korunma ve bakım altına alma, bedensel ya da ruhsal tedavi amaçlarıyla hakkında bir yerleştirme tedbiri uygulanan çocuğun, gördüğü tedaviyi ve yerleştirilmesine bağlı diğer tüm şartları belli aralıklarla gözden geçirme hakkına sahip olduğunu kabul ederler.

ÇHS Madde 25, yetkililer tarafından koruma, bakım ya da sağlık tedavisi amacıyla belirli kurumlara yerleştirilen çocukların koşullarının ve bu çocuklara yönelik uygulamaların düzenli olarak denetlenmesini öngörmektedir. Bunun kapsamına, kendi aile ortamlarından yoksun kalan çocuklar (madde 20), mülteci çocuklar (madde 22), engelliler (madde 23), evlat edinilenler (madde 21), hasta ya da zihinsel rahatsızlığı olan çocuklar (madde 24), rehabilitasyon altındaki çocuklar (madde 39), yatılı okullara gidenler (madde 28), özgürlüklerinden yoksun bırakılan (madde 37), ebeveyni ile ceza infaz kurumunda olan vb. çocuklar girmektedir.

(10) Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esaslar, BMGK, 64. Oturum, 2010 (Bkz. Ek 1) <https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>

(11) UNICEF (2020). Çocuk Haklarına dair Sözleşme Uygulama El Kitabı. https://www.unicef.org/turkey/media/2321/file/TURmedia_Uygulama%20Elkitabı%20TR.pdf

Madde 25, çocukların Sözleşme ile belirtilen en önemli haklarından birini ifade etmekte, çocukların devlet tarafından koruma, bakım ya da sağlık tedavisi amacıyla yerleştirildikleri kurumlarda çocukların istismarına karşı güvenceler getirmektedir. Bunun yanı sıra Çocuk Hakları Komitesinin ÇHS uygulama önerilerine dair rehberi 25. Maddenin, "yerine getirilebilir yasal hakları ve güvenceleri geliştirmede ciddi bir potansiyel" sunduğuna dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda "davranışların ve uygulamaların periyodik biçimde gözden geçirilmesi" ile ilgili yönetmelikler, kurumlarda bulunan çocuklarla ilgili işlerde çalışan bütün görevliler için yüksek standartlar, hedefler ve ayrıntılandırılmış uygulamalar ile çocukların kendi seslerini duyurabilme, dış dünya ile ilişkide olma ve etkili şikayet yollarına baş vurma gibi hakların güvence altına alınacağını belirtmektedir.

Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esaslar

Ebeveyn bakımından yoksun olan veya yoksun olma riski ile karşı karşıya olan çocukların korunması ve refahı ile ilgili uluslararası belge ve mekanizmaların geliştirilmesine katkıda bulunmak amacıyla Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Esaslar, Birleşmiş Milletlerin 65. Genel Kurul toplantısında karara bağlanmıştır. Esasların özellikle odaklandığı hedefler şunlardır;

- a) Çocukları kendi aileleri içinde tutma ve ailelerine geri verme çabalarını desteklemek, ya da bu başarısız olursa, evlatlık verme ve İslam hukukundaki kafala da dahil, başka uygun ve geçici çözümler bulmak;
- b) Söz konusu geçici çözümler aranırken, ya da bunların mümkün olmadığı veya çocuğun yararına olmadığı durumlarda, çocuğun tam ve uyumlu gelişimini teşvik edici koşullar altında, en uygun alternatif bakım biçimlerinin belirlenmesini ve temin edilmesini sağlamak;
- c) Her ülkede mevcut ekonomik, sosyal ve kültürel koşulları akılda tutarak, hükümetlere, bu husustaki sorumluluklarını ve yükümlülüklerini daha iyi uygulama konusunda yardımcı olmak ve teşvik etmek; ve
- d) Sivil toplum da dahil, gerek kamu gerekse özel sektörde sosyal koruma ve çocukların refahı ile ilgilenenlerin politika, karar ve faaliyetlerine rehberlik etmek.

İlgili karar (1) **hedeflerin** dışında ayrıca çocuk ve aile, alternatif bakım ve uygulamayı teşvik edici önlemlere dair yaklaşımın tanımlandığı (2) **genel ilkeler ve perspektif**; (3) **ana esasların kapsamı**; ebeveyn bakımını teşvik, aileden ayrılanın engellenmesi, ailenin yeniden bütünleşmesini teşvik alt başlıklarını içeren (4) **alternatif bakım ihtiyacını önlemek**; (5) **sağlanan bakımın çerçevesi**; (6) **En uygun bakımın belirlenmesi**; politikalar, çocuk için yasal sorumluluk, yerleşik bakım, denetleme ve izleme, bakım sonrası destek alt başlıklarını içeren (7) **alternatif bakım sağlama**; çocuğun yurtdışında bakım ve yerleştirilmesi, halen yurtdışında bulunan bir çocuğa bakım sağlanması alt başlıklarını içeren (8) **alışlagelmiş ikamet yeri ülke dışındaki çocuklara bakım sağlanması**; mevcut ana esasların uygulanması, bakım düzenlemeleri, izleme ve ailenin yeniden bütünleşmesi alt başlıklarıyla (9) **acil durumlarda bakım**, başlıklarından oluşmaktadır (Bkz. Ek 1).

Esasların temel yaklaşımı, 14 nolu paragrafta öne çıkmaktadır. Buna göre bir çocuğun, ailenin bakım ortamında uzaklaştırılması "**son çare**" olarak başvurulması gereken bir tedbir olarak tanımlanmaktadır.

Çocuğun ebeveyn bakımından yoksun olması veya yoksun kalma riski ile karşı karşıya bulunması halinde alternatif bakım sağlanmasına dair koşullar, kararın 80-100 nolu paragraflarında "**her türlü resmi alternatif bakım düzenlemesinde uygulanacak genel koşullar**" başlığı altında tanımlanmaktadır.

Alternatif bakım kapsamında "**yerleşik bakım**" seçeneğine dair gereklilikler kararın 123- 127 nolu paragraflarında tanımlanmaktadır.

Bakım sağlamakla ilgili kurum ve kuruluşların şeffaf ve hesap verebilir yapıya sahip olmaları, izleme ve denetlemeye açık olmalarına dair gereklilikler "**denetleme ve izleme**" başlığı altında kararın 128- 130 nolu paragraflarında tanımlanmaktadır.

Bakım sonrası destek sürecine dair hazırlık ve uygulamalara dair gereklilikler "**bakım sonrası destek**" başlığı altında kararın 131-136 nolu paragraflarında tanımlanmaktadır. Söz konusu gereklilikler devlet bakım ve koruması altında olan çocukların, bakım sonrası yaşamlarına hazırlık planlarının daha bakım altındayken çok önceden hazırlanması, bakım sonrasında ise çocukların sosyal, yasal ve sağlık açısından ve meslek sahibi olmaları için desteklenmeleri gerekliliğine dikkat çekmektedir.

Anayasa⁽¹²⁾

Çocuklar için alınacak tedbirlerin kanun önünde eşitlik ilkesine aykırı sayılmayacağı Anayasa'nın 10. maddesinde hükme bağlanmıştır. Bu, ebeveyn bakımında yoksun olan veya olma riski taşıyan çocuklar için alınacak tedbirleri de doğal olarak kapsamaktadır.

Madde 10 – Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz.

Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde (...) kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

Her çocuğun korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahip olduğu, çocuk koruma sisteminin anayasal bir hak olduğu 41. Maddede tanımlanmaktadır.

Madde 41 – Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilat kurar.

Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir.

Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır.

Anayasanın 90. Maddesi, uluslararası sözleşmelere dair çerçeveyi sunmakta ve usulüne göre yürürlüğe konulmuş uluslararası sözleşmelerin kanun hükmünde olduğunu tanımlanmaktadır. Dolayısıyla ÇHS gibi Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler, iç hukuk belgesi haline gelmektedir.

Madde 90 – Türkiye Cumhuriyeti adına yabancı devletlerle ve milletlerarası kuruluşlarla yapılacak anlaşmaların onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onaylamayı bir kanunla uygun bulmasına bağlıdır.

Ekonomik, ticari veya teknik ilişkileri düzenleyen ve süresi bir yılı aşmayan anlaşmalar, Devlet Maliyesi bakımından bir yüklenme getirmemek, kişi hallerine ve Türklerin yabancı memleketlerdeki mülkiyet haklarına dokunmamak şartıyla, yayımlanma ile yürürlüğe konabilir. Bu takdirde bu anlaşmalar, yayımlarından başlayarak iki ay içinde Türkiye Büyük Millet Meclisinin bilgisine sunulur.

Milletlerarası bir anlaşmaya dayanan uygulama anlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanarak yapılan ekonomik, ticari, teknik veya idari anlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisince uygun bulunması zorunluğu yoktur; ancak, bu fıkraya göre yapılan ekonomik, ticari veya özel kişilerin haklarını ilgilendiren anlaşmalar, yayımlanmadan yürürlüğe konulamaz.

Türk kanunlarına değişiklik getiren her türlü anlaşmaların yapılmasında birinci fıkra hükmü uygulanır.

Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası anlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7/5/2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası anlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyumsuzluklarda milletlerarası anlaşma hükümleri esas alınır.

Çocuk Koruma Kanunu⁽¹³⁾

Türkiye'de çocuk koruma sistemi ile ilgili çerçeve kanun, 2005 yılında yapılan değişiklikle yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunudur. Kanun çocuğu, "daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişi" olarak tanımlamakta ayrıca çocukların içinde bulunduğu duruma dair özel önlemler alınması gerekliliğine atıfla tanımı genişletmektedir.

Madde 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişiyi; bu kapsamda,

1. Korunma ihtiyacı olan çocuğu: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu,

2. Suça sürüklenen çocuğu: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu

... tanımlar.

(12) <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

(13) <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5395.pdf>

Kanun ve ilgili yönetmelik, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak **koruyucu ve destekleyici tedbirlerin** alınması ve uygulanması ile ilgili hükümleri de içermektedir.

Madde 5- (1) *Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Bunlardan;*

a) Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,

b) Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,

c) Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,

d) Sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına,

e) Barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya, Yönelik tedbirdir.

(2) Hakkında, birinci fıkranın (e) bendinde tanımlanan barınma tedbiri uygulanan kimselerin, talepleri hâlinde kimlikleri ve adresleri gizli tutulur.

(3) Tehlike altında bulunmadığının tespiti ya da tehlike altında bulunmakla birlikte veli veya vasisinin ya da bakım ve gözetiminden sorumlu kimsenin desteklenmesi suretiyle tehlikenin bertaraf edileceğinin anlaşılması hâlinde; çocuk, bu kişilere teslim edilir. Bu fıkranın uygulanmasında, çocuk hakkında birinci fıkrada belirtilen tedbirlerden birisine de karar verilebilir.

Sosyal Hizmetler Kanunu

2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu, korunmaya ihtiyacı olan çocuğun belirlenmesinden, devlet korumasına alınması, eğitimi, meslek sahibi edinilmesi, toplumsal yaşamla bütünleşmesi ve istihdam hakkının kullanılmasına kadar, bakım ve korumaya ilişkin esasları düzenlemektedir.⁽¹⁴⁾

Kanunun 21. Maddesi korunma ihtiyacının **tespiti ve incelemesi**, 22. Maddesi **korunma kararı**nı hükme bağlamıştır.

Madde 21 – *Kurum, korunmaya, bakıma, yardıma ihtiyacı olan aile, çocuk, engelli ve yaşlılar ile sosyal hizmetlere ihtiyacı olan diğer kişileri tespit ve incelemekle görevlidir.*

Bu kişilerin Kuruma duyurulmasında ve incelemeye ilişkin olarak Kurum ile işbirliğinde bulunulmasında mahalli mülki amirler; sağlık kuruluşları ve köy muhtarları ile genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları yükümlüdürler.

Madde 22 – *Korunmaya ihtiyacı olan çocukların reşit oluncaya kadar bu Kanun hükümlerine göre Kurumca kurulan sosyal hizmet kuruluşlarında bakılıp yetiştirilmeleri ve bir meslek sahibi edilmeleri hususundaki gerekli tedbir kararı 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa göre yetkili ve görevli mahkemece alınır. Bu karar için gerekli belgeler Kurumca düzenlenir ve ilgili mahkemeye gönderilir.*

Haklarında derhal korunma tedbiri alınmasında zorunluluk görülen çocuklar mahkeme kararı alınuncaya kadar, bu Kanuna göre kurulmuş kuruluşlarda veya aile yanında mahalli mülki amirin onayı alınmak suretiyle bakım altına alınır.

Sosyal hizmet kuruluşlarının kendisine teslim edilen çocuk hakkında yapacağı inceleme sonucunda hazırlayacağı raporda, 5395 sayılı Kanunun 9 uncu maddesi uyarınca çocuğun derhâl korunma altına alınmasını gerektiren bir durum olmadığı ve ailesine teslim edilmesinde herhangi bir sakınca bulunmadığı kanaatine varması hâlinde mülki idare amirinin onayı ile çocuk ailesine teslim edilebilir.

Kanunun 24. Maddesi **korunma kararının süresi ve kaldırılması**, 25. Madde ise **korunmaya ihtiyacı olan çocukların eğitim ve öğretimlerinin sağlanması veya meslek sahibi yapılmaları** konusunda hükümleri içermektedir.

Madde 24 – *Korunma kararı genel olarak çocuk reşit olana kadar devam eder. Ancak bu karar, korunma kararına neden olan şartların ortadan kalkması halinde Kurum yetkililerinin önerisi üzerine mahkemece çocuk reşit olmadan önce kaldırılabileceği gibi reşit olduktan sonra da çocuğun rızası alınmak şartıyla devamı hususunda karar verilebilir. Reşit olduktan sonra korunma kararının devamı aşağıda belirtilen şartlara bağlıdır.*

(14) <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=2828&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>

a) 18 yaşını tamamlamış olan korunmaya ihtiyacı olan çocuklardan;

1. Ortaöğrenime devam edenlerin 20 yaşına kadar;

2. Yükseköğrenime devam edenlerin 25 yaşına kadar korunma kararları uzatılabilir.

b) Öğrenime devam etmeyen 18 yaşını doldurmuş çocukların bir iş veya meslek sahibi edilerek kendi kendilerine yeterli olabilmelerinin sağlanması amacıyla 20 yaşına kadar korunma kararları uzatılabilir.

Bunlardan korunma kararı kalkmış; ancak tek başına yaşamını sürdüremeyecek durumda bulunan kız çocukları, Kurumca himaye olunur. Bu çocukların emek karşılığı iase, ibate ve harçlıkları Kurumca karşılanmak kaydıyla Kurum hizmetlerinde çalışmalarını da sağlanabilir.

c) Bedensel, zihinsel ve ruhsal engellilikleri nedeniyle sürekli bakıma ihtiyacı olan ve çalışmaktan aciz olan Çocukların korunma kararı uzatılır.

Korunma kararı kalkan çocukların Kurumla ilişkilerinin devamı sağlanır. Bu çocuklara gerektiğinde imkanlar ölçüsünde Kurumca yardımcı olunur.

Madde 25 – Okul çağındaki korunmaya ihtiyacı olan çocukların eğitim ve öğretimleri Milli Eğitim Bakanlığı ile diğer kamu kurumlarına ait okullarda gerçekleştirilir.

Herhangi bir nedenle okula devam etme imkanı bulamayan çocuklar, kamu ve özel işyerlerinde ücret mukabilinde çalıştırılarak bir meslek sahibi yapılırlar. Bu şekilde çalıştırılan çocukların ücretlerinin yurt idarelerince tespit edilen miktarı kendilerine harçlık olarak verilir. Geri kalan miktar aybaşımı takip eden on gün içinde milli bankalarda çocuk namına açtırılan hesaba yatırılır. Çocuğun ücretinin başlama zamanı ve miktarı, yurt idaresi ile işveren arasında mahalli örf ve rayice göre tespit olunur. Bu konuya ilişkin hususlar bir yönetmelikle belirlenir.

Özel eğitim gerektiren korunmaya ihtiyacı olan çocukların eğitim ve öğretimleri Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel eğitim-öğretim kurumlarında sürdürülür. Korunmaya ihtiyacı olan engelli çocukların eğitimleri Milli Eğitim Bakanlığı ile birlikte planlanır.

Ebeveyn Bakımından Yoksun Çocuklar için: Minimum Standartlar Listesi

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, bakım birimlerinde verilen hizmetlerin minimum standartlara uygunluğunun kayıt altına alınması, ilerlemenin ölçülmesi, izlenmesi ve değerlendirilmesini kolaylaştırmak amacıyla "Minimum Standartlar İzleme ve Değerlendirme Programı" hazırlanmış ve Minimum Standartlar İzleme ve Değerlendirme Programının Uygulanmasına dair Yönerge (ASPB, 13.03.2013, Sayı: 97151114-869-326) yayımlanmıştır. Minimum standartların listesi Ek 2'de sunulmuştur.

Yine bu kapsamda; Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün koordinasyonu, UNICEF'in teknik desteği ve Bakanlığın İç Denetim Birimi Başkanlığının danışmanlığında "Çocuk Bakım Hizmetlerinde İç Kontrolün Güçlendirilmesi ve Öz Değerlendirme Sisteminin Oluşturulması Projesi" yürütülmüştür. Proje sonucunda, bakım hizmetleri alanında çalışan yöneticilerin, belirlenmiş kalite göstergeleri doğrultusunda, kendi hizmetlerini değerlendirmelerine yönelik bir araç olan "Öz Değerlendirme" sistemine ilişkin Uygulama Rehberi oluşturulmuştur.

2020 Yılı İç Denetim Programında Yer Alan "Çocuk Bakım Kuruluşlarında Minimum Standartlar" sürecinin sistem denetimi tamamlanmış olup Bakanlık Makamının 17.07.2020 tarihli ve 05 sayılı onayı ile uygun görülerek işleme konulmuştur.

Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İstihdam⁽¹⁵⁾

1988 yılında 3413 sayılı Kanun ile 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanununa eklenen Ek 1 madde gereğince; haklarında korunma/bakım tedbir kararı alınmış olup, reşit oluncaya kadar kurumun vermiş olduğu hizmet modellerinden yararlananların Kamu Kurum ve Kuruluşlarında işçi veya memur statüsünde istihdam edilmelerine imkân sağlanmıştır. 25.02.1988 tarihinde kabul edilen ve 02.03.1988 tarih ve 19742 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 3413 Sayılı Kanun ile 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanununa eklenen Ek 1 madde gereğince; Kamu Kurum ve Kuruluşları, reşit oluncaya kadar Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından bakılan ve korunan çocuklar için, her yılbaşındaki, hangi statüde olursa olsun, serbest kadro mevcutlarının binde biri nispetindeki kısmını ayırarak bu çocuklar arasında yapılacak giriş sınavlarında başarılı olanlar arasından atama yaparlar hükmü getirilmiştir.

Bu maddeden yararlanmak isteyenler, 18 yaşını tamamladıkları tarihten itibaren, Kamu Kurum ve Kuruluşlarına; (Mülga) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü vasıtasıyla başvurmak zorundadırlar (3413 Sayılı Kanun, 1988: Madde 1)⁽¹⁶⁾.

(15)Erbay, E., Altındağ Ö., Çelik M. A. (2018). Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İstihdam Edilenlerin Yaşam Kalitesi: Ankara İli Örneği. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 22:3:845-874
<https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/592508>

(16)<https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d22/c043/b061/tbmm220430610123.pdf>

Kamu Kurum ve Kuruluşlarının ayıracakları kadro miktarı ile ilgili olarak; 6518 Sayılı Kanun ile 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 1 maddesinde değişiklik yapılarak serbest kadro ve pozisyon toplamının binden az olması hâlinde dahi kamu kurum ve kuruluşlarında en az bir hak sahibi istihdam edilir şeklinde yeni bir düzenleme yapılarak daha çok korunma ihtiyacı olan çocuğun istihdam edilmesi sağlanmıştır (6518 Sayılı Kanun, 2014: Madde 20/a).

Ayrıca 02.03.1995 tarih ve 22218 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Korunmaya Muhtaç Çocukların İşe Yerleştirilmesine İlişkin Tüzük'ün 4'üncü maddesine göre; "Kamu kurum ve kuruluşları her yıl, hangi statüde olursa olsun serbest kadro sayılarıyla bunun binde biri oranında alacakları korunmaya muhtaç çocuk sayısını, adaylarda aranan nitelikleri, sınav tarihini ve yerini Kuruma bildirmek ve bu kadrolara Kurumca bildirilen korunmaya muhtaç çocuklar arasında yapılacak giriş sınavlarında başarılı olanlar arasından atama yapmak zorundadır".

12.6.2014 tarihli ve 29028 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Tanınan İstihdam Hakkının Kullanımına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına dair Yönetmelik'te hak sahibi tanımı değiştirilmiştir.⁽¹⁷⁾

"Hak sahibi: 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu veya 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu uyarınca haklarında korunma veya bakım tedbir kararı alınmış olup fasılalı olarak geçen yararlanma süreleri dâhil, iki yıldan az olmamak üzere Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının sosyal hizmet modellerinden yararlanan çocuklardan reşit olduğu tarih itibarıyla bu hizmetlerden yararlanmaya devam eden ve on sekiz yaşını doldurduğu ve korunma veya bakım tedbir kararının veya himaye onayının sona erdiği tarihten itibaren beş yıl içinde Bakanlığa başvurmuş kişidir."

II. Türkiye'de Çocuk Koruma Sisteminde Alternatif Bakım ve Bakım Tedbiri

Türkiye'de ebeveyn bakımından yoksun veya yoksun kalma riski ile karşı karşıya olan çocuklara yönelik alternatif bakım modelleri, çocuk hakkında korunma kararı alınması ve bakım tedbiri düzenlenmesi ile uygulanır. Çocuk hakkında alınan koruma kararı doğrultusunda hazırlanan sosyal inceleme raporu; çocuğun aile yanında desteklenmesi durumunda sağlıklı gelişimini sürdürebileceğini öngörüyorsa, ailenin sosyal ve ekonomik yönden desteklendiği bir hizmet modeli olan sosyal ve ekonomik destek (SED) yardımı ile aile yanında bakım ve gözetim modeli uygulanır. Bu model uygun değil ise sırayla çocuğun yüksek yararına uygun alternatif bakım modellerinden olan aile odaklı bakıma dayalı koruyucu aile ve evlat edinme modeli tercih edilir. Ancak aile odaklı bakım modellerinden herhangi biri uygun değilse çocuk, çocuk evleri, çocuk destek merkezleri ya da çocuk evleri sitelerinden uygun olan kurum bakımı (yerleşik bakım) modellerinden birine yerleştirilir.

Bakım tedbiri, ebeveyn bakımından yoksun olan veya yoksun olma riski taşıyan çocukları kapsayan biçimde **korunma ihtiyacı olan çocuklar** için uygulanan tedbirlerden biridir. Tek başına uygulandığı gibi kanunda tanımlanan danışmanlık, eğitim, sağlık ve barınma olmak üzere diğer tedbirleri ile birlikte de uygulanabilir.

Korunma kararı

Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları tarafından korunma ihtiyacında olan çocuğu Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Müdürlüğü'ne bildirmeleri, çocuğun bakımından sorumlu kişiler çocuğun koruma altına alınması için bizzat başvuru yapması ya da basın ve yayın organlarında çıkan haberleri ihbar kabul ederek ayrıca bir resmi duyuru gelmesini beklemeden, harekete geçerek süreç başlatılır. Bunun dışında korunma ihtiyacı olan çocuklar fark edildiğinde, ihbarı/ bildirimi alan ya da öğrenen makamın, çocuğun içinde bulunduğu durumun aciliyeti doğrultusunda, savcı tarafından veya ASPB İl Müdürlüğü tarafından talep edilebileceği gibi mahkemece de resen acil koruma kararı verilebilir (ÇKK Madde 9). Acil koruma kararı geçici bir karardır. Acil koruma kararı veya koruma kararı için yapılan başvuru/ bildirimler neticesinde çocuğun bulunduğu İl Müdürlüğü'nce çocuğun öz geçmişi, anne ve babasının olup olmadığı, ailenin ve çevresinin sosyo-ekonomik durumu, o ana kadar yaşadığı yer, yakın akrabalık ve komşuluk ilişkileri gibi konuları açıklığa kavuşturacak derinlemesine inceleme yaparak sosyal inceleme raporu düzenlenir ⁽¹⁸⁾. Çocuğun korunma ihtiyacı içerisinde olup olmadığı ve uygulanacak tedbirin tespiti yetkisi mahkemeye aittir (ÇKK Madde 7; Sosyal Hizmet

(17)<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/11/20181120-6.htm>

(18)Korunmaya Muhtaç Çocukların Tespiti, İnceleme Korunma Kararlarının Alınması ve Kaldırılmasına İlişkin Yönetmelik

Kanunu Madde 22). ASPB İl Müdürlüğü, Cumhuriyet savcısı veya çocuğun anası, babası, vasisi veya bakımından sorumlu olan kişiler mahkemeden çocuğun korunma ihtiyacının tespiti ve tedbir uygulanmasını talep edebileceği gibi, mahkeme resen de bu incelemeyi başlatabilir (ÇKK Madde 7). Ayrıca, ceza soruşturması veya kovuşturması sırasında çocukla ilgili bir inceleme yapmakla görevlendirilmiş olan bilirkişi de (muayene eden hekim, görüşme yapan psikolog, psikiyatrist, adli tıp uzmanı gibi), gerekli görmesi halinde mahkemeden çocuk hakkında bir tedbir uygulanmasını talep edebilir (CMK Madde 66/3). Çocuk hakkındaki korunma kararı, çocuk mahkemesinin bulunduğu yerlerde çocuk mahkemesi tarafından, bu mahkemenin bulunmadığı yerlerde aile mahkemesi tarafından, aile mahkemesi yok ise asliye hukuk mahkemesi tarafından verilir (ÇKK Geçici Madde)⁽¹⁹⁾.

Bakım Tedbirinin Uygulanması

Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirmemesi halinde, çocuğun resmi veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesi biçiminde uygulanır (ÇKK Madde 5). Bakım tedbiri sosyal hizmet kurumlarında ve yerel yönetimlerin ilgili kuruluşlarında uygulanır. Bakım tedbirlerini yerine getirme yükümlülüğü, AÇSHB'ye aittir (ÇKK Madde 45).

Bakım tedbiri kararının kapsamı, "Korunmaya ihtiyacı olan çocukların reşit oluncaya kadar bu kanun hükümlerine göre kurumca kurulan sosyal hizmet kuruluşlarında bakılıp yetiştirilmeleri ve bir meslek sahibi edilmeleri" şeklinde tanımlanır (2828 sayılı SHK Madde 22).

Korunma Kararının Kaldırılması ve Değiştirilmesi

Korunma kararı genel olarak çocuk reşit olana kadar devam eder. Tedbirin uygulanması, 18 yaşın doldurulmasıyla ayrıca bir karara gerek kalmaksızın kendiliğinden sona erer. Ancak hakim, çocuğun eğitim ve öğrenimine devam edebilmesi için ve rızası alınmak suretiyle tedbirin uygulanmasına belli bir süre daha devam edilmesine karar verebilir (ÇKK Madde 7/6, ÇKKKDTY Madde 12).

Tedbir kararının kaldırılması, değiştirilmesi veya süresinin uzatılmasını denetim görevlileri, çocuğun velisi, vasisi, bakım ve gözetimini üstlenen kişiler, tedbir kararını yerine getiren kişi ve kuruluşun temsilcileri ile Cumhuriyet savcısı talep edebilir. Hakim veya mahkeme bu kişilerin talebi üzerine veya resen çocuğa uygulanan tedbirin sonuçlarını inceleyerek, süresini uzatabilir, değiştirebilir veya kaldırabilir (ÇKKKDTY Madde 10).

Korunma kararına neden olan şartların ortadan kalkması halinde, kurum yetkililerinin önerisi üzerine, mahkemece, çocuk reşit olmadan önce kaldırılabilir gibi reşit olduktan sonra da çocuğun rızası alınmak şartıyla devamı hususunda karar verilebilir. Korunma kararı kalkan çocukların Kurumla ilişkilerinin devamı sağlanır. Bu çocuklara gerektiğinde imkânlar ölçüsünde kurumca yardımcı olunur (2828 sayılı SHK Madde 24).

Koruyucu ve Destekleyici Tedbir Kararlarına Karşı Kanun Yolu

ÇKK'da belirtilen tedbirlere ilişkin çocuk hakimi tarafından alınan kararlara karşı itiraz yolu açıktır. İtiraz CMK'nın itiraza ilişkin hükümleri uyarınca en yakın çocuk mahkemesine yapılır. Merceğin itiraz üzerine verdiği karar kesindir. İtiraz kararın uygulanmasını durdurmaz.

(19)https://www.unicef.org/turkey/media/4701/file/SOSYAL%20%C3%87ALI%C5%9EMA%20G%C3%96REVL%C4%B0LER%C4%B0%20%C4%B0%C3%87%C4%B0N%20E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M%20K%C4%B0TABI%20_%20Kas%C4%B1m%202013.pdf sf 114

DEĞERLENDİRME

Devlet koruması altında iken reşit olmadan koruma kararı kaldırılan çocukların, reşit olduktan sonra 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununda belirtilen istihdam düzenlemesi ile ilgili taleplerinin reddedilmesi sonucunda açılan davalara dair bulgular ve değerlendirmeler aşağıda sunulmaktadır. Söz konusu bulgular üç başlık altında gruplandırılmıştır. Bunlar (1) Temel Bilgiler, (2) Karara dair bilgiler ve (3) Kararlarda tespit edilen hak ihlalleridir.

1. Temel Bilgiler

İncelenen davalarda koruma kararı kaldırılan çocukların 22'si kız, 29'u oğlan çocuğudur (n=51). Dosyalardan erişilebilen bilgiye göre hakkında koruma kararı alınan çocukların en küçüğü 3, en büyüğü 15 yaşındadır. Koruma kararı kaldırılan çocukların en küçüğü 11, en büyüğü 18 yaşındadır. Çocukların haklarında koruma kararı alındıklarındaki yaşlarının ortalaması 8,63, koruma kararının kaldırılması ise 15,76'dır (n=46).

Dava dosyalarında koruma kararı kaldırılan çocukların bakım dönemi en kısa 1 yıl, en uzun 12 yıldır. Çocukların bakım döneminde geçirdikleri süre ise ortalama 7,17 yıldır (n=46).

Çalışma kapsamında 25 ilde görülen dava dosyasına erişilmiştir. Bunlar, Diyarbakır (6), İstanbul (6), Malatya (5), Konya (4), Ankara (3), Antalya (3), İzmir (3), Afyon (2), Balıkesir (2), Eskişehir (2), Bitlis (1), Bursa (1), Çanakkale (1), Erzurum (1), Kayseri (1), Mersin (1), Ordu (1), Sakarya (1), Sivas (1), Tokat (1), Trabzon (1), Tunceli (1), Van (1), Yozgat (1) ve Zonguldak'tır (1).

Çocukların reşit olduktan sonra 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununda belirtilen istihdam düzenlemesi ile ilgili taleplerinin reddedilmesi sonucunda açılan davalar ile ilgili karar ilk veren mahkemelerin 41'i idare mahkemesinde (%80,4), 4'ü bölge idare mahkemesi (%7,84), 3'ü aile mahkemesi (%5,88), 1' çocuk mahkemesinde (%1,96) görülmüştür (n=51).

Davaların %90,19'u (46 dava) kazanılmış, %1,9'ü (1 dava) kısmen kazanılmış, %7,84'ü (4 dava) ise kaybedilmiştir. Karar sonuçlarının temel dayanağı %82,35 esastan (42 karar) %17,64'ü (9 Karar) usüldendir (n=51).

Dava dosyalarından erişilen bilgiler doğrultusunda koruma kararlarının kaldırıldığı yıl aralığı 1986-2018'dir (n=49). Koruma kararlarının 20'si Türkiye'de çocuk koruma sisteminin güçlendirilmesi konusunda Çocuk Koruma Kanununun yürürlüğe girdiği 2005 tarihinden sonra, 6'si ise Minimum Standartlara dair İzleme Programı yürürlüğe girdiği 2013 yılından sonra kaldırılmıştır.

İncelenen dosyalarda koruma kararı kaldırılan çocukların cinsiyet, bakım dönemindeki yaş aralığı, buldukları il, reşit olduktan sonra açmış oldukları davanın görüldüğü mahkeme, kararın dayanağı ve sonucuna dair bilgiler Ek 3'te sunulmuştur.

2. Karara Dair Bilgiler

Kararlara dair sürecin ağırlıklı olarak koruma kararlarının kaldırılmasının çocuk ve ailesine tebliğ edilmemiş olması ile başladığı görülmektedir. Ardından çocuk hakkında hazırlanan sosyal inceleme raporlarının karara etkisi, ebeveyn veya bakım verenlerin kurum bakımı yerine çocuğa bakma talebi, kurum bakımı yerine aynı nakdi yardım düzenlemesi, çocuğun bakım kurumunda kaçak durumunda olması, personel hatası, bakım sonrası destek ve izlemenin yapılmamış olması ve başvuru süresinin aşımı süreci başlatan nedenler olarak öne çıkmaktadır.

Dava dosyalarından erişilen bilgiler doğrultusunda mahkeme kararları verildiği yıl aralığı 2007-2020'dir (n=49). Kararların tümü Türkiye'de çocuk koruma sisteminin güçlendirilmesi konusunda Çocuk Koruma Kanununun yürürlüğe girdiği 2005 tarihinden sonra, 39'ü ise Minimum Standartlara dair İzleme Programı yürürlüğe girdiği 2013 yılından sonra verilmiştir. Aleyhte verilen 4 kararın tümünün 2013 yılından sonrasında verildiği görülmektedir.

Her bir davanın biricikliğinin yanı sıra davalara dair genel ve ortak esaslara dair tespit, davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmamış olmasının idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı, koruma kararı kalktıktan sonra dahi izlenmelerini ve imkanlar ölçüsünde desteklenmelerinin esas olduğudur.

Kararlara dair sürecin başlangıç noktası, arka plan bilgisi, karar özetine dair değerlendirme, karar tarihi ve sonuç dair bilgiler Ek 4'te sunulmuştur.

Her bir davanın biricikliğinin yanı sıra davalara konu olan koruma kararı reşit olmadan önce kaldırılan bireylerin, kuruluşun istihdam taleplerine yönelik hak arama süreçleri üst mahkemeye de temyiz edilmiş ise şu aşamaları izlemektedir:

- * Çocuğun devlet koruması altına alınması
- * Koruma kararının kaldırılması
- * Koruma kararı kaldırılmasına Yargıtay'da itiraz
- * Yeniden yargılama
- * Kuruluşun istihdam talebi aşaması
- * İdare mahkemesi

Söz konusu davalardan koruma kararının kaldırılmasına yönelik (koruma kararı kaldırma davalarının tebliğ edilmemesi üzerine) Yargıtay'a yapılan temyizler ve karar özetleri Ek 5'te sunulmuştur. İlgili kararlarda koruma kararı reşit olmadan önce kaldırılan bireylerin kuruluşun istihdam taleplerine yönelik hak arama süreçlerine dair şema ektedir

Koruma Kararı Reşit Olmadan Önce Kaldırılan Bireylerin Kuruludan İstihdam Taleplerine Yönelik Hak Arama Süreçleri

İncelenen Kararların (1-3-5-6-8-9-10-34-37-38-40-43-45-46 No) Süreci

Devlet Korumasına Alınma Aşaması

Koruma kararı 2828 sayılı Kanun 21. Maddesinde belirtildiği gibi: "Korunmaya ihtiyacı olan çocukların reşit oluncaya kadar bu Kanun hükümlerine göre Kurumca kurulan sosyal hizmet kuruluşlarında bakılıp yetiştirilmeleri ve bir meslek sahibi edilmeleri hususundaki gerekli tedbir kararı 3/7/2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanununa göre yetkili ve görevli mahkemeye alınır."

Koruma Kararının Kaldırılması Aşaması

Bu aşamada çocuk yada velisi mahkeme de dinlenilmeden dosya üzerinden hasımsız olarak ve yetkisiz mahkemeler tarafından koruma kararının kaldırılmasına karar veriliyor. Koruma kararlarını kaldırılma başlangıç noktaları tabloda gösterilmiştir.

Koruma Kararı Kaldırılmasına Yargıtay'da İtiraz Aşaması

Tebliğat yapılmayan karara karşı 18 yaşından sonra itiraz ediliyor., Koruma kararının kaldırılmasında çocuk, veli ya da vasisi dinlenilmeyen, ve/veya yetkisiz mahkemelerce verilen karar yargıtay tarafından bozuluyor ve yerel mahkemeye iade ediliyor.

Yeniden Yargılama Aşaması

Koruma kararının kaldırılması için yeniden yargılama başladığında davaya konu birey 18 yaşında olması nedeniyle, "Karar Vermeye Yer Olmadığına" kararı verilerek 18 yaşına kadar koruma kararının devam ettiğine hükmediliyor.

Kuruludan İstihdam Talebi Aşaması

2828 sayılı yasaya istinaden birey tarafından istihdam talebinde bulunuluyor. Kuruluş bireyin dilekçesine "reşit olana kadar herhangi bir sosyal hizmet modelinden fiilen yararlanılmadığı gerekçesiyle talebi reddediliyor.

İdare Mahkemesi Aşaması

İdarenin verdiği kararın iptali için İdare Mahkemesine dava açılıyor.

(3) Kararlarda Tespit Edilen Hak İhlalleri

Devlet bakım ve koruması altında kalan çocukların istihdam edilme taleplerinin reddedilmesi üzerine talepleri reddedilen 51 bireyin hukuk mücadelesine konu olan mahkeme kararları, süreçte pek çok hak ihlali yaşandığına işaret etmektedir. Mahkemelerden 46'sı lehte, 1'i kısmen lehte, 4'ü aleyhte sonuçlanmış olmasına rağmen kararların bireylerin, çocuk iken yaşadıkları hak ihlallerini telafi etmekten çok uzak olduğu görülmektedir.

Kararların alınma süreçlerinde neredeyse tümünde çocuk veya vasinin dinlenilmediği dolayısıyla başta çocuk hakkında verilen kararlarda **çocuğun katılım hakkı**nın görmezden gelindiği ve çoğu durumda kararın tebliğ edilmediği görülmüştür (ÇHS Madde 12). Çocukların, haklarında alınmış korunma kararlarının kaldırılması gibi son derece mühim ve sonuçlarının çok kesin etkileri olacak bir yargılama sürecinde çocuklar ve/veya yasal temsilcilerinin dava dosyalarında taraf olarak gösterilmek ve davadan haberdar edilmek şeklindeki usuli yükümlülüklerden yararlanamadıkları görülmüştür.

Dava 5: "12-17 yaşlarında devlet korumasında kalan kız çocuğu izinsiz olarak bakım altında bulunduğu yurttan ayrılması gerekçesiyle çocuk 17 yaşındayken 2011 yılında kuruluşun talebi üzerine yerel mahkeme tarafından koruma kararının kaldırıldığını 2019/XXXX sayılı Antalya 1. İdare Mahkemesinin kararında görmekteyiz.

Koruma kararının kaldırılması kararına 2017 yılında yapılan itiraz neticesinde; Yargıtay 2. Hukuk Dairesi "çocuğun yasal temsilcisine tebligat yapılmadan, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda, korunma kararının kaldırılmasına karar verilmiş olması gerekçesiyle yerel mahkemenin vermiş olduğu karar çocuk reşit olduktan çok sonra bozuluyor."

Dava 5 örneğinde olduğu gibi henüz 18 yaşın altında iken yurttan izinsiz ayrılan çocuğun korunma kararının kaldırılması çocuğun yüksek yararı ile çelişmektedir. Ayrıca mahkemenin çocuğa ya da yasal vasisini dinlemeden dosya üzerinde karar vermiş olması, çocuğu etkileyen herhangi bir adli veya idari kovuşturmada çocuğun ya doğrudan doğruya veya bir temsilci ya da uygun bir makam yoluyla dinlenilmesi fırsatının tanınmayarak çocuğun dinlenilme hakkının ihlal edildiğini göstermektedir.

Kararların çoğunda yerel mahkemelerin, idarenin hazırlamış olduğu sosyal inceleme raporlarına göre dosya üzerinden tek taraflı noter gibi karar verdiği, koruma sürecine giren çocuk için bütüncül ve hak temelli bir koruma ve adalet sistemi işletilemediği görülmektedir. Çocuk hakkında hazırlanan ancak niteliği sorgulanmaya açık olan sosyal inceleme raporlarının karara etkisi ve bununla bağlantılı olarak ebeveyn veya bakım verenlerin kurum bakımı yerine çocuğa bakma talebi, sadece aynı nakdi yardım düzenlemesine geçilmesi, çocuğun bakım kurumunda kaçak durumunda olması, personel hatası, bakım sonrası destek ve izlemenin yapılmamış olması ve başvuru süresinin aşımı süreci gibi durumlar doğrultusunda Yargıtay, Danıştay ve İdare Mahkemeleri kararlarında tespit edilen en önemli bulgu, çocuğun koruma kararlarının kaldırılma aşamasında **çocuğun yüksek yararı**nın gözetilmemiş olduğudur (ÇHS Madde 3).

Bakım ve koruma kararlarının kaldırılma şekli, çocuğun yararı açısından büyük önem taşımaktadır. Kuruluşlar tarafından hazırlanan sosyal inceleme raporu ile koruma kararının kaldırılması için mahkemeye yapılan başvurularda, mahkemeler tek taraflı ve dosya üzerinden inceleme yaparak çocuğun koruma altına alınma sebebinin ortadan kalktığına dair ayrıca bir araştırma yapmaması ve çocuğu ya da yasal varisini dinlememesi bütüncül bir çocuk koruma sistemi yapılandırılmadığını göstermektedir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Çocuk Dostu Adalete İlişkin Rehber'inde; "bütün çocukların sahip oldukları haklardan haberdar edilme haklarına, çocukların adalete erişimleri için uygun yollar sağlanması ve kendilerinin yer aldığı ya da kendilerini etkileyecek olan dava süreçlerinde danışılma ve dinlenilme haklarına saygı gösterilmeli ve uyulmalıdır" denilmektedir⁽²⁰⁾.

Mahkemeler tarafından kaldırılan bakım ve koruma kararlarına karşı Yargıtay'a yapılan temyizlerden incelenen on beş kararın tamamı çocuk lehine bozulmuştur. Bu kararların ortak noktası aşağıda örneklendirilmiştir.

Dava 9: "Çocuk hakkında koruma kararı verilmesi, koruma kararı kaldırılması istekleri çocuğun haklarına yönelik olduğu gibi, getirdiği yükümlülükler ve doğuracağı sonuçlar bakımından da önemlidir. Açıklanan sebeple çocukların yasal temsilcisine (Veli veya vasi) davanın yöneltilmesi, gösterdikleri takdirde delillerinin toplanması ve onların huzurunda isteğin incelenip karara bağlanması gerekirken, hasımsız olarak evrak üzerinden yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir (Yargıtay 2. Hukuk Daireleri)"

(20)Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Çocuk Dostu Adalete İlişkin Rehber, s. 17

Yargıtay kararlarında görüldüğü üzere çocuğun kendini ilgilendiren en hayati konuda yerel mahkemeler görüşüne başvurmadığı gibi veli ve vasisini de dinlemeyerek dosya üzerinden karar vermiştir. Bu şekilde alınan kararlar, çocuğun yüksek yararı, çocuğun görüşüne saygı, çocuk dostu adalet uygulaması, çocuğun her türlü istismar ve kötü muameleye karşı korunması hakkı, çocuğun özel koruma ve yardım görme hakkı, çocukla ilgili tüm şartları belli aralıklarla gözden geçirme hakkı barınma ve eğitim haklarının ihlali anlamına gelmektedir (ÇHS'nin 3. 12. 19 20. 25. 26. 27. ve 28. Maddeleri).

Gerek önceki gerekse bu bölümün altında davalara dair sunulan açıklama ve tespitlerden takip edilebileceği gibi çocuklar hakkında korunma kararının kaldırılması konusunda en büyük nedenlerden biri, çocuğun kurumdan izinsiz ayrılması ve/veya kaçak durumunda olması (Dava 3, 5, 6, 18, 28, 31, 39, 40, 41, 47, 48, 49) ve ebeveyn talebi ile aile yanına döndürülmesi sonrası yaşananlar, çocukların yaşamlarında geri dönülemez olumsuzluklar yaşanmasına neden olmuştur. Yaşanan sorunlardan bazıları şiddete açık hale gelme (Dava 22), eğitimin kesintiye uğraması (Dava 12), kanunla ihtilaf haline düşme (Dava 23) ve çocuk yaşta ve erken evliliğidir (Dava 15, 19).

“18 yaşımı doldurduktan sonra reşit olduğum söylenerek yurttan çıkarıldım. Gidecek yerim yoktu. Bir zaman sokaklarda aç kaldım. Yurttan çıktığım sene karnımı doyurmak için hırsızlık yaptım ve yakalanarak mahkûm oldum. Dava süresince bana bir avukat verdiler ancak bana destek olmadı. Bugün 41 yaşındayım ve hala 18 yaşında mecbur kaldığım için yaptığım suç hep karşıma çıkmıştır (2020)⁽²¹⁾.”

Dava 23 “18 yaşımı doldurduktan yani reşit olarak devlet korumasında ayrıldıktan sonra gidecek bir ailesinin olmaması nedeniyle sokaklarda kalmaya başlar (1997) ve daha bir yıl bile olmadan hırsızlık suçundan 1998 tarihinde mahkûm olur. Bu suç nedeniyle yasalarla kendine tanınan istihdam hakkından faydalanamaz. Mahkemeden memnu haklarının iadesi talebinde bulunur. Bir kişinin memnu hakkının iade edilebilmesinin en önemli şartlarından biri yeni bir suç işlememesi ve yaşamını “iyi halli” olarak sürdürdüğüne dair mahkemede kanaat oluşturmasıdır. Mahkeme tüm iade şartlarının oluşması nedeniyle memnu hakları iade edilir. Bu karar sonrasında istihdam hakkı için kuruluşa başvurur ve bir kuruma ataması yapılır. Ataması yapılan kurum memnu hakkının alınmış olmasına rağmen göreve başlatmaz. Göreve başlatılmaması nedeniyle İdare Mahkemesine dava açılır. Mahkeme kurumu haklı görür ve davayı reddeder (2015/ Ankara 13. İdare Mahkemesi). Karar temyiz edilerek Danıştay tarafından bozularak mahkemeye iade edilir. (2019/XXX Danıştay 12. Dairesi) Süreç devam etmektedir.”

Koruma kararları veya kararların kaldırılması yönünde yapılan değerlendirmelerde başta sosyal incelemenin ve hazırlanan sosyal inceleme raporlarının yeterli ve yetkin hazırlanıp hazırlanmadığı şüphesi ağırlık kazanmıştır. Öyle ki sosyal inceleme raporları; aynı nakdi yardım karşılığında -4 ay sürüyor- anneannenin yanına yerleştirme (Dava 1), babanın yanına gitme ile yurttan ayrılma sonucu koruma kararının kaldırılması (Dava 6), 10 çocuklu bir ailede koruma altında olan 5 çocuğun aileye döndürülmesi (Dava 9), anneye teslim sonucu çocuğun eğitiminin kesintiye uğraması (Dava 12), üvey annesinden şiddet görmesi nedeniyle koruma altına alınan çocuğun, üvey annenin aynı nakdi yardım talebi sonucu tedbirin kaldırılması sonucu erken yaşta ve zorla evlilik yaşanması (Dava 15), teyzesine nakdi yardım karşılığı teslim edilen çocuğa acil koruma kararı çıkartılmış olması (Dava 26), ailenin maddi durumu düzelmiş gerekçesiyle iki kız kardeşten biri için koruma kararının kaldırılmış olmasına rağmen ardından mahkememin maddi durumun düzelmemiş olmasına karar vermiş olması (Dava 34) gibi olumsuzluklar yaşanmasına neden olmuştur.

Dava 1 “4-14 yaşlarında devlet korumasında kalan erkek çocuk üç yaşında babasını kaybetmesi sonrasında çocuk devlet koruması altına alınıyor. 14 yaşına geldiğinde çocuk sosyal inceleme raporu ile koruma kararı kaldırılarak 62 yaşındaki anneannesine aynı nakdi yardım karşılığı teslim ediliyor. Bu yardım 4 ay devam ediyor. Tek taraflı olarak kaldırılan koruma kararı sonrasında, okula gittiği dönemde başarılı bir öğrenci olan çocuk, yurttan ayrıldıktan sonra okula da devam etmediğini ve çocuk yaşta çalışmaya başladığını mahkeme kararı incelemesinde görmekteyiz. (2011/XXX – Afyonkarahisar Aile Mahkemesi)”

Dava 15 “Devlet koruması altında fasıllı olarak 7-17 yaş aralığında kalan kız çocuğu hakkındadır. Çocuk 1,5 yaşında annesini kaybediyor. Babası tekrar evleniyor. Üvey annesinden şiddet görmesi nedeniyle komşularının ihbarı üzerine 7 yaşında devlet koruması altına alınıyor. Üvey annesi tarafından 17 yaşında olan kız çocuğunun koruma kararının kaldırılması ve aynı nakdi yardım desteği verilmesi talebi üzerine hazırlanan sosyal inceleme raporunun mahkemeye sunulması üzerine, mahkeme dosya üzerinden inceleme yaparak koruma kararını kaldırıyor ve üvey anneye teslim ediyor. Aynı yıl, 17 yaşında evleniyor ve 2012 yılında çocuğu oluyor. Eşi adli bir suç nedeniyle 15 yıl hapse mahkûm olunca 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'na istinaden iş başvurusunda bulunuyor. İş başvurusunun reddedilmesi üzerine açılan idare mahkemesi kararının incelenmesi ile vaka karşımıza çıkmıştır. (2015/XXX Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi)”

(21) Davayı açan ve derneğimizin de üyesi olan kişinin izni dahilinde aktarımdır.

Dava 15 örneğinde çocuğun koruma altına alınmasını gerektiren sebep üvey anneden kaynaklanan şiddete işaret etmektedir. Buna rağmen hazırlanan sosyal inceleme raporu ile mahkemeler tarafından verilen karar neticesinde, ÇHS'nin 3., 12., 20., 25. ve 28. maddelerinde belirtilen, çocuğun yüksek yararı, çocuğun görüşüne saygı, çocuk dostu adalet uygulaması, çocuğun özel koruma ve yardım görme hakkı, çocukla ilgili tüm şartları belli aralıklarla gözden geçirme hakkı ve eğitim haklarının ihlal edildiği görülmektedir.

Uygulamalar sırasında koruma sisteminin bütüncül olmayan yapısından ve uygulayıcıların yeterliliği ve donanımından kaynaklanan sorunlarla da karşılaşmıştır. Bunlar arasında çocuk kurumda iken koruma kararının kaldırılması (Dava 32, 36), aynı nakdi destek verilmesi sürecinde izleme yapılmaması (Dava 12), çocuğun koruma kararının kaldırılmasında yaşın hesaplanmaması (Dava 11), bakım sonrası konularda -özelde istihdam süreci hakkında) rehberlik hizmeti verilmemesi (Dava 19), koruma kararı kalkmamışken istihdam talebine red cevabı verilmesi (Dava 33), reşit olduktan sonra desteğin sonlanması ve risklere açık hale gelme konusunda önlem alınmamış olması (Dava 23), aynı nakdi destek sonrasında istihdam talebi ile ilgili kararlarda emsal varken istihdam başvurusuna red kararı verilmesi (Dava 35), uygulayıcılar tarafından istihdam hakkının tam anlaşılabilmesi nedeniyle hak sahibinin mağdur edilmesi (Dava 42, 44) bulunmaktadır. Yaşanan sorunlar arasında en çarpıcı olan dava ise hakkında koruma kararı olmasına rağmen çocuğun reşit oluncaya kadar hiçbir sosyal hizmet modelinden yararlanmamış olmasıdır (Dava 14).

Dava 19: “Devlet korumasında 5-14 yaşlarında kalan kız çocuğu aynı nakdi yardım karşılığında 14 yaşında vasisine teslim ediliyor. Çocuk 15 yaşında evlendiriliyor. İzleme yükümlülüğü olan kuruluş, çocuğun evlendirildiğini 2 yıl sonra çocuk 17 yaşında iken tespit ediyor ve çocuğun evlenmiş olması nedeniyle başka herhangi bir işleme gerek duymadan reşit olduğu gerekçesiyle koruma kararını kaldırıyor. Çocuk yasa ile kendisine tanınan istihdam talebi reddedilmesi nedeniyle açılan davada kendisine rehberlik ve danışmanlık hizmetinin sunulmadığını ifade etmiştir. (2017/XXX- Eskişehir İdare Mahkemesi)”

Dava 19 örneğinde ilgili mahkeme kararı incelendiğinde çocuğa ulaşılamadığı gerekçesiyle çocuk ile ilgili kaçak muamelesi yapılarak emniyete bildirildiği görülmektedir. Kuruluş çocuğa 14-17 yaşları arasında ulaşamamıştır. Çocuk 15 yaşında evlendirilmiş, kuruluş bunu çocuk 17 yaşına geldiğinde tespit edebilmiştir. Evlenme ile reşit olduğundan, çocuk 17 yaşında iken korunma kararı kaldırılmıştır. Dolayısıyla çocukla ilgili tüm şartları, belli aralıklarla gözden geçirme ve etkin izleme yapmayarak sözleşmenin 25. maddesi ihlal edilerek çocuğun erken yaşta reşit kılınmasının önü açılmıştır.

Davalara dair belgeler, BM Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Esasların 131 ve 136 nolu paragraflarında belirtildiği gibi çocuğa uygun bakımı sağlamak için bakım süresince ve bakım sonrası dönemde, çocuğun yerel toplumun yaşamına katılımı desteklenen sosyal ve yaşam becerileri kazanması, kendi kendine yetmeye ve topluma tam olarak entegre olmaya hazırlanması, sosyal, yasal ve sağlık hizmetlerine erişiminin sağlanması konusunda sorunlar yaşandığını göstermektedir.

BM Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Kılavuzu'nun 131. Paragrafında, “çocuğa uygun bakım ve/veya takibi sağlamak için bakım süresi boyunca, sistematik olarak çocukların, özellikle yerel toplumun yaşamına katılımı desteklenen sosyal ve yaşam becerilerinin kazanılması yoluyla, kendi kendine yetmeye ve topluma tam olarak entegre olmaya hazırlamayı hedeflemelidirler” denilmektedir. Ayrıca 136. Paragrafında “Sosyal, yasal ve sağlık hizmetlerine erişim, uygun mali destekle birlikte, bakım sonrasında gençlere bakım sonrası dönemde de sağlanmasının gerekliliği” belirtilmektedir.

2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 24. maddesinde “Korunma kararı kalkan çocukların Kurumla ilişkilerinin devamı sağlanır. Bu çocuklara gerektiğinde imkânlar ölçüsünde kurumca yardımcı olunur.” Hükmüne, BM Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Kılavuzu 136. Paragrafında bakımdan ayrılan ve bakım sonrasında gençlere parasal destekle birlikte, sosyal, yasal ve sağlık hizmetlerine erişim imkânı da tanınmalıdır.

Alternatif bakımdan ayrılan ergenler, yeni yaşamlarına hazırlanmada, iş olanaklarına kavuşmada, barınma ve psikolojik destek hususlarında, en iyisi, çıkarlarına uyması halinde aileleriyle rehabilitasyona katılmada ve BM alternatif çocuk bakımı kılavuzunda yer alan hükümlere uygun olarak bakım sonrası hizmetlere erişimde desteğe ihtiyaç duymaktadır⁽²²⁾.

Bireyin Alternatif bakım döneminde ÇHS 20. maddede belirtilen, çocuğun özel koruma ve yardım görme hakkı, 25. maddede belirtilen; çocukla ilgili tüm şartları belli aralıklarla gözden geçirme hakkı ihlal edilmiş ve hayatında

telafisi mümkün olmayan olumsuz sonuçları olmuştur. Korunma hakkının ihlali ile birlikte, bakım sonrası planlama yapılmayarak topluma entegrasyonu sağlanmamış, bakım sonrası izleme yapılmamış ve toplumsal yaşama katılım hakkı ihlal edilmiştir.

Davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı ve bu durumun olumsuz sonuçlarının davacıya yükletilemeyeceği belirtilmektedir (2020/XX Antalya 5. İdare Mahkemesi).

Devlet korumasında iken reşit olmadan koruma kararı kaldırılan bireylerin yasa ile tanınan istihdam düzenlenmesinden faydalanmak amacıyla açılan davaların birçok kararında; çocuğu dış tehlikelerden korunması amacıyla alınan devlet koruma ve bakım kararının mahkemeler tarafından yeterli inceleme yapılmadan kaldırılması ile birlikte koruma sonrası için planlama yapılmadıysa çocuk dış tehlikelere karşı savunmasız kalacaktır. Yaşama tutunması amacıyla bir süre izlemesi, gerektiğinde desteklenmesi gerekmektedir. Bu çocuğun yaşama ve gelişme hakkı ile birlikte en tabii korunma hakkıdır.

Çocuğun reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmamış olması idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz. Koruma kararı kalktıktan sonra dahi izlenmelerini ve imkanlar ölçüsünde desteklenmelerinin esastır (2017/XXX Diyarbakır 1. İdare Mahkemesi).

Her bir davanın biricikliğini yanı sıra davalara dair genel ve ortak esaslara dair tespit, davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden tam olarak yararlanmamış olmasının idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı, koruma kararı kalktıktan sonra dahi izlenmelerini ve imkanlar ölçüsünde desteklenmelerinin esas olduğudur.

Bunun yanı sıra dava dosyalarından erişilen bilgiler doğrultusunda kaldırılan koruma kararlarının 20'si, istihdam başvurusu ile ilgili mahkeme kararlarının tümü Türkiye'de çocuk koruma sisteminin güçlendirilmesi konusunda Çocuk Koruma Kanununun yürürlüğe girdiği 2005 tarihinden sonra verilmiştir. Kaldırılan koruma kararlarının 6'si, istihdam başvuruları ile ilgili mahkeme kararlarının 39'u ise Minimum Standartlara dair İzleme Programı yürürlüğe girdiği 2013 yılından sonra verilmiştir. Aleyhte verilen kararların tümünün (4 karar) ise 2013 yılından sonrasında verildiği görülmektedir (Tablo 1 ve 2). Bu bağlamda özellikle aleyhte verilen kararların ÇKK ve Minimum Standartlara dair İzleme Programı'nın gereklilikleri doğrultusunda alınıp alınmadığının değerlendirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Kararlarda karşılaşılan temel sorunlar ve hak ihlalleri ile ilgili temel değerlendirmeler Ek 6'da sunulmuştur.

Özetle kararlar üzerinde yapılan değerlendirmede devlet koruması altında iken reşit olmadan mahkeme kararı ile koruma kararı kaldırılan kişiler hakkında;

- ✓ Koruma altına alınma sebeplerinin göz ardı edildiği,
- ✓ Bakım sonrası için bireysel planların yapılmadığı, sürece çocukların hazır olmadığı ve bakım sonrası izleme faaliyetlerinin yürütülmediği,
- ✓ Çocukların aileye dönüş süreçlerindeki koruma kararları kaldırılırken tek taraflı eksik ve kusurlu sosyal inceleme raporları hazırlandığı,
- ✓ Eksik kusurlu ve dayanaktan yoksun olarak hazırlanan sosyal inceleme raporlarının hazırlanması ve süreçteki personel hataları,
- ✓ Koruma kararlarının kaldırılmasında gerekçe olarak gösterilen kurumdan "kaçak" olma durumu konusunda önleme veya çocuklara uygun kuruluşlar oluşturulması konusunda çalışmaların yetersiz olduğu,
- ✓ Çocuk dostu adalet sisteminin işlemediği,
- ✓ Çocuklarla ilgili kararların dosya üzerinde inceleme yapılarak hüküm altına alındığı,
- ✓ Çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkının tanınmadığı,
- ✓ Çocuğu etkileyen adli veya idari kovuşturmada çocuğun ya doğrudan doğruya veya bir temsilci yoluyla dinlenilmesi fırsatı tanınmadığı,
- ✓ Çocuklarla ilgili çalışan personel ve profesyonellerin yetkinliğinin yetersizliği
- ✓ Çocuğun devlet tarafından sağlanan özel koruma ve yardım görme haklarından mahrum edildiği görülmüştür.

Tespit edilen sorunlar mevzuatın, örgütlenmenin ve uygulamaların, BM ÇHS'nin ebeveyn bakımında yoksun olan çocukların alternatif bakımı ile ilgili 20. madde, bakım veren kurumların ve bakım kararının düzenli değerlendirilmesi ile ilgili 25. madde ve BM Genel Kurulunda kabul edilen Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Esaslar doğrultusunda gözden geçirilmesi ve güçlendirilmesi gerekliliğine işaret etmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Davalara dair mahkeme kararları her çocuğun yararını gözeten, bütüncül ve hak temelli bir çocuk koruma sisteminin geliştirilmesine ve başta uygulamanın, uygulayıcıların ve çocukların yararını tehdit eden yasal düzenlemelerin gözden geçirilerek güçlendirilmesine olan ihtiyaca işaret etmektedir. Nitekim çocukların koruma kararı kaldırıldıktan sonra yaşadıkları sorunlar birbirlerinin neden ve sonucu olmaya başlayarak sürekli büyümüştür.

İncelenen davalarda çeşitlenen sorunların ana kaynağı olarak temel alanlar tespit edilmiştir. Bunlar, mahkeme kararlarının zeminini oluşturan sosyal inceleme raporlarının yeterliliği ve yetkinliği, izleme ve değerlendirme çalışmalarının olmayışı, çocuklarla ilgilenen profesyonellerin yeterliliği ve adalet mekanizması içerisinde çocuğun zincirleme hak kaybına uğramasına neden olan durumlar yaşanmasıdır. Oysa gereke ulusal gerekse uluslararası belgeler; bir çocuk hakkında koruma kararı verilmesinin veya her nedenle olursa olsun koruma kararının kaldırılmasının, çocuğun hem reşit oluncaya kadar hem de sonraki yaşamındaki değişiklikler ve aynı zamanda idareye getirdiği yükümlülüklerle birlikte ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Bu bağlamda istihdam hakkı bağlamında çocuk koruma sisteminde yaşanan temel sorunların giderilmesi, hak ihlallerinin ortadan kaldırılması; mevzuatın, uygulamanın ve uygulayıcıların güçlendirilerek **bütüncül ve hak temelli** bir çocuk politikası oluşturulması yönünde geliştirilen öneriler aşağıdadır.

Çocuğun yaşadığı bir hak ihlalinin, onun yaşamında tamiri ve tazmini imkânsız sonuçlar doğuracağı unutulmamalıdır!.

Mevzuatın Güçlendirilmesine dair Öneriler

- * Ebeveyn bakımından yoksun olan veya olma tehlikesi ile karşı karşıya olan çocuklar bakımından, ÇHS'nin bir gerekliliği olarak oluşturulan ve BM Genel Kurulu tarafından karara bağlanan Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esasların, yasalara geçirilerek ilgili düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.
- * Söz konusu değişiklikler yapılanaya kadar yurttan izinsiz ayrılarak veya izin süresi sonunda yurda dönmeyerek kaçak durumuna düşen çocukların koruma kararlarının kaldırılması ile ilgili Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2012/15 nolu genelgesinin acilen kaldırılması gerekmektedir.

Sosyal İnceleme Raporları Sürecine dair Öneriler

- * Çocukların korunma ihtiyacına yönelik değerlendirmenin zeminini sağlayan sosyal inceleme raporları çocuğun yüksek yararı gözetilerek yeterli ve yetkin bir şekilde hazırlanmalıdır. Çocuğun yaşamını etkileyecek önemli kararlarda (koruma kararının kaldırılması gibi...) inceleme raporları bağımsız bir uzman heyet tarafından tekrar gözden geçirilmelidir. Koruma kararı kaldırılarak ailesine teslim edilecek çocuğun aile fertlerinin ekonomik, sosyal ve psikolojik durumları çocuğun koruma alınış sebepleri ile ayrıca çocuğun eğitim durumu, aileye dönüşünün ortaya çıkaracağı fayda ve zarar dengesi gözetilerek ve çocuğun görüşü alınarak sosyal inceleme raporları hazırlanmalıdır.

Bakım Süresince ve Sonrasında İzleme ve Değerlendirme

Sürecine dair Öneriler

- * Gerek koruma kararı altındaki çocukların gerekse hakkındaki koruma kararı kaldırılan çocukların izleme ve değerlendirme çalışmalarının işlevinin artırılması gerekmektedir. Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü Minimum Standartlar İzleme ve Değerlendirme Programının Uygulanmasına Dair Yönergenin çocuğun yüksek yararı ilkesince tekrar gözden geçirilmesi ve uygulanmasının çeşitli denetim mekanizmalarıyla takip edilmesi önem arz etmektedir.

- * BM Genel Kurulunda kabul edilen Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Kılavuzu'nda belirtilen kararların ilgili yasal düzenlemeler ile uyumlaştırılması ve Sivil Toplum Örgütleri ile birlikte etkin bir uygulama sürecine girilmesi gerekmektedir.
- * Programının Uygulanmasına Dair Yönergenin çocuğun yüksek yararı ilkesince ve BM Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Kılavuzu kapsamında tekrar gözden geçirilmesi ve uygulanmanın çeşitli denetim mekanizmalarıyla takip edilmesi önem arz etmektedir.
- * Bakım sonrasında izleme ve değerlendirme, kuruluş tarafından en az 3 yıl çocuk ile irtibat sağlanarak 3'er aylık periyotlarda raporlanmalıdır. Ayrıca iş, sosyal hayat ve aile hayatı konularında sürekli destek sağlanmalı ve taşrada bakım sonrası izleme birimleri kurulmalıdır.
- * BM Genel Kurulunda kabul edilen Çocukların Alternatif Bakımına İlişkin Esasların 55 nolu kararında belirtildiği üzere; çocuklara alternatif bakım vermek ile görevli tüm kuruluş ve bireylerin yetkili makam tarafından düzenli olarak izlenmesi ve incelenmesi sağlanmalıdır. Bu amaçla, bakım sağlayıcıların profesyonel ve etik uygunluğunu değerlendirmek ve akreditasyonları, izlenmeleri ve gözlemlenmeleri için uygun kriterler geliştirmelidir.
- * Çocuk haklarını yaygınlaştırmaya ve korumaya çalışan kuruluşlar, kurumlar ve organizasyonlar başta olmak üzere sivil toplum kuruluşlarının izleme sürecine tam olarak katılımı sağlanmalıdır. Özellikle devlet korumasında kalmış gençlerin kurduğu STK'lar ile iş birlikleri geliştirilmelidir. Devlet korumasında kalan çocukların ebeveynleri ile ayrıca iletişim içerisinde olarak, maddi, sosyal ve psikolojik destek verilmelidir.
- * Kuruluş, kamuoyundaki olumsuz algıların kaldırılması ve çocuklara özgüven aşılama ve destek sağlamak amacıyla, devlet korumasında kalmış kişiler ve rol modeller ile irtibatı devam ettirmelidir.

Personel Uygulamaları Üzerine Öneriler

- * Personel rejimi geleneksel devlet personel politikasından ayrı planlanmalı ve çalıştırılmalıdır. Kanun, yönetmelik ve uygulamaların gerekliliği konusunda çocuklarla ilgili çalışan tüm paydaşların bilgilendirilmesi, bilinçlendirilmesi gerekmektedir.
- * Çocuklar için ve çocuklarla birlikte çalışan tüm personel yeterli profesyonel eğitime sahip olmalı ve çocuk haklarıyla ilgili sürekli eğitim görmelidir. Söz konusu eğitimlerin içeriği, eğitimi veren kişilerin uzmanlığı ve eğitim değerlendirilmesi de bağımsız uzmanlar ve komisyonlar tarafından takip edilmelidir.
- * Çocuk hizmetlerinde çalışacak personel için çocuğun yüksek yararını esas alacak personel kanunu ve özlük sistemi düzenlemesi gerekmektedir. Düzenlenen yeni kanuna göre, personel alım politikası ile personel mevzuatı uygulanmalıdır.

Çocuk Adalet Sistemi Üzerine Öneriler

- * Çocuk adalet sistemi çalışmalarında devlet korumasındaki çocuklara ayrı bir yer açılmalıdır. Çocuğun katılım hakkının gereklerinin yerine getirilmesi konusunda uygulama ve uygulayıcılar güçlendirilmelidir.
- * Devlet bakım ve korumasında kalan bir bireyin mahkeme süreçlerinde adli yardım ile desteklenmesi gerekmektedir. Her çocuğun kendine özgü yaşam hikâyesi vardır. Adalet Bakanlığı, Baro ve ilgili STK iş birlikleri ile farkındalık artırıcı projeler ve faaliyetler yürütülmelidir.
- * Mahkemeler kuruluşların hazırladığı sosyal inceleme raporlarının yanında bağımsız araştırma yapmalı ve karşı tarafı da dinlemeli ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Çocuk Dostu Adaletle İlişkin Rehber mahkemelerin her aşamasında gözetilmelidir.

Kaynakça

Anayasa

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına dair Sözleşme

BMGK- Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (2010). Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esaslar, BMGK, 64. Oturum, 2010

BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme Çocuk Hakları Komitesi Genel Yorum No. 20: Ergenlikte Çocuk Haklarının Uygulanması (2017)

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Çocuk Dostu Adaletle İlişkin Rehber

Bakanlar Komitesinin üye ülkelere gönderdiği, çocuk hakları ve çocuk ve aile dostu sosyal hizmetlere ilişkin CM/Rec(2011)12 sayılı Tavsiye Kararı

2828 Sosyal Hizmetler Kanunu-5395 Çocuk Koruma Kanunu

Korunmaya Muhtaç Çocukların Tespiti, İnceleme Korunma Kararlarının Alınması ve Kaldırılmasına İlişkin Yönetmelik

Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliği

Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Tanınan İstihdam Hakkının Kullanımına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına dair Yönetmelik. 12.6.2014 tarihli ve 29028 sayılı Resmi Gazete

Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Tanınan İstihdam Hakkının Kullanımına İlişkin Yönetmelik

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Çocuk Yuvaları Yönetmeliği

Minimum Standartlar İzleme ve Değerlendirme Programının Uygulanmasına dair Yönerge (ASPB, 13.03.2013, Sayı: 97151114-869-326)

Çocuk Hizmetlerine İlişkin 2012/15 No'lu Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Genelgesi

AÇSHB- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, (2017). Koşuş Tipi Yurtlarda Dönüşüm Tamamlandı.

ASPB- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, (2017). Türkiye'de Çocuklara Yönelik Koruyucu ve Önleyici Politikaları Değerlendirme Çalıştayı Raporu, s.5.

Erbay E., Altındağ Ö., Çelik M. A. (2018). Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Kamu Kurum ve Kuruluşlarında İstihdam Edilenlerin Yaşam Kalitesi: Ankara İli Örneği. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl:22, Sayı: 3 Aralık 2018, s.848.

Gözübüyük, Ş. (1996). Yönetim Hukuku

ICC- International Children's Center. (2008) Hükümet Dışı Kuruluşlar için Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin Uygulanmasını İzleme ve Raporlama El Kitabı. Çocuk Hakları Serisi 9, Ankara.

Kurt L. S. (2016). Çocuk Haklarına İlişkin Temel Uluslararası Belgeler ve Türkiye Uygulaması Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, Ocak-Haziran 2016,

Uğur, Ç. S. (2018). Türkiye'de Çocuk Koruma Politikaları: Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetinin Rolü, Uzmanlık Tezi

Uluğtekin, S. (2004). Çocuk Mahkemeleri ve Sosyal İnceleme Raporları, TBB Yayınları, Ankara 2004, s.157, Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı (2013-2017)

UNICEF (2002), Çocuk Haklarına dair Sözleşme Uygulama El Kitabı.

UNICEF (2013). Sosyal Çalışma Görevlileri için Eğitim Kitabı

Genel Kurul

Dağıtım: Genel
24 Şubat 2010

Altmış dördüncü oturum
Gündem Maddesi 64

Üçüncü Komitenin raporu (A/64/434 hakkında)]

Genel Kurul tarafından kabul edilen Karar

64/142. Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esaslar

Genel Kurul,

Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi⁽²³⁾ ve Çocuk Hakları Sözleşmesini tekrar teyit ederek⁽²⁴⁾ ve 2009 Sözleşmesinin yirminci yıldönümünü kutlayarak,

Aynı zamanda İnsan Hakları Konseyinin, İnsan Hakları Komisyonunun ve Genel Kurulun çocuk hakları hakkındaki, en sonuncusu 28 Mart 2008⁽²⁵⁾ tarihli 7/29 sayılı, 24 Eylül 2008⁽²⁶⁾ tarihli 9/13 sayılı, ve 26 Mart 2009⁽²⁷⁾ tarihli 10/8 sayılı olan Konsey kararları olan tüm önceki kararlarını ve 24 Aralık 2008 tarihli 63/241 tarihli Kurul kararını tekrar teyit ederek,

Çocuk Hakları Sözleşmesinin uygulanmasını ve ebeveyn bakımından yoksun olan veya yoksun kalma riskiyle karşı karşıya olan çocukların korunması ve refahı ile ilgili diğer uluslararası belgelerin ilgili hükümlerini geliştirmek amacıyla politika ve uygulama için arzu edilir yönelimler ortaya koyan metni mevcut karara ilişik olan Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esasları dikkate alarak,

1. Politika ve uygulamaları bilgilendirmeye yardımcı olmak üzere bir dizi yönelim halinde, mevcut karara ekli Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esasları memnuniyetle karşılamaktadır;

2. Devletlerin, Ana Esasları hesaba katmalarını ve ilgili yürütme, yargı ve yasama organlarının, insan hakları savunucularının ve hukukçuların, medya ve genel olarak, halkın dikkate almasını teşvik etmektedir;

3. Genel Sekreterin, mevcut kaynaklar dâhilinde, Ana Esasları, Birleşmiş Milletlerin tüm resmi dillerinde dağıtılması için, tüm üye ülkelere, bölgesel komisyonlara ve ilgili hükümetlerarası ve hükümet dışı kuruluşlara iletilmesi de dahil, adımlar atmasını rica etmektedir.

65nci Genel Kurul Toplantısı 18 Aralık 2009

Alternatif Çocuk Bakımıyla İlgili Ana Esaslar

I. Amaç

1. Mevcut Ana Esaslar, Çocuk Hakları Sözleşmesinin² ve ebeveyn bakımından yoksun olan veya yoksun kalma riskiyle karşı karşıya bulunan çocukların korunması ve refahı ile ilgili diğer uluslararası enstrümanların ilgili hükümlerinin uygulanmasının geliştirilmesini hedeflemektedir.

2. Bu uluslararası enstrümanların arka planına karşı olarak ve bu alanda gelişmekte olan veri tabanı ve deneyimin bilincinde olarak, Ana Esaslar politika ve uygulama için arzu edilir yönelimler ortaya koymaktadır. Bunlar doğrudan doğruya ve dolaylı olarak, alternatif bakımla ilgili tüm sektörler arasında geniş yayılım sağlamak için tasarlanmıştır ve özellikle aşağıdaki hedefleri amaçlamaktadır:

* Reissued for technical reasons on 13 April 2010

(23)Resolution 217 A(III).

(24)United Nations, Treaty Series, vol. 1577, No.27531.

(25)See Official Records of the General Assembly, Sixty-third Session, Supplement No.53 (A/63/53), chap. II.

(26)Ibid., Supplement No.53A (A/63/53/Add.1), chap. I.

(27)Ibid., Sixty-fourth Session, Supplement No.53 (A/64/53), chap. II, sect. A.

(a) Çocukları kendi aileleri içinde tutma veya ailelerine geri verme çabalarını desteklemek, ya da bu başarılmazsa, evlatlık verme ve İslam hukukundaki kafalada dahil, başka uygun ve geçici çözümler bulmak;

(b) Söz konusu geçici çözümler aranırken, ya da bunların mümkün olmadığı veya çocuğun yararına olmadığı durumlarda, çocuğun tam ve uyumlu gelişimini teşvik edici koşullar altında, en uygun alternatif bakım biçimlerinin belirlenmesini ve temin edilmesini sağlamak;

(c) Her ülkede mevcut ekonomik, sosyal ve kültürel koşulları akılda tutarak, hükümetlere, bu husustaki sorumluluklarını ve yükümlülüklerini daha iyi uygulama konusunda yardımcı olmak ve teşvik etmek; ve

(d) Sivil toplum da dâhil, gerek kamu ve gerekse özel sektörde sosyal koruma ve çocukların refahı ile ilgilenenlerin politika, karar ve faaliyetlerine rehberlik etmek.

II. Genel ilkeler ve perspektifler

A. Çocuk ve Aile

3. Aile, toplumun temel grubu ve çocukların gelişiminin, refahının ve korunmasının doğal ortamı olduğu üzere, çabaların öncelikle çocuğun ebeveynlerinin, ya da uygun durumda yakın aile üyelerinin bakımı altında kalmasının veya onlara iade edilmesinin sağlanmasına doğru yönlendirilmelidir. Devlet, ailelerin bakıcılık rolü altında destek türlerine ulaşmasını sağlamalıdır.

4. Her çocuk ve genç birey, tam potansiyelini gerçekleştirmesine imkân tanıyan destekleyici, koruyucu ve şefkatli bir ortamda yaşamalıdır. Yetersiz ya da hiç ebeveyn şefkati olmayan çocuklar, iyi bir büyüme ortamından mahrum kalma riski altındadır.

5. Çocuğun kendi ailesinin, uygun destek sağlansa dahi, çocuk için yeterli bakım sağlayamaması veya çocuğu terk etmesi veya başkasına bırakması durumunda, Devlet, yetkili yerel makamlarla birlikte veya onlar aracılığıyla ve usulüne uygun olarak yetkili kılınmış sivil toplum örgütleriyle çocuğun haklarını korumaktan ve uygun alternatif bakım sağlamaktan sorumludur. Devletin rolü, yetkili makamları aracılığıyla, alternatif bakım altında bulundurulmuş çocukların güvenliğini, refahının ve gelişiminin ve sağlanan bakım düzenlemesinin uygunluğunun düzenli olarak gözden geçirilmesini ve gözetim altında tutulmasını sağlamaktır.

6. Mevcut Ana Esasların kapsamı altındaki tüm kararlar, açılımlar ve yaklaşımlar, özellikle, çocuğun güvenlik ve emniyetini sağlamak düşüncesiyle vaka bazında yapılmalı ve ayrımcılık karşıtı ilkelere uygun olarak ve cinsiyet perspektifini gerektiği şekilde hesaba katılarak ilgili çocuğun çıkarları ve hakları çerçevesinde gerçeklere dayanmalıdır. Çocuğun kendisine danışılma hakkına tam olarak saygı gösterilmeli ve gelişen yeteneklerine uygun olarak ve tüm gerekli bilgilere erişimine dayalı olarak görüşleri gerektiği şekilde dikkate alınmalıdır. Söz konusu danışmanın yapılmasının ve bilginin sağlanmasının çocuğun tercih ettiği dilde gerçekleşmesi için gereken tüm çaba gösterilmelidir.

7. Mevcut Ana Esaslar uygulanırken, çocuğun yararına olacak şeyin belirlenmesi ebeveyn bakımından yoksun olan veya bu riski taşıyan çocukların hareket tarzını, gereksinim ve haklarını tatmine en uygun biçimde, ailelerindeki, sosyal ve kültürel ortamlarındaki haklarının tam ve kişisel gelişimini ve hak sahibi sülheler olarak statülerini, gerek belirleme esnasında ve gerekse uzun vadede, hesaba katacak şekilde tasarlanmalıdır. Belirleme süreci, diğer hususlar yanında, dinlenecek çocuğun hakkını hesaba katmalı ve yaşına ve olgunluk düzeyine bağlı olarak görüşleri dikkate alınmalıdır.

8. Devletler, genel sosyal ve insani gelişim politikaları çerçevesinde, sağlanan mevcut alternatif bakımın iyileştirilmesine dikkat göstererek mevcut Ana Esasların içerdiği ilkeleri yansıtan kapsamlı çocuk refahı ve koruma politikaları geliştirmeli ve uygulamalıdır.

9. Çocukların ebeveynlerinden ayrılmasının önlenmesi için harcanan çabaların bir parçası olarak Devletler uygun ve kültürel açıdan duyarlı önlemler almalıdır:

(a) Engellilik, uyuşturucu ve alkol istismarı, yerli veya azınlık arka planı olan ailelere karşı ayrımcılık gibi faktörlerle kapasiteleri sınırlanmış olan veya silahlı çatışma bölgelerinde veya yabancı istilası altında yaşayan ailelerin bakım ortamlarını desteklemek;

(b) İstismar ve sömürü kurbanı çocuklar, terkedilmiş çocuklar, sokakta yaşayan çocuklar, evlilik dışı çocuklar, tek başına yaşayan veya ayrılmış çocuklar, ülke içinde yerlerinden edilmiş ve mülteci çocuklar, göçmen işçilerin çocukları, sığınmacıların çocukları veya HIV/AIDS veya başka ciddi hastalıklarla yaşayan veya etkilenen çocuklar gibi savunmasız çocuklar için uygun bakım ve koruma sağlamak.

10. Yoksulluk, etnisite, din, cinsiyet, zihinsel ve fiziksel özürllülük, HIV/AIDS ve zihinsel ve fiziksel diğer ciddi hastalıklar, evlilik dışı doğan çocuklar, ve sosyoekonomik izler ve çocuğu terke, başkasına bırakmaya ve/veya aldirmaya yol açabilen tüm diğer statüler ve durumlar da dahil, çocuğun veya ebeveynlerinin statülerinden kaynaklanan ayrımcılıkla mücadele için özel çaba sarfedilmelidir.

B. Alternatif bakım

11. Alternatif bakımla ilgili tüm kararlar, prensip olarak, ailesiyle teması ve tekrar bir araya gelmesini

kolaylaştırma ve eğitim, kültürel ve sosyal yaşamının aksamasını en aza indirme bakımından çocuğu doğal olarak oturduğu yere en yakın yerde tutmanın arzu edilirligini tam olarak hesaba katmalıdır.

12. Gayriresmi bakım altında olanlar da dahil, alternatif bakım altındaki çocuklarla ilgili kararlar, çocuğa, sürekliliğin genelde ana hedef olduğu dengeli bir ev ortamı sağlamanın ve temel ihtiyaçlarını karşılamının ve bakıcılarına devamlı bir bağlılık duymasının önemini dikkate almalıdır.

13. Çocuklara her zaman saygı ve onurlu bir biçimde muamele edilmeli ve, ister bakıcıları, akranları isterse üçüncü kişilerden gelsin, kendilerini hangi bakım ortamında bulurlarsa bulsunlar, istismara, ihmale ve her türlü sömürüye karşı etkin korumadan yararlanmalıdırlar.

14. Bir çocuğun, ailenin bakım ortamından uzaklaştırılması son çare olarak düşünölmeli ve ne zaman mümkün olursa olsun, geçici ve olabildiğince kısa süreli olmalıdır. Ayırma kararları düzenli şekilde gözden geçirilmeli, ve ilk ayırma kararının nedenleri ortadan kalkar kalkmaz çocuğun ebeveynin bakımına geri dönmesi, aşağıdaki paragraf 49'da öngörölen değerlendirmeye uygun olarak, onun menfaatine addedilmelidir.

15. Parasal ve maddi yoksulluk, veya doğrudan doğruya ya da söz konusu yoksulluğa bağlanabilen koşullar, hiçbir zaman çocuğun ailenin bakımından uzaklaştırılmasının, çocuğun alternatif bakıma alınmasının veya aileyle bütünleşmesinin tek meşru gerekçesi olmamalı, ancak, aileye verilmesi gereken uygun desteğe duyulan gereksinimin bir işareti olarak görölmelidir.

16. Eğitim, sağlık ve diğer temel hizmetler, kimlik hakkı, din ve inanç özgürlüğü, dil ve mülkiyetin korunması ve miras hakları da dahil, ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, ebeveyn bakımı almayan çocuğun durumuyla ilgili tüm diğer özel uygunluk haklarını desteklemek ve korumak için dikkat edilmelidir.

17. Mevcut bağları olan kardeşler, belirgin istismar riski olmadıkça ya da başka bir şekilde açıkça çocuğun yararına olmadıkça, prensip olarak, alternatif bakıma verilerek birbirlerinden ayrılmamalıdır. Her halükarda, istek ve çıkarlarına aykırı olmadıkça, kardeşlerin birbirleriyle temaslarını sürdürmelerini sağlamak için tüm çabalar harcanmalıdır.

18. Çeşitli ölkelerde, ebeveyn bakımı altında olmayan çocukların çoğuna gayriresmi olarak akrabaları veya başkaları tarafından bakıldığı gerçeği gözönünde bulundurulursa, Devletler, çocukların söz konusu gayriresmi bakım düzenlemeleri altındayken refah ve korunmalarını sağlamak için mevcut Ana Esaslarla tutarlı, çocuğun hak ve çıkarlarıyla çatışmayan kültürel, ekonomik, cinsiyet ve dinsel farklılıklara ve uygulamalara gereken saygıyı gösteren uygun araçlar bulmalıdırlar.

19. Hiçbir çocuk, hiçbir anda yasal bir vasinin, veya belirli bir sorumlu yetişkinin ya da yetkili kamu organının destek ve korumasından mahrum bırakılmamalıdır.

20. Alternatif bakım sağlanması, birincil amaç olarak bunu sağlayan kişilerin siyasi, dinsel ve ekonomik hedeflerini gerçekleştirmek için sağlanmamalıdır.

21. Yerleşik bakımın uygulanması, söz konusu düzenlemenin özellikle ilgili çocuk için ve çıkarları açısından uygun, gerekli ve yapıcı olduğu durumlarla sınırlı tutulmalıdır.

22. Uzmanların baskın görüşüne göre, özellikle 3 yaşın altındaki küçük çocukların alternatif bakımı aileye dayalı ortamlarda sağlanmalıdır. Bu ilkenin istisnaları, kardeşlerin ayrılmalarını önlemek için ve yerleştirmenin acil nitelikte olduğu ve sonuçta ailenin yeniden bütünleşmesi veya diğer uzun vadeli bakım çözümleri için planlanan durumlarda ve önceden belirli ve çok sınırlı bir süre için gerekebilir.

23. Yerleşik bakım tesislerinin ve aileye dayalı bakımın, çocukların ihtiyaçlarını karşılamada birbirini tamamladığı kabul edilmekle birlikte, büyük yerleşik bakım tesisleri (kurumlar) olduğu sürece, genel bir kurumsallaşmanın ileriye yönelik olarak ortadan kaldırılması stratejisi bağlamında, kesin hedef ve amaçları olan alternatifler geliştirilmelidir. Bu amaçla, Devletler, çocuğun gelişimine yol açan kalite ve şartları sağlamak için, bireyselleştirilmiş veya küçük gruplar halinde bakım gibi bakım standartları oluşturmalı ve varolan tesisleri bu standartlara göre değerlendirmelidir. Kamuya veya özel sektöre ait yeni yerleşik bakım tesislerinin kurulması veya kurulmasına izin verilmesine dair kararlar kurumsallaşmanın ortadan kaldırılması hedef ve stratejisini tam olarak dikkate almalıdır.

Uygulamayı teşvik edici önlemler

24. Devletlerin her biri kendi ölkelerinde, zamanlı bir şekilde, mevcut kaynakların elverdiği maksimum ölçüde, uygun durumda, gelişim işbirliği çerçevesinde, mevcut Ana Esasların optimal ve giderek artan uygulamasını sağlamak için insan ve finansal kaynakları tahsis etmelidir. Devletler, kendi ilgili makamları arasında aktif işbirliğini ve doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili bakanlıklar içinde çocuğun ve aile refah sorunlarının ana mecraaya yönlendirilmesini kolaylaştırmalıdır.

25. Devletler, mevcut Ana Esasların uygulanması için gereken uluslararası işbirliği ihtiyacını belirlemekten ve talep etmekten sorumludur. Söz konusu taleplere gereken önem gösterilmeli ve mümkün ve uygun olan her durumda olumlu tepki almalıdır. Mevcut Ana Esasların artan uygulaması gelişmiş işbirliği programlarında yer bulmalıdır. Bir ölkeye yardımcı olurken, yabancı oluşumlar mevcut Ana Esaslarla tutarlı olmayan inisiyatifler almaktan kaçınmalıdır.

26. Mevcut Ana Esaslardaki hiçbir husus, mevzuatlar da dahil, belirli ülkelerdekilerden daha düşük standartları teşvik edici veya görmezlikten gelici şekilde yorumlanmamalıdır. Benzer şekilde, yetkili makamlar, profesyonel organizasyonlar ve diğerleri, mevcut Ana Esasların ruhuna ve lafzına uygun olarak inşa edilen ulusal veya profesyonel açıdan spesifik ana esasların geliştirilmesi için teşvik edilmelidir.

III. Ana Esasların Kapsamı

27. Mevcut Ana Esaslar, çocuğa uygulanan hukuk kapsamında rüşt, daha erken yaşta elde edilmedikçe, 18 yaşın altındaki bütün insanlar için alternatif resmi bakımın kullanımına ve koşullarına uygulanır. Ancak belirli durumlarda, Ana Esaslar, aynı zamanda gayriresmi bakım düzenlemelerine de, gerek geniş aile ve toplum tarafından oynanan önemli rol dikkate alınarak ve gerekse Devletlerin, Çocuk Hakları Sözleşmesinde² belirtildiği şekilde ebeveynlerinin veya yasal ve geleneksel bakıcıların bakımı altında olmayan tüm çocuklara karşı yükümlülüklerine uygulanır.

28. Mevcut Ana Esasların ilkeleri, uygun olduğu takdirde, uygulanan hukuka göre rüştünü ispat ettikten sonra halen geçici bir süreyle alternatif bakım altındaki, sürekli bakım ve desteğe muhtaç gençlere de uygulanır.

29. Mevcut Ana Esasların amaçları bakımından, ve başta aşağıdaki 30 nolu paragrafta sayılan istisnalara tabi olarak, aşağıdaki tanımlar uygulanacaktır:

(a) Ebeveyn bakımı altında olmayan çocuklar: her ne nedenle ve hangi şartlar altında olursa olsun, en azından ebeveynlerinden birinin gecelik bakımı altında olan tüm çocuklar. Ebeveyn bakımı altında olmayıp normalde ikamet ettikleri ülkenin dışında bulunan veya acil durum kurbanı olan çocuklar aşağıdaki şekilde tanımlanabilir:

(I) "Tek Başına Yaşayan", eğer kanun veya geleneğe göre başka bir akraba veya yetişkin kişi tarafından bakılması gerektiği halde bakılmıyorsa; ya da

(II) "Ayrılmış", daha önceki bir yasal veya geleneksel birinci derecedeki bakıcıdan ayrılmış, ancak yine de başka bir akraba tarafından eşlik edilen;

(b) Alternatif bakım aşağıdaki şekilleri alabilir:

(I) Gayriresmi bakım: bir aile ortamında sağlanan, çocuğun akrabalar veya arkadaşlar tarafından, sürekli ve belirsiz bir süreyle bakıldığı, herhangi bir özel düzenleme (gayriresmi akrabalık bakımı) veya başkaları tarafından bireysel bazda, çocuğun inisiyatifiyle, ebeveynleri veya başka bir kişi tarafından, bu düzenleme bir idari veya adli makam veya usulüne uygun olarak akredite edilmiş bir organ tarafından emredilmeksizin;

(II) Resmi bakım: özel tesisler dahil, idari veya adli önlemlerin sonucunda olsun ya da olmasın, aile ortamında sağlanan, bir yetkili idari organ veya adli makamca emredilen ve yerleşik ortamda sağlanan tüm bakım;

(c) Sağlandığı ortamla ilgili olarak, alternatif bakım aşağıdakilerden biri olabilir:

(I) Akraba bakımı: çocuğun geniş aile içinde aileye dayalı veya çocuğun tanıdığı ailenin yakın arkadaşları tarafından resmi veya gayriresmi nitelikteki bakımı;

(II) Koruyucu aile bakımı: yetkili makam tarafından çocukların alternatif bakım amacıyla, çocuğun kendi ailesi dışında, söz konusu bakımın sağlanması için seçilen, belirlenen, onaylanan ve gözetim altında bulundurulmuş bir ailenin ev ortamına yerleştirildiği durumlar;

(III) Aileye dayalı veya aile benzeri diğer bakım için yerleştirme biçimleri;

(IV) Yerleşik bakım: acil bakım için güvenli yerler, acil durumlarda transit merkezleri ve grup evleri dahil tüm diğer kısa ve uzun vadeli yerleşik bakım tesisleri gibi aile dışı grup ortamında sağlanan bakım;

(V) Çocuklar için gözetim altındaki bağımsız yaşam düzenlemeleri;

(d) Alternatif bakımdan sorumlu olanlarla ilgili olarak:

(I) Kurumlar, kamuya ait veya özel organ ve hizmetler olup çocuklar için alternatif bakım düzenlerler;

(II) Tesisler kamuya ait veya özel bireysel birimler olup çocuklar için yerleşik bakım sağlarlar.

30. Bununla birlikte, mevcut Ana Esaslarda öngörülen alternatif bakımın kapsamı aşağıdaki hususları içermemektedir:

(a) Kanunu ihlal ettikleri iddiası, ithamı veya ispatı sonucunda adli veya idari bir makamın kararıyla özgürlüklerinden mahrum kalan, ve durumları Standart Minimum Çocuk Yargı İdaresi Hakkında Birleşmiş Milletler Kuralları⁽²⁸⁾ ve Özgürlüklerinden Mahrum Kalan Çocukların Korunması Hakkında Birleşmiş Milletler Kuralları⁽²⁹⁾ kapsamındaki 18 yaşın altındaki kişiler;

(b) Kesin evlatlık emri uyarınca, ilgili çocuğun etkin bir biçimde vesayetleri altına verilmesinden sonra, evlatlık edinen ebeveynlerin yaptığı bakıma göre, mevcut Ana Esasların amaçları bakımından çocuk, o andan

(28) Karar 40/33, ek.
(29) Karar 45/113, ek.

itibaren ebeveyn bakımı altında sayılacaktır. Ancak, Ana Esaslar, bir çocuğun olası evlatlık alan ebeveynlerin yanına evlatlık verilmesi öncesi yerleştirmesine, diğer uluslararası enstrümanlarda gerekli görülen söz konusu yerleştirmelerle uyumlu olduğu ölçüde uygulanabilir;

(c) Bir çocuğun kendi isteğiyle akrabalarının veya arkadaşlarının yanında, ebeveynlerin yeterli bakım sağlamadaki genel yetersizliği veya isteksizliğiyle bağlantılı olan nedenler yerine eğlence amacıyla kalması için yapılan gayriresmi düzenlemeler.

31. Yetkili makamlar veya ilgili başka kişilerin de, uygulanabilir durumda, yatılı okullarda, hastanelerde, zihinsel veya fiziksel özürlü veya başka ihtiyaçları çocuk merkezlerinde, kamplarda, işyerlerinde ve çocuk bakımından sorumlu diğer yerlerde mevcut Ana Esasları kullanmaları teşvik edilmektedir.

IV. Alternatif bakım ihtiyacını önlemek

A. Ebeveyn bakımını teşvik etmek

32. Devletler, çocuklara karşı sorumluluklarını yerine getirmeleri ve çocuğun her iki ebeveynle de ilişkisi olması için çocuk haklarını teşvik etmek üzere ailelere destek sağlamak için politikalar izlemelidir. Bu politikalar, diğerleri yanında, doğum tescil hakkı, yeterli konut imkânı, temel sağlık, eğitim ve sosyal refah hizmetleri sağlayarak, yoksulluk, ayrımcılık, marjinalleşme, damgalama, şiddet, çocuklara kötü muamele ve cinsel istismar ve madde istismarıyla mücadele önlemleri olarak çocukların terk edilmesinin, başkasına bırakılmasının, çocuğun ailesinden ayrılmasının temelindeki nedenlere hitap etmelidir.

33. Devletler, ebeveynlerin çocuklarına bakma kabiliyetini teşvik etmek ve güçlendirmek için tasarlanmış tutarlı ve aileye yönelik, karşılıklı olarak güçlendirici politikalar geliştirmeli ve uygulamalıdır.

34. Devletler çocuğun terk edilmesini, başkasına bırakılmasını ve çocuğun aileden ayrılmasını engellemek için etkin önlemler almalıdır. Sosyal politikalar ve programlar, aileleri çocuklarının korunması, bakımı ve gelişimi konularında, diğerleri yanında, yaklaşımlar, beceriler, yetenekler ve araçlarla güçlendirmelidir. Devletin ve hükümet dışı ve toplum bazlı organizasyonlar, dini önderler ve medya dâhil, sivil toplumun birbirini tamamlayıcı kapasiteleri bu amaçla devreye girmelidir. Bu sosyal koruma önlemleri şunları içermelidir:

(a) Ebeveyn kursları ve oturumları gibi aile güçlendirme hizmetleri, pozitif ebeveyn-çocuk ilişkilerinin teşviki, ihtilaf çözüm teknikleri, istihdam ve gelir edinme fırsatları, ve gerektiğinde, sosyal yardım;

(b) Kreş, arabuluculuk ve uzlaştırma hizmetleri, madde bağımlılığı tedavisi, özürlü ebeveyn ve çocuklar için hizmetler gibi destekleyici sosyal hizmetler. Tercihen bütünleşmiş ve kesintisiz nitelikteki söz konusu hizmetlere, toplum düzeyinde doğrudan erişilebilmeli ve bunlar kaynaklarını toplumun ve bakıcının kaynaklarıyla birleştirerek ailelerin ortaklar şeklinde aktif katılımını içermelidir;

(c) Gençleri, ebeveynlerinin evinden ayrılmaya karar vermeleri dahil, günlük yaşamın zorluklarına olumlu şekilde karşı koyabilmeleri için güçlendirmeyi hedefleyen ve geleceğin ebeveynlerini cinsel ve üreme sağlığı konusunda bilinçli kararlar almaya ve bu konudaki sorumlulukları yerine getirmeye hazırlayan gençlik politikaları.

35. Aile desteği için, destek süreci içinde değişen, ev ziyaretleri, başka ailelerle grup toplantıları, vaka konferansları ve ilgili aile tarafından güvence altına alma taahhütleri gibi çeşitli tamamlayıcı metotlar ve teknikler kullanılmalıdır. Bunlar gerek aile içi ilişkileri kolaylaştırmaya gerekse ailenin toplumla bütünleşmesini desteklemeye yönlendirilmelidir.

36. Yerel yasalara uygun olarak, tek ebeveynli aileler veya ergenlik çağındaki ebeveynler ve, ister evlilik içi ister evlilik dışı olsun, çocukları için destek ve bakım hizmetlerine özel dikkat gösterilmelidir. Devletler, ergenlik çağındaki ebeveynlerin gerek ergen gerekse çocuk statülerinden kaynaklanan tüm temel hakları, kendi erişimleri için tüm uygun hizmetlere erişim, ebeveynlerin hak sahibi olduğu ödemeler, ve miras hakları da dahil korumalarını sağlamalıdır. Hamile ergenlerin korunmasını sağlamak ve öğrenimlerini yarıda bırakmamaları için önlemler alınmalıdır. Ayrıca, tek veya ergen ebeveynlerle ilgili damgalamaları hafifletmek için çaba sarfedilmelidir.

37. Ebeveynlerini veya bakıcılarını kaybeden ve aynı hanede birlikte kalmayı seçen kardeşler için, en büyük kardeş gerek niyetli ve gerekse hane halkı lideri olarak hareket etme becerisine sahip olduğu ölçüde, destek ve hizmetler mevcut olmalıdır. Devletler, yukarıdaki 19 nolu paragrafta öngörülmesi şeklinde yasal vasiyin, onaylanmış bir sorumlu yetişkinin, uygun durumda, yasal vasi olarak hareket etmekle görevlendirilmiş bir kamu organının tayin edilmesi de dâhil, söz konusu hane halkının her çeşit sömürü ve istismara karşı zorunlu korumadan, ve sosyal hizmet görevlileri gibi yerel toplumun gözetim ve desteğinden ve yetkili hizmetlerinden çocukların sağlık, barınma, eğitim, ve miras haklarıyla özellikle ilgili olarak yararlanmasını sağlamalıdır. Söz konusu hane halkı liderinin, hane halkı liderinin sahip olduğu haklara ek olarak, eğitim ve eğlenceye erişim de dahil, çocuk statüsünden kaynaklanan tüm temel hakları muhafaza etmesi için özel dikkat sarfedilmelidir.

38. Devletler, ebeveynlerin aileye karşı kapsamlı sorumluluklarının daha kolay üstesinden gelmesini sağlayacak ve günboyu okul ve geçici süreli bakım ve özel ihtiyaçları olan çocukların bakımından kaynaklanan ek sorumluluklar da dahil, kreş imkânı sağlamalıdır

Aileden ayrılmanın engellenmesi

39. Sağlam profesyonel ilkelere dayalı uygun kriterler geliştirilmeli ve, ailenin çocuğa bakma fiili ve potansiyel kapasitesi de dâhil olmak üzere, yetkili makamların veya mercilerin çocuğun refahının risk altında olduğuna inanmak için makul nedenleri olduğu durumlarda çocuğun ve ailenin durumunu değerlendirmek için bu kriterler sürekli olarak uygulanmalıdır.

40. Ayırma ve bir araya gelme kararları bu değerlendirmeye dayalı olmalı ve yetkili makamlar adına, uygun niteliklere sahip ve uygun eğitim almış profesyoneller tarafından, tüm ilgililere danışarak ve çocuğun geleceğini planlama ihtiyacını akılda tutarak hazırlanmalıdır.

41. Hamilelik, doğum ve emzirme dönemlerinde, hamileliğin yeterli gelişimi ve çocuğun bakımı için onur ve eşitlik şartlarını gerçekleştirmek üzere hakların bütünsel korunması ve garantisi için önlemler alma konusunda Devletler özendirilmelidir. Bu nedenle, ebeveynlik sorumluluklarını yerine getirme konusunda güçlükleri olan müstakbel anne ve babalara destek programları sağlanmalıdır. Söz konusu programlar, anne ve babalara ebeveynlik sorumluluklarını onurlu koşullar altında yerine getirmeyi ve korunmasızlık nedeniyle çocuklarını teslim etmeye neden olmaktan kaçınmayı hedeflemelidir.

42. Bir çocuk başkasına bırakıldığında veya terk edildiğinde, Devletin hukuku kapsamında uygun ve mümkün olduğu durumda, Devletler, çocuğun kökeni hakkındaki bilgilere erişim hakkına saygı göstererek ve bunun çocuk açısından gizlilik ve güvenlik koşulları altında gerçekleşmiş olabileceğinden emin olmalıdır.

43. Devletler, bir çocuğun, isimsiz şekilde terkedildiği durumlara hitap etmek için, ailenin izlenip izlenmeyeceğini ve nasıl izleneceğini ve yeniden birleşmenin veya geniş aile içine yerleştirmenin nasıl gerçekleştirileceğini belirten açık politikalar formüle etmelidir. Politikalar, ayrıca, çocuğun sürekli olarak bir aile yanına yerleştirilmeye uygunluğunun belirlenmesine ve söz konusu yerleştirmelerin hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesiyle ilgili zamanında karar verilmesine imkân tanınmalıdır.

44. Bir ebeveyn veya yasal vasi bir çocuğu daimi olarak bırakma isteğiyle kamuya ait veya özel kurum veya tesislerle temasa geçtiğinde, Devlet, çocuğun bakılmaya devam etmesini teşvik etmek ve imkân vermek için danışmanlık hizmeti ve sosyal yardım almasını sağlamalıdır. Bu başarılı olmazsa, çocukla ilgili devamlı sorumluluk alabilecek diğer aile üyelerinin bulunup bulunmadığı ve söz konusu düzenlemelerin çocuğun yararına olup olmayacağı konusunda bir sosyal hizmet görevlisi veya başka bir uygun profesyonel tarafından bir değerlendirme alınmalıdır. Bu tür düzenlemelerin mümkün olmadığı veya çocuğun yararına olmayacağı durumlarda, makul bir süre içinde daimi olarak bir aile yanında yer bulmak için çaba gösterilmelidir.

45. Bir ebeveyn veya bakıcı bir çocuğu kısa veya süresiz bir dönem için yerleştirmek üzere kamuya ait veya özel kurum veya tesislerle temasa geçtiğinde, Devlet çocuğun bakılmaya devam etmesini teşvik etmek ve imkân vermek için danışmanlık hizmeti ve sosyal yardım almasını sağlamalıdır. Çocuk, ancak söz konusu çabalar tükendiğinde ve kabul edilebilir ve bakıma alınma için gerekçeli nedenler var olduğu takdirde alternatif bakıma verilmelidir.

46. Öğretmenlere ve çocuklarla çalışan diğer kişilere istismar, ihmal, sömürü veya terk riski durumlarını belirlemek için yardımcı olmak ve söz konusu durumları yetkili organlara havale etmek üzere spesifik eğitim sağlamalıdır.

47. Ebeveynlerinin arzusu hilafına bir çocuğu ayırma kararı yetkili makamlarca uygulanan hukuka ve prosedürlere uygun olarak ve adli incelemeye tabi olarak gerçekleştirilmeli, ebeveynlere itiraz hakkı ve uygun yasal temsil hakkı tanınmalıdır.

48. Çocuğun tek veya asıl bakıcısı, verilen önleyici tutuklama veya mahkûmiyet kararları nedeniyle özgürlükten mahrum bırakılırsa, uygun durumlarda, gözaltına alınmaksızın veya mahkûmiyet kararı verilmeksizin koruma altına alma önlemleri yoluyla, çocuğun çıkarlarına gereken dikkat gösterildikten sonra karar verilmelidir. Devletler, hapisanede doğan çocuğu ve hapisanede ebeveyniyle birlikte yaşayan çocuğu ayırmaya karar verirken çocuğun çıkarlarını dikkate almalıdır. Söz konusu çocuğun ayrılmasına da, ayırmanın düşünüldüğü diğer durumlarla aynı şekilde muamele edilmelidir. Özgür bireyler olarak kendi statülerini ve toplumsal faaliyetlere erişimlerini garanti ederek, ebeveyniyle gözaltında kalan çocuğun, yeterli bakım ve korumadan yararlanmasını sağlamak için en iyi çaba gösterilmelidir.

B. Ailenin yeniden bütünleşmesini teşvik etmek

49. Çocuğun aile ile bütünleşmesinin mümkün olup olmadığına ve bunun çocuğun yararına olup olmadığına, bunun ne gibi adımlar atılmasını ve kimin gözetimi altında atılmasını gerektirdiğine karar vermek için çocuğu ve aileyi çocuğun aileye olası dönüşü için hazırlamak ve desteklemek için durumu, usulüne uygun olarak tayin edilmiş, çeşitli disiplinlerden danışmanlık hizmeti alan, çeşitli aktörlerle (çocuk, aile, alternatif bakıcı) temas halinde olan, bir birey veya ekip tarafından değerlendirilmelidir.

50. Bu nedenle, bütünleşmenin hedefleri ve aile ve alternatif bakıcının esas görevli yazılı olarak belirlenmeli ve ilgili tüm kişilerce üzerinde mutabakata varılmalıdır.

51. Çocukla ailesi arasında, yetkili organ tarafından özellikle bütünleşme amacıyla düzenli ve uygun temas geliştirilmeli, desteklenmeli ve izlenmelidir.

52. Bir kere karar verilince, çocuğun aile ile bütünleşmesi kademeli gözetim altında gelişen, çocuğun yaşını, ihtiyaçlarını ve gelişim kapasitesini ve ayrılma nedenini de dikkate alan takip ve destek önlemlerinin izlediği bir süreç olarak tasarlanmalıdır.

V. Sağlanan bakımın çerçevesi

53. Ebeveyn bakımı altında olmayan her çocuğun psiko-duygusal, sosyal ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak için, Devletler yeterli alternatif bakım seçeneklerini sağlamak için gerekli yasama, politika ve finansal şartların mevcut olması için gereken, aile ve toplum bazlı çözümlere öncelik veren her türlü önlemi almalıdır.

54. Devletler, acil, kısa vadeli ve uzun vadeli bakım için, mevcut Ana Esasların genel ilkeleriyle tutarlı bir dizi alternatif bakım seçeneğinin bulunmasını sağlamalıdır.

55. Devletler, çocuklara alternatif bakım vermek ile görevli tüm kuruluş ve bireylerin yetkili makamlardan bu işle ilgili olarak, mevcut Ana Esaslarla uyumlu, izinleri almasını ve düzenli olarak izlenmelerini ve incelenmelerini sağlamalıdır. Bu amaçla, bu makamlar bakım sağlayıcıların profesyonel ve etik uygunluğunu değerlendirmek ve akreditasyonları, izlenmeleri ve gözlemlenmeleri için uygun kriterler geliştirmelidir.

56. İster geniş aile içinde olsun, ister arkadaşlarla veya diğer gruplar içinde olsun, Devlet, uygun olduğu takdirde, çocuk için gayriresmi bakım düzenlemeleriyle ilgili olarak, söz konusu bakıcıları, çocuğun refah ve bakımını teşvik amacıyla gerek çocuk gerekse kendileri için gerekli finansal ve diğer desteği alabilmeleri için yetkili makamlara bildirimde bulunmaları için teşvik etmelidir. Mümkün ve uygun olan durumlarda, Devletler gayriresmi bakıcıları, söz konusu çocuk ve ebeveyninin izniyle, düzenlemenin o ana kadar çocuğun yararına olduğu kanıtlandığı ve öngörülebilir gelecekte devam etmesi beklendiği ölçüde bakım düzenlemesini belirli bir süre geçtikten sonra resmileştirmeye ikna etmeli ve desteklemelidir.

VI. En uygun bakımın belirlenmesi

57. Çocuğun yararına olacak şekilde alternatif bakıma karar verme, adli, idari ve diğer uygun ve bilinen prosedürler yoluyla, uygun durumda, herhangi bir yasal kovuşturmada çocuk adına yasal temsil de dahil hukuki tedbirler aracılığıyla gerçekleştirilmelidir. Bu, yerleşmiş yapılar ve mekanizmalar aracılığıyla, sıkı bir değerlendirme, planlama ve incelemeye dayalı olmalı ve mümkün olan her durumda, çoklu disiplinli bir ekip içindeki uygun şekilde uzmanlaşmış profesyoneller tarafından vaka bazında gerçekleştirilmeli ve çocuğa, gelişmekte olan yetilerine uygun olarak, ve ebeveynlerine veya yasal vasilerine her aşamada tam olarak danışılmalıdır. Bu amaçla, fikirlerini oluşturmaları için tüm ilgililere gereken bilgiler verilmelidir. Devletler, bu hükümlere uyumu kolaylaştırmak için en iyi bakım biçiminin belirlenmesinden sorumlu profesyonellerin eğitimi ve onaylanması için yeterli kaynak ve kanallar sağlamak üzere tüm çabayı göstermelidir.

58. Değerlendirme, hızlı, özenli ve dikkatli bir şekilde gerçekleştirilmeli, çocuğun acil güvenlik ve iyiliği, aynı zamanda, uzun vadeli bakım ve gelişimi, ve çocuğun kişisel ve gelişim özellikleri, etnik, kültürel, lisan, ve dinsel arka planı, aile ve sosyal çevresi, tıbbi geçmişi ve herhangi bir özel ihtiyacı hesaba katılmalıdır.

59. Sonuçta oluşan başlangıç ve inceleme raporları, yetkili makamlar tarafından kabul edildikleri andan itibaren, gereksiz aksamalara ve çelişkili kararlara yol açmamak üzere, planlama kararları için esas araç olarak kullanılmalıdır.

60. Bakım ortamında sık sık yapılacak değişiklikler çocuğun gelişimine ve bağlılıklar oluşturmaya zarar verici olup engellenmelidir. Kısa dönemli yerleştirmeler, uygun bir kalıcı çözümün düzenlenmesini hedeflemelidir. Çocuk için kalıcılık gereksiz gecikmelere neden olmadan, çekirdek veya geniş ailesinde bütünleşme yoluyla, ya da bu mümkün değilse, alternatif bir kararlı aile ortamında, ya da yukarıdaki paragraf 21 uygulandığında, kararlı ve uygun yerleşik bakım ortamında gerçekleştirilmelidir.

61. Bakım sağlamanın planlanması ve sürekliliği, mümkün olan en erken zamanda, ideal olarak çocuk bakıma verilmeden, acil ve her seçeneğin uzun vadeli avantajları ve dezavantajları dikkate alınarak gerçekleştirilmeli ve kısa ve uzun vadeli teklifleri içermelidir.

62. Bakım sağlamanın planlanması ve sürekliliği, özellikle, çocuğun ailesine olan bağlılığının nitelik ve kalitesine, ailenin çocuğun refah ve uyumlu gelişimini koruma kapasitesine, çocuğun ailenin bir parçası olma istek ve arzusuna, çocuğun toplumda veya ülkesinde kalmayı arzu etmesine, çocuğun kültürel, lisan, ve dinsel arka planına, ayrılmasını önlemek amacıyla çocuğun kardeşleriyle ilişkilerine dayanmalıdır.

63. Plan diğer hedefler yanında, yerleştirmenin hedeflerini ve bunları gerçekleştirmek için alınan önlemleri açıkça belirtmelidir.

64. Çocuk ve ebeveynleri ya da yasal vasileri mevcut alternatif bakım seçenekleri, her seçeneğin içerimleri ve bu konuda kendi hak ve yükümlülükleri hakkında tam olarak bilgilendirilmelidir.

65. Çocuk için koruyucu önlemlerin hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi, mümkün olan en büyük ölçüde, ebeveynlerinin veya yasal vasilerinin veya olası üvey bakıcılarının katılımıyla, kendi özel gereksinimleri, kanaatleri ve özel istekleri doğrultusunda, gerçekleştirilmelidir. Çocuğun isteği üzerine, yetkili makamın takdirine bağlı olarak, herhangi bir karar verme mekanizması dahilinde, ebeveynlerine ve yasal vasilerine, çocuğun yaşamındaki diğer önemli kişilere de danışılabilir.

66. Devletler, uygun şekilde oluşturulmuş bir mahkeme veya idari veya sair yetkili makam, ya da ebeveynleri veya ebeveyn sorumluluğunu haiz başka kişiler tarafından alternatif bakıma yerleştirilmiş her çocuğa mahkemede verilen yerleştirme kararıyla ilgili olarak beyanda bulunma fırsatı verilmesini sağlamalı, söz konusu beyanda bulunma hakkı konusunda çocuk bilgilendirilmeli ve beyanda bulunurken kandilsine yardımcı olunmalıdır.

67. Devletler, geçici bakıma yerleştirilmiş her çocuğa, - tercihen, en az üç ayda bir – kendisine verilen bakım ve yapılan muamelenin uygunluğu konusunda, özellikle, gelişimini ve değişen ihtiyaçlarını, aile ortamında meydana gelen değişiklikleri ve bu şartlar altındaki yerleştirmenin uygunluğu ve gerekliliğini dikkate alarak düzenli ve itinalı bir incelemeye tabi tutulma hakkı sağlamalıdır. İnceleme, gerekli şekilde kalifiye ve yetkili kişiler tarafından gerçekleştirilmeli ve çocuğu ve yaşamındaki ilgili herkesi tam olarak kapsamalıdır.

68. Çocuk, planlama ve inceleme süreçlerinden kaynaklanan her türlü bakım ortamı değişikliklerine hazır olmalıdır.

VII. Alternatif bakım sağlama

A. Politikalar

69. Ebeveyn bakımı altında olmayan bütün çocuklar için resmi ve gayriresmi bakımla ilgili koordine politikaların geliştirilmesi ve uygulanması Devletin ve uygun düzeydeki hükümet mercilerinin sorumluluğundadır. Söz konusu politikalar sağlam bilgilere istatistiksel verilere dayanmalı ve çocuğun korunması, bakımı ve gelişimi altında olduğu ebeveynlerinin ve esas bakıcılarının rolünü hesaba katarak, çocuğun sorumluluğunun kimde olduğunu belirlemek amacıyla bir süreç tanımlamalıdır.

70. Ebeveyn bakımı altında olmayan çocukların yönlendirilmesi ve onlara yardımcı olunmasıyla ilgilenen tüm Devlet kurumları, sivil toplumla işbirliği halinde, bu çocukların etkin bakımını, sonraki bakımını ve korunmasını sağlamak için kurumlar ve bireyler arasında bilgi paylaşımını destekleyen ve ağ oluşturan politikalar geliştirmelidir. Alternatif bakımla ilgili gözetimden sorumlu kurumun yeri ve/veya tasarımı, sağlanan hizmetlere gereksinimi olanların erişimini en yüksek düzeye çıkaracak şekilde oluşturulmalıdır.

71. Gerek yerleştirme gerekse aileye dayalı olarak sağlanan alternatif bakımın kalitesine, özellikle bakıcıların profesyonel becerilerine, seçilmelerine, eğitim ve gözetimlerine özel önem gösterilmelidir. Bakıcıların rol ve fonksiyonları açıkça tanımlanmalı ve özellikle çocuğun ebeveyn ve yasal vasileriyle ilgili olanları açığa kavuşturulmalıdır.

72. Her ülkede, yetkili makamlar, mevcut Ana Esaslarla uyumlu olarak alternatif bakım altındaki çocukların haklarını belirten bir belge hazırlamalıdır. Alternatif bakım altındaki çocukların bakımın kurallarını, düzenlemeleri ve amaçlarını ve bu kapsamdaki hak ve yükümlülüklerini anlamaları sağlanmalıdır.

73. Sağlanan tüm alternatif bakım, hizmeti sağlayanın amaç ve hedeflerini ve çocuğa karşı sorumluluklarını içeren, Çocuk Hakları Sözleşmesi², mevcut Ana Esasları ve uygulanan hukukun standartlarını yansıtan bir yazılı beyana dayanmalıdır. Tüm bakım sağlayıcıları, alternatif bakım hizmetleri sağlamak üzere yasal gereklere uygun olarak, gerekli şekilde kalifiye olmuş ve onaylanmış olmalıdır.

74. Bir çocuğun alternatif bakım ortamına yönlendirilmesi veya kabulü için standart süreç oluşturulmak üzere bir düzenleme çerçevesi sağlanmalıdır.

75. Cinsel perspektiflerle ilgili olanlar da dahil, alternatif bakım sağlanmasıyla ilgili kültürel ve dinsel uygulamalara saygı gösterilmeli ve çocuğun hak ve çıkarlarıyla tutarlı olduğu gösterilebildiği ölçüde teşvik edilmelidir. Söz konusu uygulamaların teşvik edilip edilmeyeceğini değerlendirme süreci, geniş katılımı olarak, profesyonellerin ve, ilgili kültürel ve dini liderlerin, ebeveyn bakımı altında olmayan çocukların bakımını sağlayanların, ebeveynlerin ve diğer ilgili paylaşımcıların dahil edilmesiyle gerçekleştirilmelidir.

1. Gayriresmi bakım

76. Uygun bakım koşullarının bireyler veya aileler tarafından sağlanan gayriresmi bakımla karşılanması amacıyla, Devletler bu tür bakımla oynanan rolü tanımalı ve hangi özel ortamın özel yardım veya gözetim gerektireceğinin değerlendirilmesine dayalı olarak optimal bakım sağlanmasını desteklemek üzere gereken önlemler almalıdır.

77. Yetkili makamlar, uygun durumda, gayriresmi bakıcıları bakım düzenlemesini bildirme ve kendilerinin çocuğa bakma ve koruma görevini ifa etmelerine yardımcı olabilecek şekilde mevcut tüm hizmetlere ve yararlarına erişimini desteklemelidir.

78. Devlet çocuğun gayriresmi bakıcılarının de facto sorumluluğunu tanımalıdır.

79. Devletler, gayriresmi bakım altındaki çocuğu istismara, ihmale, çocuk işçiliğe ve her türlü diğer sömürüye karşı, özel olarak akraba dışı kişilerce veya çocuğun daha önceden tanımadığı veya çocuğun normalde yaşadığı yerden uzakta yaşayan akrabalar tarafından sağlanan gayriresmi bakıma özel önem göstererek, korumak için özel ve uygun önlemler tasarlamalıdır.

2. Her türlü resmi alternatif bakım düzenlemesine uygulanacak genel koşullar

80. Bir çocuğun alternatif bakıma devredilmesi son derece hassas ve çocuk dostu bir şekilde, bilhassa özel eğitim almış ve, ilke olarak, üniforma giymeyen personel aracılığıyla gerçekleştirilmelidir.

81. Bir çocuk alternatif bakıma yerleştirildiğinde, ailesi ve arkadaşları gibi kendisine yakın kişilerin, komşuların ve daha önceki bakıcıların, çocuğun korunması ve çıkarlarıyla uyumlu olarak, temasta kalması desteklenmeli ve kolaylaştırılmalıdır. Temas olmaması durumunda, çocuk aile bireylerinin durumu hakkında bilgiye erişebilmelidir.

82. Devletler ayrıca, ebeveynlerinin hapse girmesi veya uzun dönem hastanede yatması nedeniyle alternatif bakım altındaki çocukların ebeveynleriyle temasta bulunma fırsatı yakalamaları ve gereken tüm danışmanlık hizmetinden ve bu konuda destekten yararlanmalarına özel olarak dikkat etmelidir.

83. Bakıcılar çocukların yerel diyet alışkanlıklarına ilgili diyet standartlarına ve ayrıca, çocukların dini inançlarına uygun olarak yeterli miktarda sağlıklı ve besleyici gıda almalarını sağlamalıdır. Gerekli durumlarda ayrıca uygun beslenme desteği de sağlanmalıdır.

84. Bakıcılar, sorumlu oldukları çocukların sağlığını da desteklemeli ve tıbbi bakım, danışmanlık ve destek için gereken düzenlemeleri yapmalıdır.

85. Çocuklar sahip olduğu haklara uygun olarak, mümkün olan en yüksek ölçüde yerel toplumdaki eğitim tesislerinde resmi, gayriresmi ve mesleki eğitime erişim imkânına sahip olmalıdır.

86. Bakıcılar, özürsüz, HIV/AIDS'le yaşayan veya etkilenen veya özel ihtiyaçları olan çocuklar da dâhil, her çocuğun oyunla ve eğlence faaliyetleriyle gelişim hakkına saygı gösterilmesini ve bakım ortamı içinde ve dışında söz konusu faaliyetlerle ilgili fırsatların yaratılmasını sağlamalıdır. Yerel toplumdaki çocuklarla ve diğer insanlarla temas desteklenmeli ve kolaylaştırılmalıdır.

87. Özel gereksinimi olanlar da dahil, bebeklerin ve küçük çocukların spesifik güvenlik, sağlık, beslenme, gelişim ve sair ihtiyaçları, belli bir bakıcıya bağlanmaları da dahil, her bakım ortamında karşılanmalıdır.

88. Çocukların dinsel ve ruhsal yaşam ihtiyaçlarını, kendi dinlerinin nitelikli bir temsilcisi tarafından ziyaret edilmek de dahil, tatmin etmelerine ve dini ibadetlere, dini eğitime ve danışmaya katılıp katılmama konusunda özgürce karar vermelerine izin verilmelidir. Çocuğun kendi dini arka planına saygı gösterilmeli ve hiçbir çocuk bakım için yerleştirme sırasında kendi dinini veya inancını değiştirmeye cesaretlendirilmemeli veya ikna edilmemelidir.

89. Çocuktan sorumlu tüm yetişkinler, uygun sağlık ve hijyen tesisleri, cinsiyet farklılıkları ve etkileşim, ve yeterli, güvenli ve erişilebilir, kişisel eşyalar için depolama alanı da dahil, özel yaşam hakkına saygı göstermeli ve bunu desteklemelidir.

90. Bakıcılar çocuklarla olumlu, güvenli ve yetiştirici ilişkiler geliştirmedeki rollerinin önemini anlamalı ve bunu gerçekleştirebilmelidir.

91. Tüm bakım ortamlarındaki barınma, sağlık ve güvenlik gereklerini karşılamalıdır.

92. Devletler, yetkili makamları aracılığıyla, alternatif bakım altındaki çocuklara temin edilen kalacak yer imkânı ve söz konusu yerleşme durumlarındaki gözetimleri istismara karşı etkin bir biçimde korunmalarını sağlayacaktır. Yaşam düzenlemesi belirlenirken her çocuğun yaşı, olgunluk durumu ve korunmasızlık derecesine özel dikkat gösterilmelidir. Bakım altındaki çocukların korunmasına yönelik önlemler yasaya uygun olmalı ve yaşadıkları toplumda benzer çocuklarla karşılaştırıldığında, özgürlükleri ve davranışları üzerinde makul olmayan kısıtlamalar getirmemelidir.

93. Tüm alternatif bakım ortamları, kaçırılma, insan trafiği, satış ve diğer sömürü biçimlerine karşı çocuklara yeterli koruma sağlamalıdır. Özgürlükleri ve davranışlarına daha sonra getirilen herhangi bir kısıtlama, söz konusu fiillere karşı etkin korunmalarını sağlamak için kesin surette gerekenden daha fazla olmamalıdır.

94. Tüm bakıcılar çocukları ve gençleri, kabul edilebilir riskleri ve çocuğun yaşını dikkate alarak ve geliştirmekte olan kapasitelerine göre, bilinçli tercih geliştirme ve yapabilme konusunda desteklemeli ve cesaretlendirmelidir.

95. Devletler, devlet daireleri ve tesisleri, okullar ve diğer kamu hizmeti veren kurumlar alternatif bakım altındaki çocukların yerleştirilme sırasında ve sonrasında damgalanmamaları için yeterli önlem almalıdır. Bu, çocuğun bir alternatif bakım ortamında yetiştiğinin belirlenmesini en aza indirme çabalarını da içermelidir.

96. İşkence, gaddarlık, gayri insani muamele veya hapse veya hücreye kapatılma dahil küçük düşürücü muameleler, ve her türlü fiziksel veya psikolojik disiplin önlemi ve davranış yönetimi gibi çocuğun fiziksel ve zihinsel sağlığını tehlikeye düşürecek muameleler, uluslararası insan hakları yasası uyarınca kesinlikle yasaklanmalıdır. Devletler, söz konusu uygulamaları önlemek için gerekli her türlü önlemi almalı ve yasa tarafından cezalandırılmalarını sağlamalıdır. Çocuğun aile bireyleri ve çocuk için özel önemi haiz diğer kişilerle temasının

kısıtlanması bir yaptırım olarak asla kullanılmamalıdır.

97. Yasaya uygun olarak ve makul ve orantılı şekilde ve çocuğun temel haklarına saygı göstererek, çocuğun veya diğer kişilerin fiziksel veya psikolojik bütünlüğünü korumak için kesinlikle gerekli olmadıkça güç ve her ne türden olursa olsun kısıtlamaların kullanılması için yetki verilmemelidir. İlaç veya medikasyon yoluyla kısıtlama tedavi ihtiyacına bağlı olmalı ve bir uzman tarafından değerlendirilmedikçe ve reçete yazılmadıkça kullanılmamalıdır.

98. Bakım altındaki çocuklar, tam olarak sırlarını açabilecekleri, güvendikleri bir kişiye ulaşabilmelidir. Bu kişi yetkili makam tarafından, ilgili çocukla anlaşarak tespit edilmelidir. Çocuk yasal ve etik standartların bazı durumlarda gizliliğin ihlal edilmesini gerektirebileceği hususunda bilgilendirilmelidir.

99. Bakım altındaki çocuklar, kendilerine yapılan muamele ve yerleştirildikleri yerlerdeki koşullar hakkında şikâyetle bulunabilecekleri veya endişelerini ifade edebilecekleri, bilinen, etkili ve tarafsız bir mekanizmaya ulaşabilmelidir. Söz konusu mekanizmalar ilk başvuru, geri besleme, uygulama ve daha sonraki başvuruları içermelidir. Bakım deneyimine sahip gençler bu sürece dâhil olmalı, fikirlerine gereken önem verilmelidir. Bu süreç çocuklar ve gençlerle çalışmak üzere eğitim almış yetkili kişiler tarafından yönetilmelidir.

100. Çocuğun öz kimlik duygusunu geliştirmek için, gerekli bilgiler, resimler, kişisel eşyalar ve çocuğun hayatının her adımıyla ilgili hatıralardan oluşan bir hayat hikâyesi defteri, çocuğun katılımıyla birlikte, hazırlanmalı ve çocuk bütün yaşamı boyunca buna erişebilmelidir.

B. Çocuk için yasal sorumluluk

101. Çocuğun ebeveynlerinin bulunmadığı veya çocuğun çıkarına olacak günlük kararlar alamadığı ve bir yetkili idari organ veya adli makam tarafından çocuğun alternatif bakıma yerleştirilmesi emri veya yetkisi verildiği durumlarda, atanan bir birey veya yetkili kuruma, ebeveyn yerine, çocuğa danışarak söz konusu kararları alabilme hak ve sorumluluğu verilmelidir. Devletler söz konusu birey veya kurumu atayacak yürürlükte bir mekanizma olmasını sağlamalıdır.

102. Söz konusu yasal sorumluluk yetkili makamlar tarafından verilmeli ve doğrudan kendileri veya hükümet dışı kuruluşlar da dâhil, onaylanmış resmi kurumlar tarafından gözetim altında bulundurulmalıdır. İlgili birey veya kurumun eylemlerinin sorumluluğu kendisini atayan kuruma aittir.

103. Söz konusu yasal sorumluluğu kullanan kişiler, çocuk sorunları hakkında bilgi sahibi, doğrudan çocuklarla çalışabilen ve kendisine emanet edilmiş çocukların özel ve kültürel gereksinimlerini anlayan itibarlı bireyler olmalıdır. Bu kişiler, bu konuda uygun eğitim ve profesyonel desteği almalı ve ilgili çocuğun yararına olacak ve çocuğun refahını destekleyen ve koruyan en iyi, bağımsız ve tarafsız kararları alabilecek durumda olmalıdır.

104. Atanan kişinin veya kurumun rolü ve spesifik sorumlulukları aşağıdakileri içermelidir:

(a) Çocuğun haklarının korunması ve, özellikle, uygun bakım, kalacak yer, sağlık, gelişim imkânları, psikososyal destek, eğitim ve dil desteği sağlanması;

(b) Çocuğun gerektiğinde yasal ve sair temsile erişim imkânına sahip olmasının sağlanması, çocuğun görüşlerinin karar alıcı makamlar tarafından dikkate alındığını gösterecek şekilde çocuğa danışılması, ve çocuğa hakları konusunda bilgi verilmesi ve tavsiyeler de bulunulması;

(c) Çocuğun yararına olacak şekilde sağlam bir kararın alınmasına katkıda bulunulması;

(d) Çocuklarla çocuğa hizmet sağlayabilecek çeşitli organizasyonlar arasında bağlantı kurulması;

(e) Çocuğa ailesini bulabilme konusunda yardımcı olmak;

(f) Kendi ülkesine geri dönme veya ailenin birleşmesi gerçekleşirse, çocuğun yararına olmasının sağlanması;

(g) Uygun durumda, çocuğun ailesiyle temasını sürdürmesine yardımcı olmak.

1. Resmi bakımdan sorumlu kurumlar ve tesisler

105. Mevzuat tüm kurum ve tesislerin kayıtlı olmasını ve sosyal refah hizmetleri veya başka yetkili makamlar tarafından işletilmeye yetkili olmasını şart koymalı ve söz konusu mevzuatın ihlali yasa tarafından cezalandırılacak bir suç teşkil ettiği belirtilmelidir. Yetkili makamlar tarafından yetki verilmeli ve düzenli olarak en azından, kurum veya tesisin hedeflerini, işleyişini, personel alımını ve niteliklerini, bakım şartlarını ve finansal kaynaklarını ve yönetimi kapsayan kriterler bazında gözden geçirilmelidir.

106. Tüm kurum ve tesislerin, mevcut Ana Esaslarla tutarlı, hedefleri, politikaları, yöntemleri ve bu hedeflerin gerçekleşmesi için kalifiye ve uygun bakıcıların işe alım, izleme, gözetim ve değerlendirilmesine uygulanan standartları açıkça belirten yazılı politika ve uygulama beyanları bulunmalıdır.

107. Tüm kurum ve tesisler, mevcut Ana Esaslarla tutarlı, her profesyonelin ve özellikle bakıcıların rolünü tanımlayan ve herhangi bir ekip üyesinin hatalı davranışıyla ilgili iddialarla hakkında açık raporlama prosedürlerini içeren personel davranış kuralları geliştirmelidir.

108. Bakım sağlamanın finansman biçimi hiçbir zaman bir çocuğun gereksiz yere bir kuruma yerleştirilmesini

veya bir kurum veya tesis tarafından organize edilen veya sağlanan bakım yerlerinde uzun süre kalışını teşvik edecek şekilde olmamalıdır.

109. Bakım altındaki tüm çocuklar, istihdam edilen personel ve finansal işlemlerle ilgili ayrıntılı dosyalar dahil, alternatif bakım hizmetlerinin idaresiyle ilgili kapsamlı ve güncel kayıtlar tutulmalıdır.

110. Bakım altındaki çocuklarla ilgili kayıtlar, tam, güncel, gizli ve güvenli olmalı ve kabul edilmiş ve ayrılmalari ve her çocuğun bakıma yerleştirilmesinin şekli, içeriği ve ayrıntıları hakkında bilgilerle birlikte her türlü kimlik belgesini ve sair kişisel bilgileri içermelidir. Çocuğun ailesi hakkındaki bilgiler çocuğun dosyasına ve düzenli değerlendirmelere dayanan raporlara konmalıdır. Bu kayıtlar çocuğu alternatif bakım dönemi boyunca izlemeli ve halen yapılmakta olan bakımdan sorumlu, gerekli şekilde yetkilendirilmiş profesyoneller bu kayıtlara başvurmalıdır.

111. Uygun görülürse, yukarıda sözü edilen kayıtlar, çocuğun özel yaşama saygı ve gizlilik hakkı sınırları içinde, çocuğa, ebeveynlerine ve vasilelere sunulabilir. Kayıtlara başvurmanın öncesinde, sırasında ve sonrasında uygun danışmanlık hizmeti verilmelidir.

112.Tüm alternatif bakım hizmetleri, tüm bakıcıların farkında olduğu ve sadık kaldığı çocuğa ait bilgilerin gizliliğinin korunması hususunda, belli bir politikaya sahip olmalıdır.

113. Doğru uygulama ilkesinin bir parçası olarak, bütün kurum ve tesisler, istihdam öncesinde, çocuklarla doğrudan temas halinde bulunan bakıcılar ve diğer personelin, çocuklarla çalışmaya uygun olup olmadıkları konusunda münasip ve kapsamlı bir değerlendirmeden geçeceklerini sistematik olarak garanti etmelidir.

114.Ücretler de dahil, kurum ve tesisler tarafından istihdam edilen bakıcılarla ilgili çalışma şartları motivasyonu, iş tatminini ve sürekliliği, dolayısıyla da, rollerini en uygun ve etkin bir biçimde yerine getirme yeteneğini, maksimize edecek şekilde olmalıdır.

115.Tüm bakıcılara ebeveyn bakımı altında olmayan çocukların hakları ve özellikle zor durumdaki çocukların, acil yerleştirilmeleri veya oturdukları alışlagelmiş yerler dışında yerleştirilmeleri gibi spesifik korunmasızlığı konusunda eğitim verilmelidir. Çocukların kültürel, sosyal, cinsel ve dinsel hassasiyetleri de güvence altına alınmalıdır. Devletler, aynı zamanda, bu hükümlerin uygulanmasının desteklenmesi için bu profesyonellerin tanınması amacıyla yeterli kaynak ve vasita sağlamalıdır.

116.İhtilafların giderilmesi teknikleri, başkalarına ve kendine zarar vermenin engellenmesi de dahil, meydan okuyan davranışların uygun şekilde üstesinden gelmek için kurum ve tesisler tarafından istihdam edilen tüm bakım personeline eğitim verilmelidir.

117. Kurum ve tesisler, uygun olan durumlarda, bakıcıların, özel ihtiyaçları olan çocuklara, özellikle HIV/AIDS'le veya diğer kronik fiziksel ve zihinsel hastalıklarla yaşayanlara ve fiziksel ve zihinsel özürlü çocuklara yanıt vermesini sağlayacaktır.

2. Koruyucu aile bakımı

118. Yetkili makam veya kurum, çocuğun ihtiyaçları ile potansiyel koruyucu bakıcıların yetenek ve kaynaklarının uygunluğunu değerlendirmek ve karşılamak için tüm ilgilenenleri yerleştirme için hazırlamak üzere bir sistem tasarlamalı ve tüm ilgili personeli buna göre eğitmelidir.

119. Her yörede, bir yandan aile, toplum ve kültürel grupla bağlantılar sürdürülürken çocuklara bakım ve koruma sağlayacak bir akredite koruyucu bakıcı havuzu belirlenmelidir.

120. Koruyucu bakıcılar için özel hazırlık, destek ve danışmanlık hizmetleri geliştirilmeli ve bakıcılara düzenli aralıklarla, yerleştirmenin öncesinde, sırasında ve sonrasında sunulmalıdır.

121. Koruyucu aile bakımı kurumlarındaki ve ebeveynsiz bakım altındaki çocuklarla ilgili sistemlerde çalışan bakıcılara seslerini duyurma ve politikaları etkileme fırsatı verilmelidir.

122. Karşılıklı olarak önemli destek sağlayacak ve uygulama ve politikaların geliştirilmesine katkıda bulunacak koruyucu aile bakıcı birliklerinin kurulması teşvik edilmelidir.

C. Yerleşik bakım

123. Yerleşik bakım sağlayan tesisler küçük olmalı ve çocuğun hakları ve gereksinimleri etrafında, mümkün olduğu kadar aile ve küçük grup ortamında, organize olmalıdır. Hedefleri, genel olarak, geçici bakım sağlamak ve aktif olarak çocuğun aile ile bütünleşmesine katkıda bulunmak olmalı, ve eğer bu mümkün değilse, alternatif aile ortamında, uygun durumda, evlatlık edinme veya İslam hukukundaki kafala vasıtasıyla olmak da dahil dengeli bir bakımı güvence altına almalıdır.

124. Gerekli ve uygun olan durumlarda, sadece korunmaya ve alternatif bakıma gereksinimi olan bir çocuğun ceza yargısı sistemine tabi olan çocuklardan ayrı yerde barındırılması için önlem alınmalıdır.

125. Yetkili ulusal ve yerel makamlar, söz konusu tesislere sadece uygun kabullerin yapılmasını sağlamak için sıkı tarama prosedürleri oluşturmalıdır.

126. Devletler, bireysel dikkatin temini ve çocuğa, uygun durumda, belirli tek bir bakıcıyla bağ kurma fırsatı tanımak için yerleşik bakım ortamında yeterli sayıda bakıcının bulunmasını sağlamalıdır. Bakıcılar, aynı zamanda, bakım ortamında amaç ve hedeflerini etkin bir biçimde gerçekleştirebilmeleri ve çocuğun korunmasını sağlayabilecek şekilde görevlendirilmelidir.

127. Kanunlar, politikalar ve düzenlemeler, çocukların kuruluşlar, tesisler veya bireyler tarafından yerleşik bakıma yerleştirilmek üzere seçilmesini ve davet edilmesini yasaklamalıdır.

D. Denetleme ve İzleme

128. Bakım sağlamakla ilgilenen kuruluşlar, tesisler ve profesyoneller, planlı ve plansız ziyaretler içeren sık sık denetimlere imkân veren, diğer hususların yanında, personelle ve çocukla görüşmeyi ve personel ve çocuğun gözlemlenmesini içeren spesifik bir kamu makamına hesap vermelidir.

129.Mümkün ve uygun olduğu ölçüde, denetleme işlevleri, bakım sağlayıcılara eğitim ve kapasite geliştirmenin bir bileşimini içermelidir.

130. Devletler, insan haklarının teşvik edilmesi ve korunması için ulusal kurumların statüleriyle ilgili ilkeler (Paris İlkeleri) üzerinde iyice düşünüp tartışarak bağımsız bir izleme mekanizmasının kurulmasını sağlamak için teşvik edilmelidir. İzleme mekanizması çocuklar, ebeveynler ve ebeveyn bakımından yoksun çocuklardan sorumlu kişiler için kolayca kabul edilebilir olmalıdır:

(a) Her çeşit alternatif bakım altındaki çocukla gizlilik şartları altında görüş alışverişinde bulunmak, içinde yaşadıkları bakım ortamlarını ziyaret etmek ve bu ortamlarda iddia konusu olan çocuk hakları ihlallerinin araştırulmasını, gerek şikâyet üzerine gerekse kendi inisiyatifiyle, üstlenmek;

(b) Ebeveyn bakımından yoksun çocuklara yapılan muameleyi iyileştirmek ve çocukların korunması, sağlığı, gelişimi ve bakımı konularındaki araştırma bulgularının ispat üstünlüğüyle uyumlu olduğu için uygun makamlara ilgili politikalar önermek;

(c) Mevzuat taslağı üzerinde öneri ve gözlemler sunmak;

(d) Çocuk Hakları Komitesine dönemsel taraf Devlet raporları da dâhil, Çocuk Hakları Sözleşmesi² çerçevesindeki raporlama sürecine, mevcut Ana Esasların uygulanmasıyla ilgili katkıda bulunmak.

E. Bakım sonrası destek

131. Kuruluş ve tesislerin belirgin bir politikası olmalı ve uygun bakım sonrası ve/veya izlemeyi gerçekleştirmek için çocuklarla yaptıkları planlı ve plansız işlerin tamamlanmasıyla ilgili, üzerinde anlaşılmiş prosedürleri uygulamalıdır. Bakım dönemi boyunca, özellikle, yerel toplumun yaşamına katılarak geliştirilen sosyal ve yaşam becerileri kazanarak çocukların kendilerine güvenmeye ve toplumla tam olarak bütünleşmeye hazırlanması sistematik olarak hedeflenmelidir.

132. Bakımdan bakım sonrasına geçiş süreci çocuğun cinsiyetini, yaşını, olgunluğunu ve özel durumlarını hesaba katmalı ve özellikle sömürüyü engellemek için danışmanlığı ve desteği içermelidir. Bakımı bırakan çocuklar, bakım sonrası yaşam planlamasında rol alma konusunda cesaretlendirilmelidir. Özel ihtiyaçları olan çocuklar, özellikle özürsüzlü, diğer hususlar yanında, gereksiz kurumsallaşmadan kaçınmak için uygun destek sisteminden yararlanmalıdır. Gerek kamu gerekse özel sektör, örneğin teşvikler yoluyla, farklı bakım servislerinden gelen çocukları, özellikle özürsüzlü olanları istihdam etme konusunda cesaretlendirilmelidir.

133. Her çocuğa, mümkün olan her fırsatta, bakımdan ayrılırken bağımsızlığını kolaylaştırmak üzere uzmanlaşmış bir kişi tahsis etmek için özel çaba sarfedilmelidir.

134. Bakım sonrası, yerleşim sırasında mümkün olduğu kadar erkenden, her halükarda çocuk bakım ortamından ayrılmadan çok önce hazırlanmaya başlanmalıdır.

135.Süregelen öğrenim ve mesleki eğitim imkânları, bakımdan ayrılan genç insanlara, parasal yönden bağımsız olmalarına kendilerine gelir sağlamalarına yardımcı olmak için yaşam becerileri eğitiminin bir parçası olarak verilmelidir.

136. Bakımdan ayrılan ve bakım sonrasında gençlere parasal destekle birlikte, sosyal, yasal ve sağlık hizmetlerine erişim imkânı da tanınmalıdır.

VIII. Alışlagelmiş ikamet yeri ülkesi dışındaki çocuklara bakım sağlanması

A. Çocuğun yurtdışında bakım için yerleştirilmesi

137. Mevcut Ana Esaslar, tıbbi tedavi, geçici barınma, süreli bakım veya başka bir nedenle bakım için alışlagelmiş ikamet yeri ülkesi dışındaki bir ülkeye gönderilecek çocukla ilgilenen tüm kamu ve özel kuruluşlara ve kişilere uygulanmalıdır.

138.İlgili ülkeler atanmış bir organın, özellikle, konaklama ülkesindeki bakıcıların seçim kriterleri ve bakım ve

154.Söz konusu durumlarda, çocuğa odaklanmış hizmetler sunan veya sunmaya niyet eden Devlet veya ilgili bölgedeki fiili makamlar, **uluslararası** toplum ve tüm yerel, ulusal, yabancı ve **uluslararası** makamlar aşağıdaki hususlara özel dikkat göstermelidir:

- (a) Tek başına yaşayan veya ayrılmış çocuklara yanıt vermekle ilgilenen tüm birim ve kişilerin bunu gerektiği şekilde yapabilmek için yeterli deneyim ve eğitime sahip, becerikli ve donanımlı olmalarını sağlamak;
- (b) Gerektiği şekilde, geçici veya uzun vadeli, aileye dayalı bakım geliştirmek;
- (c) Yerleşik bakımı sadece geçici bir önlem olarak, aileye dayalı bakım geliştirilene kadar kullanmak;
- (d) Kalabalık çocuk gruplarına daimi ve uzun vadeli ve eşzamanlı olarak bakım sağlayacak şekilde yapılandırılmış yeni yerleşim tesislerinin kurulmasını yasaklamak;
- (e) Aşağıdaki paragraf 160'da betimlendiği durumlar dışında çocukların sınır ötesi yer değiştirmelerini engellemek;
- (f) Aile izleme ve yeniden bütünleşme çabalarıyla işbirliği yapmayı zorunlu hale getirmek.

Ayrılığın önlenmesi

155. Kuruluşlar ve yetkililer, çocuğun menfaati aksini gerektirmedikçe, çocukların ebeveynlerinden veya birinci derecedeki bakıcılarından ayrılmasını önlemek için gereken tüm çabayı göstermeli ve eylemlerinin, aile yerine tek başına çocuklara hizmetler ve yararlar temin ederek, aileden ayrılmayı sehven cesaretlendirmemesini sağlamalıdır.

156.Çocuğun ebeveynleri veya diğer birinci derecedeki bakıcıları tarafından başlatılan ayrılma:

- (a) Tüm hane halkının, eğitim de dâhil temel gıda ve tıbbi malzemeye ve diğer hizmetlere erişimi sağlanarak;
- (b) Yerleşik bakım seçeneklerinin gelişimini kısıtlayarak ve kullanılmasını mutlaka gereken durumlarla sınırlayarak engellenmelidir.

B. Bakım düzenlemeleri

157. Toplumların çocukların karşı karşıya kaldığı bakım ve koruma meselelerini yerel bağlamda izleme ve tepki vermede aktif rol oynamalarına yardımcı olunmalıdır.

158. Sosyalleşme ve gelişimde süreklilik sağladığı için çocuğun kendi toplumunda bakım, koruyucu aile bakımı da dâhil, desteklenmelidir.

159. Tek başına yaşayan veya ayrılmış çocuklar daha yüksek istismar ve sömürü riski altında olabilecekleri için korunmalarını garanti etmek için bakıcıların izlenmesi ve kendilerine spesifik destek verilmesi öngörülmelidir.

160. Acil durumlarda çocuklar, geçici sağlık durumları, tıbbi veya güvenlik nedenleri dışında, alternatif bakım için kendi alışlagelmiş ikametgâhlarının bulunduğu ülkeden başka bir ülkeye gönderilmemelidir. Böyle bir durumda, mümkün olduğu kadar evlerine yakın olmalı ve bir ebeveyn veya bakıcı kendisine refakat etmeli ve belli bir geri dönüş planı oluşturulmalıdır.

161. Ailenin yeniden bütünleşmesinin uygun bir süre içinde gerçekleşmesinin zor olacağı veya çocuğun yararına olmayacağı kanıtlanırsa, evlatlık verme veya İslam hukukundaki kafala gibi dengeli ve kesin çözümler düşünülmelidir; bu başarısız olursa, grup evleri ve diğer gözetim altında yaşama düzenlemeleri dahil olmak üzere koruyucu aile bakımı veya uygun yerleşik bakım gibi diğer uzun vadeli seçenekler dikkate alınmalıdır.

C. İzleme ve ailenin yeniden bütünleşmesi

162. Tek başına yaşayan veya ayrılmış çocukların belirlenmesi, kayıt altına alınması ve belgelenmesi her acil durumda öncelikli olup mümkün olduğu kadar çabuk yerine getirilmelidir.

163. Kayıt altına alma işlemleri Devlet makamları tarafından veya onların doğrudan gözetimi altında ve bu konuda sorumlu ve deneyimli, açıkça görevlendirilmiş, birimler tarafından gerçekleştirilmelidir.

164. Toplanan bilgilerin gizli olma niteliğine saygı gösterilmeli ve bilgilerin gönderilmesi ve muhafazası için sistemler oluşturulmalıdır. Bilgiler ancak usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş kurumlar arasında, takip, ailenin yeniden bütünleşmesi ve bakım amaçlarıyla paylaşılmalıdır.

165. Aile üyelerinin, birinci derecede yasal veya geleneksel bakıcıların takibiyle görevli herkes, mümkün olan her durumda, standartlaştırılmış formlar ve karşılıklı olarak birbiriyle uyumlu prosedürler kullanılarak, koordine edilen bir sistem dahilinde işlem yapmalıdır. Bu kişiler, eylemlerinden dolayı çocuğun ve diğer ilgililerin tehlikeye düşmemelerini sağlamalıdır.

166.İlişkilerin geçerliliği ve çocuğun ve aile bireylerinin yeniden bir araya gelme arzusunun teyidi her çocuk için

doğrulanmalıdır. Tüm takip çabaları tüketilmeden, sonunda ailenin yeniden bütünleşmesine mani olabilecek, evlatlık verme, ad değiştirme veya ailenin olası mahallinden uzak yerlere taşınma gibi hiçbir eylemde bulunulmamalıdır.

167. Gelecekte yeniden birleşmeyi kolaylaştırabilmek için çocuğun yerleştirilişine ait uygun kayıtlar tutulmalı ve güvenli ve emniyetli bir **biçimde** saklanmalıdır.

Ek 2. Ebeveyn Bakımından Yoksun Çocuklar İçin Minimum Standartlar Listesi (Türkiye Uyarlaması)

1. Mesleki Uygulama

- Standart 1.1: Amaç ve Hedefler
- Standart 1.2: Çocuk Koruma Politikası
- Standart 1.3: Çocuk Koruma Uygulaması
- Standart 1.4: Hizmete Yönlendirme ve Kabul
- Standart 1.5: Hizmet ve İyileştirme Uygulamaları Planlaması
- Standart 1.6: Hizmet ve İyileştirme Uygulamaları Planını Gözden Geçirme
- Standart 1.7: İyileştirme (Rehabilitasyon), Bakım Süreci ve Sonrası

2. Kişisel Bakım

- Standart 2.1: Beslenme
- Standart 2.2: Sağlık
- Standart 2.3: Oyun ve Eğlence/Dinlenme Etkinlikleri
- Standart 2.4: Çocukların Mahremiyetine Saygı
- Standart 2.5: Seçim/Tercih Yapma
- Standart 2.6: İtibar ve Saygınlık
- Standart 2.7: İlişkiler ve Bağlanma
- Standart 2.8: Çocukların Kimlik Duygusu
- Standart 2.9: Çocuklar İçin Kontrol ve Yaptırım
- Standart 2.10: Çocukların Seslerini Duyurması
- Standart 2.11: Eğitim
- Standart 2.12: Bebekler ve Küçük Çocuklar

3. Personel

- Standart 3.1: İşe Alma ve Seçim
- Standart 3.2: Danışmanlık (Süpervizyon) ve Destek
- Standart 3.3: Görevlendirme
- Standart 3.4: Personelin Gelişimi ve Eğitimi

4. Kaynaklar

- Standart 4.1: Yerleşim ve Çevre
- Standart 4.2: Kalınan Yerin Koşulları

5. Yönetim

- Standart 5.1: Kayıtlar
- Standart 5.2: Gizlilik
- Standart 5.3: Yöneticilerin Rolü

Ek 3. Koruma Kararı Kaldırılan Çocukların Cinsiyet, Bakım Dönemindeki Yaş Aralığı, Buldukları İl, Reşit Olduktan Sonra Açmış Oldukları Davanın Görüldüğü Mahkeme, Kararın Dayanağı ve Sonucu Tablosu

Koruma Kararı Kaldırılan Çocukların Cinsiyet, Bakım Dönemindeki Yaş Aralığı, Buldukları İl , Reşit Olduktan Sonra Açmış Oldukları Davanın Görüldüğü Mahkeme, Kararın Dayanağı ve Sonucu Tablosu							
No	Çocuğun Cinsiyeti	Koruma Kararının Süresi	Kaldırılış ya da Kurumdan Ayrılış Tarihi	İl	İstihdam düzenlemesi ile ilgili karar veren mahkeme	Kararın Dayanağı	Sonuç
1	Oğlan	4-14	1998	Afyon	Afyon Aile Mah.	Usulden	Kazandı
2	Kız	8-15	2010	Ankara	Ankara 7. İdare Mah.	Usulden	Kazandı
3	Oğlan	8-17	1996	Ankara	Ankara 9. İdare Mah.	Esas	Kazandı
4	Oğlan	11-16	1995	Ankara	Ankara 3. İdare Mah.	Usulden	Kazandı
5	Kız	12-17	2011	Antalya	Antalya 1. İdare Mah.	Esas	Kazandı
6	Oğlan	8-16	1988	Antalya	Antalya 3. İdare Mah.	Esas	Kazandı
7	Kız	4-16	1995	Antalya	Antalya 5. İdare Mah.	Usulden	Kazandı
8	Oğlan	9-15	1992	Balıkesir	Danıştay 10. Dairesi	Esas	Kazandı
9	Oğlan	12-15	2012	Bitlis	Van 3. İdare Mah.	Esas	Kazandı
10	Oğlan	5-17	1996	Bursa	Bursa Çocuk Mah.	Usulden	Kazandı
11	Oğlan	5-14	1986	Çanakkale	Çanakkale İdare Mah.	Esas	Kazandı
12	Kız	5-15	2013	Diyarbakır	Diyarbakır 1. İdare Mah.	Esas	Kazandı
13	Oğlan	12-17	2012	Diyarbakır	Diyarbakır 1. İdare Mah.	Esas	Kazandı
14	Kız	11-18	2009	Diyarbakır	Ankara 6. İdare Mah.	Esas	Kazandı
15	Kız	7-17	2011	Diyarbakır	Diyarbakır 2. İdare Mah.	Esas	Kazandı
16	Kız	9-14	2012	Diyarbakır	Diyarbakır 1. İdare Mah.	Esas	Kazandı
17	Kız	10-12	2012	Diyarbakır	Diyarbakır 1. İdare Mah.	Esas	Kazandı
18	Oğlan	8-18	2004	Erzurum	Erzurum İdare Mah.	Esas	Kazandı
19	Kız	5-14	2002	Eskişehir	Eskişehir 1. İdare Mah.	Esas	Kısmen
20	Kız	7-15	2014	İstanbul	İstanbul 14. İdare Mah.	Esas	Kaybetti
21	Oğlan	3-17	2009	İstanbul	İstanbul 13. İdare Mah.	Esas	Kazandı
22	Oğlan	11-16	2014	İstanbul	İstanbul 3. İdare Mah.	Esas	Kazandı
23	Oğlan	7-18	1998	İstanbul	İstanbul 13. İdare Mah.	Esas	Kaybetti
24	Oğlan	9-15	1995	İstanbul	İstanbul 9. İdare Mah.	Usulden	Kazandı
25	Oğlan	-	1995	İzmir	Danıştay 12. Dairesi	Esas	Kazandı
26	Kız	7-18	2012	İzmir	İzmir 1. İdare Mah.	Esas	Kazandı
27	Kız	7-17	1995	İzmir	İzmir 6. İdare Mah.	Usulden	Kazandı
28	Kız	14-17	2009	Kayseri	Ankara 12. Bölge İdare Mah.	Esas	Kazandı
29	Oğlan	8-16	2017	Konya	Konya 1. İdare Mah.	Esas	Kazandı
30	Oğlan	9-16	1996	Konya	Konya Bölge İdare Mah.	Usulden	Kazandı

Koruma Kararı Kaldırılan Çocukların Cinsiyet, Bakım Dönemindeki Yaş Aralığı, Buldukları İl, Reşit Olduktan Sonra Açmış Oldukları Davanın Görüldüğü Mahkeme, Kararın Dayanağı ve Sonucu Tablosu

Koruma Kararı Kaldırılan Çocukların Cinsiyet, Bakım Dönemindeki Yaş Aralığı, Buldukları İl , Reşit Olduktan Sonra Açmış Oldukları Davanın Görüldüğü Mahkeme, Kararın Dayanağı ve Sonucu Tablosu

No	Çocuğun Cinsiyeti	Koruma Kararının Süresi	Kaldırılış ya da Kurumdan Ayrılış Tarihi	İl	İstihdam düzenlemesi ile ilgili karar veren mahkeme	Kararın Dayanağı	Sonuç
31	Kız	7-18	2011	Konya	Konya 2. İdare Mah.	Esas	Kazandı
32	Oğlan	7-18	1995	Malatya	Malatya 1. Aile Mah.	Esas	Kazandı
33	Kız	7-11	2006	Malatya	Malatya İdare Mah.	Esas	Kazandı
34	Kız	7-16	1991	Malatya	Malatya İdare Mah.	Esas	Kazandı
35	Kız	12-14	2012	Malatya	Malatya İdare Mah.	Esas	Kaybetti
36	Oğlan	12-18	1995	Malatya	Malatya 2. Aile Mah.	Esas	Kazandı
37	Oğlan	10-14	1995	Mersin	Mersin 1. İdare Mah.	Esas	Kazandı
38	Oğlan	-	1994	Ordu	Ankara 16. İdare Mah.	Esas	Kazandı
39	Oğlan	-		Sakarya	İstanbul Bölge İdare Mah.	Esas	Kazandı
40	Oğlan	12-16	1991	Tokat	Tokat İdare Mah.	Esas	Kazandı
41	Kız	11-18	2018	Trabzon	Trabzon İdare Mah.	Esas	Kazandı
42	Kız	8-18	2003	Tunceli	Erzincan İdare Mah.	Esas	Kazandı
43	Kız	8-15	2000	Van	Van İdare Mah.	Esas	Kazandı
44	Oğlan	-		Yozgat	Ankara 3. İdare Mah.	Esas	Kazandı
45	Oğlan	-	1993	Zonguldak	Zonguldak Bölge İdare Mah.	Esas	Kazandı
46	Oğlan	15-17	1994	Afyon	Danıştay 10. Dairesi	Esas	Kazandı
47	Oğlan	11-16	2014	Eskişehir	Eskişehir 2. İdare Mah.	Usulden	Kazandı
48	Kız	14-15	2004	İstanbul	İstanbul 10. İdare Mah.	Esas	Kazandı
49	Oğlan	6-12	1992	Balıkesir	Balıkesir 1. İdare Mah.	Esas	Kazandı
50	Kız	12-15	1993	Konya	Konya 2. İdare Mah.	Esas	Kazandı
51	Oğlan	3-12	1987	Sivas	Ankara 1. İdare Mah.	Esas	Kaybetti

Ek 4. Karar Sürecine dair Başlangıç Noktası, Arka Plan Bilgisi, Karar Özeti ve Değerlendirme, Karar Tarihi ve Sonuç Tablosu

Karar Sürecine dair Başlangıç Noktası, Arka Plan Bilgisi, Karar Özeti ve Değerlendirme, Karar Tarihi ve Sonuç Tablosu

No	Sürecin başlangıç noktası	Arka Plan Bilgisi	Karar Özeti ve Değerlendirme	Karar Tarihi	Sonuç
1	Aynı Nakdi Yardım ve Tebligat Yok	1 - (4-14) yaş aralığında yurttan kalıyor. 2 - 14 yaşında 62 yaşındaki anneannesine aynı nakdi yardım karşılığı teslim ediliyor. Ancak nakdi yardım 4 ay kadar devam ettikten sonra kesiliyor. 3 - Tek taraflı olarak alınan bu karar sonrasında davacı ifadesinde okula gittiği dönemde başarılı bir öğrenci olduğu, yurttan ayrıldıktan sonra okula devam edemediği ve çocuk yaşta çalışmaya başladığını belirtiyor.	1 - 1998 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2009 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu ve hakimnin iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle kararı bozuyor. 3 - Bozulan karar Aile mahkemesinde görülüyor. Mahkeme dava tarihi itibarıyla çocuk reşit olduğu için Karar Verilmesine Yer Olmadığına işaret ediyor. Böylece 18 yaşına kadar çocuğun koruma kararı devam etmiş sayılıyor.	2011	Kazandı
2	Ebeveyn Talebi ve Tebligat Yoktur	1- Babası kızının korunma kararının kaldırılarak yanına verilmesi için dilekçe yazıyor. Dilekçesi üzerine yapılan sosyal inceleme sonucunda bu talebin uygun görülmesi sonrasında davacının koruma kararı 2008 yılında kaldırılıyor. Ancak karar tebliğ edilmiyor. 2- 2019 yılında karara itiraz ediliyor ve itiraz reddediliyor. Bu tarih itibarıyla karar kesinleşmiş oluyor. Kararın kesinleştiği tarihte 18 yaşını çok önceden doldürmüştür. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; Davacı ya da yasal temsilcisine kararın tebliğ edilmemesi nedeniyle, bu karar ve olası hukuki sonuçlarına itiraz etme olanağı tanınmayan davacı hakkında ancak yapılan itiraz üzerine 2019 tarihinden itibaren hüküm doğuracağından, 18 yaşını bitirinceye kadar davacının koruma kararının geçerliliğini koruduğu sonucuna varılarak, ayrıca davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmamış olmasının da idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı açık olduğundan, davacının başvurusunun reddine ilişkin işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır.	2020	Kazandı
3	Kaçak Durumu	1 - İzinsiz olarak kurumu terk ettiği ve annesinin çocuğu getirmediği gerekçesiyle koruma kararı kaldırılıyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	1 - 1996 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2006 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu ve hakimnin iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle kararı bozuyor. 3 - İdare Mahkemesi Yargıtay kararıyla birlikte davacının 18 yaşına kadar koruma altında olduğuna hükmederek LEHTE karar veriyor.	2009	Kazandı
4	Sosyal İnceleme Raporu ve Tebligat Yoktur	1 - 1995 Yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor. 3 - Koruma kararının kaldırıldığı mahkeme dosyası ilgili mahkemeden talep ediliyor ancak dosyanın imha edildiği bilgisi veriliyor.	İdare Mahkemesi kararında; Korumayı kaldırma kararının, Davacı ya da yasal temsilcisine tebliğ edilmemesi nedeniyle, bu karar ve olası hukuki sonuçları, itiraz etme olanağı tanınmayan davacı hakkında hüküm doğurmayacağından, 18 yaşını bitirinceye kadar davacının koruma kararının geçerliliğini koruduğu sonucuna varılarak, ayrıca davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmamış olmasının da idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı açık olduğundan, davacının başvurusunun reddine ilişkin işlemde hukuki isabet görülmemiştir, diyerek LEHTE karar veriyor.	2020	Kazandı
5	Kaçak Durumu	1 - İzinsiz yurttan ayrılarak çocuk statüsünde koruma kararı kaldırılmıştır. 2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor..	1 - 2011 yılında Aile Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2006 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırılmasına eksik hasım ve inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi gerekçesiyle kararı bozuyor. 3 - Bozulan karar tekrar Aile mahkemesinde görülüyor. Mahkeme dava tarihi itibarıyla çocuk reşit olduğu için Karar Verilmesine Yer Olmadığına diyor. Böylece 18 yaşına kadar çocuğun koruma kararı devam etmiş sayılıyor. 4 - İdare Mahkemesi Yargıtay kararıyla birlikte davacının 18 yaşına kadar koruma altında olduğuna hükmederek LEHTE karar veriyor.	2019	Kazandı

6	Sosyal İnceleme Raporu ve Tebligat Yoktur	1 - Antalya Ğ Sosyal Hizmetler Müdürlüğü tarafından açılan dava neticesinde. 1988 yılında hazırlanan sosyal inceleme raporu gereğince babasının yanına gittikleri ve yurttan ayrıldıkları gerekisiyle koruma kararı kaldırılmış. 2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekisiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	1 - 1998 yılında Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 -2015 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu ve hakimın iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekisiyle kararı bozuyor. 3 - Bozulan karar Çocuk mahkemesinde görülüyor. Mahkeme dava tarihi itibariyle ocuk reşit olduğu için Karar Verilmesine Yer Olmadığına diyor. Böylece 18 yaşına kadar çocuğun koruma kararı devam etmiş sayılıyor. 4 - İdare Mahkemesi Yargıtay kararıyla birlikte davacının 18 yaşına kadar koruma altında olduğuna hükmederek LEHTE karar veriyor.	2018	Kazandı
7	Sosyal İnceleme Raporu ve Tebligat Yoktur	1 - 1994 tarihinde hazırlanan sosyal inceleme raporu doğrultusunda mahkeme tarafından 1995 yılında tek taraflı olarak mahkeme koruma kararını kaldırıyor. 2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekisiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi kararında ; Yetkili mahkeme tarafından kuruluş talebi zerine, Davacı ya da yasal temsilcisi hasım gösterilmeden hüküm kurulduğu, davacının ilgili karardan haberdar olamayacağı, bu kapsamda 18 yaşını bitirinceye kadar davacının koruma kararının geçerliliğini koruduğunun kabulü gerektiği, öte yandan, davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı ve bu durumun davacının 7103 sayılı Yasa ile getirilen beş yıllık başvuru süresi içinde yaptığı başvurusunun reddedilmesinin geçerli ve yeterli nedeni olamayacağı gibi, bu durumun olumsuz sonuçlarının davacıya yktilemeyeceğinin kabulü gerektiğinden, dava konusu işlemden mevzuata ve hukuka uyarlık bulunmamaktadır, diyerek LEHTE karar veriyor.	2020	Kazandı
8	Ebeveyn Talebi ve Tebligat Yoktur	Devlet korumasına alınana ocuk 7 yıl koruma altında kaldıktan sonra babasının başvurusu üzerine koruma kararı kaldırılarak ailesine teslim ediliyor. Çocuk istihdam hakkı için başvuru yapıyor. Kuruluş reddediyor. İdare mahkemesine başvuruyor. Başvuru reddediliyor. Danıştaya başvuruluyor Danıştay Yargıtayın koruma kararı kaldırılmasında bozma kararı olduğu için çocuğun reşit olana kadar koruma altında olduğunu belirterek idare mahkemesinin kararını bozuyor.	1 - 1992 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2016 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu gerekisiyle kararı bozuyor. 3 - Bozulan karar tekrar Asliye hukuk mahkemesinde görülüyor. Mahkeme dava tarihi itibariyle ocuk reşit olduğu için Karar Verilmesine Yer Olmadığına diyor. Böylece 18 yaşına kadar çocuğun koruma kararı devam etmiş sayılıyor. 4 - İdare Mahkemesi davacının istihdam hakkı ile ilgili kararını reddediyor. Ancak Karar Danıştaya yapılan temyiz de "davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden fiilen yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü kaldırmayacağı ve davacının başvurusunun reddedilmesine gerekçe olamayacağı, bu durumun davacıya yktilemeyeceği sonucuna varılarak idare mahkemesinin kararını bozuyor.	2020	Kazandı
9	Sosyal İnceleme Raporu ve Tebligat Yoktur	1 - 2006 yılında annesini kaybetmesi nedeniyle 10 kardeşten 6'sı için 2009 tarihinde koruma kararı alınarak devlet yurduna yerleştiriliyor. 2 - Sosyal İnceleme Raporu ile çocukların aileye dönüş durumlarının değerlendirilmesinin talep edilmesi üzerine mahkeme 2012 yılında dosya üzerinden yapılan inceleme sonucunda koruma kararının kaldırılmasına, çocukların ailelerine teslimine karar verilmiştir. 3 - Bu karar Baba tarafından temyiz edilmiştir.	1 - 2012 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 -2016 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay, hakimın iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekisiyle kararı bozuyor. 3 - Bozulan karar tekrar Asliye Hukuk mahkemesinde görülüyor. Mahkeme daha önce erilen kararı iptal ederek çocukların koruma kararının devamına karar veriyor. 4. İdare Mahkemesi Yargıtay kararıyla birlikte davacının 18 yaşına kadar koruma altında olduğuna hükmederek LEHTE karar veriyor.		Kazandı

10	Ebeveyn Talebi ve Tebligat Yoktur	1- Anne tarafından verilen dilekçe üzerine koruma kararının kaldırılıyor. 2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluştaki kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	1 - 1996 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2015 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay, hakimim iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle kararı bozuyor. 3 - Bozulan karar Çocuk mahkemesinde görülüyor. Mahkeme dava tarihi itibarıyla çocuk reşit olduğu için Karar Verilmesine Yer Olmadığına diyor. Böylece 18 yaşına kadar çocuğun koruma kararı devam etmiş sayılıyor.	2015	Kazandı
11	Personel Hatası	1 - 1986 yılında ailesine izinli olarak gidiyor. Bu sırada çocuk 17 yaşında olmasına rağmen dilekçe yazarak reşit olduğunu belirtir bir dilekçe yazıyor ve Kuruluş tarafından gerekli hesaplamalar yapılarak ve çocuğun reşit olup olmadığı hususu araştırılmaksızın sadece çocuğun talebiyle çocuğun ilişkisi kesiliyor. 2- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluştaki kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; davacı tarafından, reşit olduğu düşünülerek yapılan başvurunun, davalı idarece gerekli hesaplama yapılarak ve davacının reşit olup olmadığı hususu araştırılarak başvuru hakkında bir işlem tesis edilmesi gerekirken bu durum araştırılmaksızın talep doğrultusunda işlem tesis edildiği, davacıyı ileride faydalanması için Tüzük ile verilen hakların davacının elinden alınmasına sebep olan bu hatalı işlem nedeniyle davacıya atfedilecek kusur bulunmadığı anlaşıldığından diyerek LEHTE karar veriyor.	2010	Kazandı
12	Sosyal İnceleme Raporu	1 - 6 aylık iken anne ve babasının ayrıldığı, velayetinin annesine verildiği, ancak annesinin maddi durumunun iyi olmaması nedeni ile 4 yaşında iken 2003 yılında devlet korumasına alınan çocuk 2007 yılında sosyal inceleme raporu doğrultusunda koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2008 yılında mahkeme kararı ile tekrar koruma altına alınıyor. 3 - 2013 yılında çocuk tarafından yurttan kalmak istemediklerini beyan eden dilekçeleri (çocuğun yurttan atıldığını beyan ediyor.) üzerine sosyal inceleme raporu sonucunda koruma kararı kaldırılarak anneye aynı nakdi yardım karşılığı teslim ediliyor.	İdare Mahkemesi kararında BM Çocuk haklarına dair Sözleşmesi ye atf yaparak davacının koruma kararı kaldırılarak yurttan kalmak istemediklerini beyan eden dilekçeleri ve uygun sosyal inceleme raporu sonucunda 2828 sayılı yasa hükümleri uyarınca koruma kararı kaldırılarak nakdi yardım yapılması koşulu ile ailesinin yanına verildiğinin anlaşılması karşısında, söz konusu yasal düzenlemenin amacı da göz önüne alındığında, davacı hakkındaki koruma tedbir kararının kaldırılmasının, Devletin gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı , kaldı ki hizmet modellerinden biri olan nakdi yardım yapılması koşulunun da gerçekleşmesi nedeniyle, diyerek LEHTE karar veriyor.	2017	Kazandı
13	Sosyal İnceleme Raporu	1 - 2012 yılında hazırlanan sosyal inceleme raporunda (mahkeme kararında yazıldığı kadıyla) çocukların yurttan kalmak istemedikleri, köyde aileleri ile beraber yaşamak istedikleri gerekçesiyle bakım koruma tedbirinin kaldırılması mahkemenin talep ediliyor. 2 - Çocuklara aynı nakdi yardım veriliyor.	İdare Mahkemesi Kararında; davacı hakkındaki koruma tedbir kararının kaldırılmasının, Devletin gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı , koruma kararı kalktıktan sonra dahi izlenmelerini ve imkanlar ölçüsünde desteklenmelerinin esas olduğu, Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetlerinden yararlandığı dikkate alındığında, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na 3413 sayılı Kanunla eklenen Ek 1. madde ve Korunmaya Muhtaç Çocukların İşe Yerleştirilmesine Göşkin Tüzük hükümleri uyarınca davacı adına Form (A) belgesinin düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığından, aksi yöndeki dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmamaktadır, denilerek LEHTE karar veriyor	2017	Kazandı
14	Personel Hatası	1 - 11 yaşında hakkında koruma kararı alınıyor. Ancak 2828 sayılı yasada belirtilen ve koruma kararının gereği olan sosyal hizmet modellerinden herhangi birinden faydalandırılmadığı mahkeme kararından anlaşılmaktadır.	İdare Mahkemesi Kararında; davacı hakkındaki koruma kararının devam ettiği , reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden fiilen yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağından , davacının başvurusunun reddedilmesine gerekçe olamayacağı ve bu durumun olumsuz sonuçlarının davacıya yükletilemeyeceğinden bahisle LEHTE karar veriyor.	2018	Kazandı
15	Sosyal İnceleme Raporu	1 - Üvey annesinden şiddet gördüğü gerekçesiyle hakkında koruma tedbir kararı alınan çocuk, daha sonra 2011 yılında üvey annesine nakdi yardım karşılığında teslim ediliyor ve üvey annesinin talebi üzerine hakkındaki tedbir kararının kaldırılıyor. 2 - Sosyal İnceleme Raporu sonrasında çocuğun bakımından sorumlu üvey anneye nakdi yardım yapıldığı anlaşılmıştır. 3 - Çocuk üvey annesine teslim edildiği yıl çocuk yaşta evlendirilmiş eşi daha sonra uyuşturucu nedeniyle 15 yıl hapis cezası almış ve çocuk bir çocuğu ile mağdur olmuştur. 4- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluştaki kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi kararında BM Çocuk haklarına dair Sözleşmeye atf yaparak ; davacının, üvey annesinin talebi üzerine koruma kararı kaldırılarak nakdi yardım yapılması koşulu ile ailesinin yanına verildiğinin anlaşılması karşısında, söz konusu yasal düzenlemenin amacı da göz önüne alındığında, davacı hakkındaki koruma tedbir kararının kaldırılmasının Devletin gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı , kaldı ki hizmet modellerinden biri olan nakdi yardım yapılması koşulunun da gerçekleşmesi nedeniyle, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na 3413 sayılı Kanunla eklenen Ek 1. madde ve Korunmaya Muhtaç Çocukların İşe Yerleştirilmesine Göşkin Tüzük hükümleri uyarınca davacı adına Form (A) belgesinin düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığından, aksi yöndeki dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmamaktadır, denilerek LEHTE karar veriliyor.	2015	Kazandı

16	Sosyal İnceleme Raporu	1 - 2012 yılında hazırlanan sosyal inceleme raporunda (mahkeme kararında yazıldığı kadarıyla) çocukların yurtta kalmak istemedikleri, köyde aileleri ile beraber yaşamak istedikleri gerekçesiyle bakım koruma tedbirinin kaldırılması mahkemeden talep ediliyor. 2 - Çocuklara aynı nakdi yardım veriliyor. 3 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde bulunuyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; davacı hakkındaki koruma tedbir kararının kaldırılmasının, Devletin gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı , koruma kararı kalktıktan sonra dahi izlenmelerini ve imkanlar ölçüsünde desteklenmelerinin esas olduğu , Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetinden yararlandığı dikkate alındığında, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na 3413 sayılı Kanunla eklenen Ek 1. madde ve Korunmaya Muhtaç Çocukların Gş Yerleştirilmesine İlişkin Tüzük hükümleri uyarınca davacı adına Form (A) belgesinin düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığından, aksi yöndeki dava konusu işlemden hukuka uyarlık bulunmamaktadır. denilerek LEHTE karar veriyor	2018	Kazandı
17	Aynı Nakdi Yardım	1 - "eve dönüş projesi" kapsamında çocuk dayısına aynı nakdi yardım karşılığında teslim ediliyor. 2 - 19 yaşına kadar yengesine uzun süreli ekonomik yardım desteğinde bulunuluyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde bulunuyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; korunmaya muhtaç çocukların haklarındaki koruma tedbir kararının kaldırılmasının. Devletin gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı , koruma kararı kalktıktan sonra dahi imkanlar ölçüsünde desteklenmelerinin esas olduğu göz önünde bulundurulduğunda, davacının reşit olmadan önce hakkındaki bakım tedbiri kaldırılmış olsa da reşit olana kadar ve reşit olduktan sonra da 1 yıl boyunca (liseden mezun olana kadar) sosyal ve ekonomik destek hizmetinden yararlandığı, dikkate alındığında, yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerinde belirtilen şartları taşıyan davacı hakkında Form (A) belgesinin düzenlenmesi gerekirken, aksi yönde tesis edilen dava konusu işlemden hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır, denilerek LEHTE karar verilmiştir.	2019	Kazandı
18	Kaçak Durumu	1 - 2004 yılında annesi yanına izinli olarak gidiyor. İzin süresinin bitiminde çok sonra kuruluşta döndüğünde üvey babasının istememesi nedeniyle sorun yaşadığı için kuruma döndüğünü belirtiyor. 2 - 2004 yılı içerisinde tekrar annesinin yanına izinli gidiyor ve bir daha kuruma dönmüyor. Kuruluş bundan sonra emniyete bildiriyor. 3- 2006 yılında çocuk reşit olduğu ve kaçak uygulaması nedeniyle ilişkisi kesiliyor. 4 - (Davacının kendi ifadesi eğitim durumunun pek parlak olmaması sebebiyle kurum çalışanı tarafından otobüs bileti tedarik edilerek tekrar İstanbul'a, annesinin yanına gönderildiği, buna rağmen hakkında annesinin yanına izinli gittiği ve kuruma teslim edilmesi gerektiği halde kuruma geri gelinmediği ve kayıplara karışmış gibi davacı hakkında kuruluş tarafından kavıp ihbarında bulunulduğunu söylemektedir.	İdare Mahkemesi Kararında; Davacı hakkındaki koruma kararının mahkeme kararı ile kaldırılmadığı , 18 yaşı bitirinceye kadar koruma kararının geçerliliğini koruduğu, davacının kuruluştan izinsiz ayrılmış ve reşit oluncaya kadar fiilen kuruluşta kalmamış olmasının; idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağından , davacının başvurusunun reddedilmesine gerekçe olamayacağı ve bu durumun olumsuz sonuçlarının davacıya yüklenilemeyeceği sonucuna varılmış olup, bu itibarla da davacı adına form (A) belgesi düzenlenmesi yolunda yapmış olduğu başvurunun reddine ilişkin dava konusu işlemden, hukuka uyarlık bulunmamaktadır, denilerek LEHTE karar veriliyor.		Kazandı
19	Aynı Nakdi Yardım ve Kaçak Çocuk Uygulaması	1 - 14 yaşında Aynı nakdi yardım karşılığında abisine teslim ediliyor. Çocuk 15 yaşında 2000 yılında ailesi tarafından evlendiriliyor. Kuruluş tarafından evlendirildiğini 2002 tarihinde öğrendikten sonra reşit olduğu sebebiyle koruma kararı kaldırılmadan ilişkisi kesiliyor. 2 - Bu nedenle 18 yaşına kadar devlet korumasında kalmadığı gerekçeleriyle istihdam talebinde bulunmadığı gerekçeleriyle istihdam talebi reddedilmiştir. 3 - Davacı mahkemede kendisine rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunulmadığı için istihdam hakkından geç haberdar olduğunu belirtmektedir.	Dava konusu olayda; 1999 yılında korunma altındayken aynı nakdi yardım yapılmak üzere abisinin yanına verilen davacı hakkında, davacı idare tarafından hizmetin takibi amacıyla yapılan yazışma ve görüşmelerde kendisine ulaşılmadığından bahisle 27.03.2001 tarihinde kaçak çocuk işlemi başlatılmasına rağmen , korunma kararına neden olan şartların ortadan kalktığından bahisle korunma kararının kaldırılması için mahkemeye herhangi bir başvuruda bulunulmadığı , davacının 17.10.2000 tarihinde 15 yaşında iken evlendiği , evlendiğinin Kurum tarafından öğrenilmesi üzerine 21.03.2002 tarihinde Kurumla ilişkisinin kesildiğinden bahisle LEHTE karar veriyor. Ancak davacının tazminat talebini ise reddediyor.	2017	Kısmen
20	Ebeveyn Talebi ve Aynı Nakdi Yardım	1 - Davacı reşit olmadan önce annenin davacıyı yanına almak istediğini belirterek hakkında verilen koruma kararının kaldırılmasını istemesi üzerine yetkili mahkeme tarafından davacı hakkındaki koruma kararının kaldırıldığı ve inceleme raporundaki olumlu kanaat üzerine davacının 1 yıl süreli nakdi yardımla 17/06/2014 tarihinde annesine teslim ediliyor. 2- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde bulunuyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	Reşit olmadan önce koruma kararı kaldırılmış ve 1 yıl nakdi yardım aldığı için (reşit olana kadar almamış) dava RED. Sosyal hizmet modellerinden birisi olan 1 yıl süreli nakdi yardımın sona erdiği 14/09/2015 tarihi itibarıyla 18 yaşını doldurmaması sonucunda reşit olana kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmadığı gerekçesiyle aleyhte karar çıkıyor.	2020	Kayıptı
21	Aynı Nakdi Yardım	1 - Aynı ve nakdi yardım yapılarak ailesinin yanına yerleştirilmiş. 2- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde bulunuyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; Davacı hakkında daha önce koruma kararının alındığı ve aynı zamanda korunmaya muhtaç iken ailesinin yanına yerleştirildiği böylece davacının ilgili tüzük hükümlerinde aranan şartları taşıdığı anlaşıldığından, reşit olmadan önce korunma kararının kaldırıldığı gerekçesiyle davacının iş hakkından yararlanma başvurusu kabul edilmeyerek, yargı yerince verilen karar doğrultusunda 2828 sayılı Kanun ile ilgili Tüzük kapsamında kamu kurumlarında işe girme hakkını kaybettiğinden bahisle tesis edilen dava konusu işlemden hukuka uygunluk bulunmamaktadır, denilerek LEHTE karar veriyor.	2017	Kazandı

22	Aynı Nakdi Yardım	1 - Aynı ve nakdi yardım yapılarak ailesinin yanına yerleştirilmiş. 2- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluştaki kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; her ne kadar ilgili kanun maddesinde reşit olana kadar koruma ve bakılma şartı getirilmişse de kanunun uygulanmasını gösterme amacıyla çıkartılan tüzükte genişletici bir yorumla koruma kararı alınmış olup da aynı ve nakdi yardım yapılarak ailesinin yanına yerleştirilmiş çocukların da yararlanabileceği öngörülmüş ve reşit olana kadar bu durumun devam etmesi şartı aranmamıştır. Bu durumda; davacı hakkında daha önce koruma kararının alındığı ve aynı zamanda korunmaya muhtaç iken ailesinin yanına yerleştirildiği böylece davacının ilgili tüzük hükümlerinde aranan şartları taşıdığı anlaşıldığından, reşit olmadan önce koruma kararının kaldırıldığı gerekçesiyle tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uygunluk bulunmamaktadır, denilerek LEHTE karar veriyor.	2019	Kazandı
23	Bakım Sonrası İzleme	1 - 18 yaşını doldurduktan sonra reşit olması nedeniyle koruma ve bakım kararı son buluyor. 2 - Bakım sonrası izleme faaliyeti yapılmıyor. 3 - Kalacak yeri olmayan ve sokakta yaşamaya başlayan davacı 18 yaşında hırsızlık yapıyor ve 8 aya mahkum oluyor. 4 - Kuruluş tarafından yükseköğretim kredi ve yurtlar kurumuna 2015 yılında atanıyor. Davacı mahkemeden memnu hakkını almış olmasına rağmen çocuğu yüz kızartıcı suç işledi gerekçesiyle atandığı kuruluş görevi başlatmıyor. 5 -2015 yılında Gdare mahkemesinde dava açıyor	1 - 2015 yılında Gdare mahkemesi davayı reddediyor. 2 - Danıştay'a 2016 yılında temyize gönderiliyor. Danıştay kararında; Dava konusu olayda, davacının sözü edilen mahkûmiyetine bağlı olan hak yoksunluğunun, dava konusu işlemin tesis edildiği tarihten önce aldığı memnu hakların iadesi kararı ile ortadan kalktığı, davalı idarenin takdir yetkisini davacının memur olarak yerleştirilmesi yönünde kullandığı, bu durumda kadro ve ihtiyacın bulunduğu hususunun sabit olduğu, davacının memuriyete engel mahkûmiyetinin bulunduğundan bahisle atamasının yapılmamasına ilişkin dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır, diyerek idare mahkemesinin kararını 2019 yılında bozuyor. 3 - Dava İdare mahkemesinde tekrar yargılamayı bekliyor.	2015	Kaybetti/ Devam Ediyor.
24	Ebeveyn Talebi ve Tebligat Yoktur	1 - Annesi tarafından verilen dilekçe ile çocuk hakkında hazırlanan sosyal inceleme raporu ile birlikte koruma kararı kaldırılıyor. Ancak karar tebliğ edilmiyor. Annesine teslim edildiğine dair belge yoktur. 2- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluştaki kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; Davacı hakkındaki koruma kararının, reşit olmadan önce kaldırılmasına karar verilmişse söz konusu kararın davacıya ya da yasal temsilcisine tebliğ edildi ve yine davacının 18 yaşını bitirmeden önce annesine teslim edildiğine ilişkin bir bilgi ya da belgenin bulunmadığı dikkate alındığında, davacı için hüküm doğuracak bir karardan bahsedilemeyeceği, bu nedenle 18 yaşını bitirinceye kadar davacının koruma kararının geçerliliğini koruduğu, denilerek LEHTE karar veriyor.	2019	Kazandı
25	Aynı Nakdi Yardım	1 - Ailesinin, çocuklarının kendilerine verilmesi istemiyle yaptığı başvurusu üzerine koruma kararı kaldırılarak aynı nakdi yardım yapılması koşulu ile ailesinin yanına veriliyor. 2 - Kuruluştan Gstihdam talebi reddedilince idare mahkemesine başvuruyor. Gdare mahkemesi davayı reddedince Bir üst mahkeme olan Danıştay'a başvuruyor.	Danıştay kararında davacının ailesinin, çocuklarının kendilerine verilmesi istemiyle yaptığı başvurusu üzerine koruma kararı kaldırılarak aynı nakdi yardım yapılması koşulu ile ailesinin yanına verildiğinin anlaşılması karşısında söz konusu yasal düzenlemenin amacı da göz önüne alındığında devletin gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağından , kaldı ki hizmet modellerinden biri olan aynı nakdi yardım yapılması koşulunun da gerçekleşmesi nedeniyle koruma kararının kaldırıldığından bahisle davacının iş başvurusunun reddinde hukuka uyarlık bulunmamaktadır, diyerek kararı bozuyor.	2015	Kazandı
26	Sosyal İnceleme Raporu	1 - 2001 yılında koruma altına alınan çocuk 2006 yılında bir onay belgesi ile teyzesinde kalmaya başlıyor. 2 - Kurum 2008 yılında çocuğun koruma kararını kaldırıyor. 3 - Ancak 2012 yılında Çocuk mahkemesi tarafından acil koruma kararı veriliyor ve BSRM Çocuk Koruma GİK Müdahale Biriminde kalıyor. 4 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluştaki kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu hükümlerine göre davacının reşit olduğu tarih itibarıyla fiilen koruma kapsamında olduğu sonucuna varıldığından, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'na 3413 sayılı Kanunla eklenen ek I. madde hükmü uyarınca adına form (A) belgesi düzenlenmesi istemiyle yaptığı başvurusunun reddine ilişkin dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmamaktadır, denilerek LEHTE karar veriyor.	2020	Kazandı
27	Ebeveyn Talebi ve Tebligat Yoktur	1- 1985 yılında koruma kararı verilerek devlet korumasına alınan çocuğun babasının talebi üzerine kurum tarafından mahkeme kararı ile koruma kararı kaldırılıyor. 2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluştaki kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; 1995 tarihli koruma kararının kaldırılması kararının, kesinleşip kesinleşmediği hususu ortaya konulmadığından; davacı hakkındaki koruma kararının, hukuk alemindeki varlığını davacı reşit olana kadar sürdürdüğü sonucuna varılmakta olup, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununa 3413 sayılı Kanunla eklenen Ek I. maddesiyle amaçlanan hususun, korunmaya muhtaç çocukların topluma kazandırılması , 18 yaşını tamamlayan çocuklara iş bulma olanağı yaratmak olduğu dikkate alındığında, davacı adına 3413 sayılı Kanun uyarınca Form-A belgesi düzenlenmesi gerekirken, aksi yönde tesis edilen dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık bulunmamaktadır, denilerek LEHTE karar veriyor.	2016	Kazandı

28	Kaçak Durumu	1 - 2009 yılında 17 yaşında iken kurumdan izinsiz ayrıldığı ve geri dönmesi nedeniyle kaçak durumuna düşüyor. 2-Gstihdam edilmek üzere kuruluşa başvuruyor kuruluş en son bulunduğu hizmet modelinden izinsiz ayrılarak reşit olması nedeniyle reddedince dava açılıyor.	İdare Mahkemesi Kararında; Bu durumda, davacı hakkında verilmiş olan koruma kararının kaldırıldığına ilişkin bir belge bulunmamakla birlikte davalı idarece çocuğun reşit olmadan yurttan izinsiz ayrıldığı kaçak durumda olduğu ileri sürülmekte ise de, 18 yaşını bitirinceye kadar davacının koruma kararının mevcudiyetini koruduğu , davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağından , davacının başvurusunun reddedilmesine gerekçe olamayacağı ve bu durumun olumsuz sonuçlarının davacıya yükletilemeyeceği sonucuna varılmaktadır, denilerek LEHTE karar veriliyor.	2018	Kazandı
29	Aynı Nakdi Yardım	1 - Aynı ve nakdi yardım yapılarak ailesinin yanına yerleştirilmiş. 2- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluştaki kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi kararında BM Çocuk Haklarına dair Sözleşme'ye atf yaparak ;Bu durumda, davacının annesinin talebi üzerine koruma kararı kaldırılarak nakdi yardım yapılması koşulu ile ailesinin yanına verildiğinin anlaşılması olması karşısında, söz konusu yasal düzenlemenin amacı da göz önüne alındığında, davacı hakkındaki koruma tedbir kararının kaldırılmasının devletin gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı , kaldı ki hizmet modellerinden biri olan nakdi yardım yapılması koşulunun da gerçekleşmesi nedeniyle, 2828 -Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na 3413 sayılı Kanunla eklenen Ek I. madde ve Korunmaya Muhtaç Çocukların Gşce Yerleştirilmesine İlişkin Tüzük hükümleri uyarınca davacı adına Form (A) belgesinin düzenlenmesi gerektiği sonucuna ulaşıldığından, aksi yöndeki dava konusu işlemden hukuka uyarlık bulunmamaktadır, denilerek LEHTE karar veriliyor.	2020	Kazandı
30	Sosyal İnceleme Raporu ve Tebligat Yoktur	1 - Davacının babasının ailevi ve sosyo-ekonomik durumunun düzeldiği gerekçesi ile kuruluş tarafından hazırlanan Sosyal İnceleme Raporu ile koruma kararının kaldırılması isteniyor. Mahkeme tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - Davacı ifadesinde; koruma kararının kendi rıza ve izni olmadan kaldırıldığını beyan etmektedir.	İdare Mahkemesi Kararında; Yetkili mahkeme tarafından anılan kararda kuruluş talebi üzerine davacı ya da yasal temsilcisi hasım gösterilmeden hüküm kurulduğu , davacının ilgili karardan yada kararın mahiyetinden haberdar olamayacağı, bu kararın davacıya veya yasal temsilcisine tebliğine ilişkin bir bilgi ve belge sunulmadığı , dolayısıyla davacının 18 yaşını bitirinceye kadar koruma kararının geçerliliğini koruduğunun kabulü gerektiği, davacının 18 yaşını bitirene kadar sosyal hizmet modellerden yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı ve bu durumun davacının 7103 sayılı Yasa ile getirilen beş yıllık başvuru süresi içinde yaptığı başvurusunun geçerli ve yeterli nedeni olamayacağı gibi, bu durumun olumsuz sonuçlarının davacıya yükletilemeyeceği sonuç ve kanaatine varılmıştır, denilerek LEHTE karar veriliyor.	2020	Kazandı
31	Kaçak Durumu	1 - Aile içinde yaşanan bir kavga neticesinde babasının annesini öldürmesi ve cezaevine girmesi üzerine davacı ve kardeşlerine iki yıl boyunca halası bakıyor. Çocuklara daha fazla bakamaması sebebiyle halasının talebi üzerine koruma kararı alınıyor. 2 - 2000 yılında mahkeme kararı ile devlet korumasına alınan çocuk 2011 yılında koruma altında bulunduğu yurttan kaçtığı ve sonrasında dönmediği, hakkında verilen koruma kararının kaldırılması yönünde alınmış bir mahkeme kararının kaldırılması yönünde alınmış bir mahkeme kararının olmaksızın 2011 tarihi itibarıyla reşit olması ve kaçak durumda bulunması nedeniyle kurum kayıtlarından düşümü yapıyor.	İdare Mahkemesi kararında; davacının, küçük yaşlarda muhtelif nedenlerle bakıma muhtaç hale gelen çocuklar için reşit olmadan önce koruma kararının kaldırılması durumunun varlığını Anayasadan alan Sosyal Devlet ilkesi gereğince Devletin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı , kaldı ki söz konusu korumanın mahkeme kararı ile kaldırıldığına ilişkin herhangi bir bilgi ve belgenin bulunmadığı da dikkate alındığında, Form-A belgesinin düzenlenemeyeceğine dair tesis edilen dava konusu işlemden hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır, denilerek LEHTE karar veriliyor.	2020	Kazandı
32	Personel Hatası ve Tebligat Yoktur.	1 - Davacı devlet korumasında fiilen kaldığı süre içerisinde 17 yaşında koruma kararı kaldırılıyor ve kuruluştaki koruma kararı olmadan 18 yaşına reşit olana kadar kalıyor. 2 - Gşihdam talebinde bulunuyor. Kuruluş 18 yaşına kadar kuruluştaki kalmadığı gerekçesiyle reddediyor. 3 - Kuruluştaki 18 yaşına kadar kaldığının tespit edilmesi için dava açılıyor.	1 - Velisi veya vasisi davaya dahil edilmeden dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda hakkında verilen koruma kararının kaldırılmasına karar verilmiş olduğu dosyanın incelenmesinden tespit edilmiştir. 2 - Davacının veya yasal temsilcisinin giyabında hakkında verilen koruma kararının dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda kaldırıldığı , buna rağmen davacının reşit olana kadar sosyal hizmetler müdürlüğü bünyesindeki erkek yetiştirme yurdunda fiilen kalmaya devam ettiği , denilerek LEHTE karar veriliyor.	2011	Kazandı
33	Aynı Nakdi Yardım	1 - 2006 tarihinden itibaren Bakanlığın Aileye Dönüş Projesi kapsamında nakdi yardım karşılığında ablasına teslim ediliyor. 2 - Kurulustan istihdam talebinde bulunuyor kuruluş reddediyor. 3 - Davacıya ait kuruluş dosyasında koruma kararının kaldırıldığına dair herhangi bir belge bulunmamaktadır. 4-Mahkeme süresince ADLİ YARDIM ALMIŞTIR	İdare Mahkemesi Kararında; davalı idare tarafından belirtildiği üzere davacının koruma kararı kaldırılmadığından davacı hakkında verilen koruma kararının davacının 18 yaşını bitirinceye kadar geçerliliğini koruduğu , davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı , bu durumun davacıya yükletilemeyeceği ve davacının başvurusunun reddedilmesine gerekçe olamayacağı anlaşıldığından denilerek LEHTE karar veriliyor	2020	Kazandı

34	Sosyal İnceleme Raporu ve Tebligat Yoktur	1 - Kuruluş ailenin ekonomik durumunun düzeldiğine dair sosyal inceleme raporuyla koruma kararını mahkeme aracılığıyla 2 kız kardeşten sadece biri için kaldırıyor. 2 - Koruma kararının kaldırılması maddi nedenlerden dolayı verilmiştir. Durumu iyileştiği anlamındadır. Oysaki müvekkilin diğer kardeşi yurtta kalmaya devam etmiştir. Maddi durumları iyi olsa idi, kardeşinin de yurttan çıkartılması ve koruma kararının kaldırılması gerekirdi. 3 - Sosyal inceleme raporunun aksine mahkeme sürecinde ailenin maddi durumlarının düzelmediğine karar veriyor.	1 - 1991 yılında Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 -2010 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu ve hakim iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle kararı bozuyor. 3. İdare Mahkemesi Yargıtay kararıyla birlikte davacının 18 yaşına kadar koruma altında olduğuna hükmederek LEHTE karar veriyor.	2018	Kazandı
35	Ebeveyn Talebi ve Aynı Nakdi Yardım	01.11.2010 tarihinde mahkeme kararı ile koruma altına alınıyor. Annesinin 26.11.2010 tarihinde kuruma yaptığı başvuru üzerine alınan bakım ve koruma kararının kaldırılarak uzun süreli nakdi yardım ile dedesine teslim edilmesi yönünde sosyal inceleme raporunun düzenleniyor. Bu rapora istinaden davalı idarece Mahkemeden davacı hakkında alınan koruma kararının kaldırılması talep ediliyor. Malatya Çocuk Mahkemesi 08.10.2012 tarihinde koruma kararını kaldırarak dedesine teslimine karar veriliyor.	İdare Mahkemesi kararında; reşit oluncaya kadar davacı için dedesine sosyal ekonomik destek sağlanmış ise de, davacı hakkındaki koruma kararı reşit olmadan önce kaldırılarak dedesine teslim edildiği anlaşılmakta olup, 2828 sayılı Yasanın Ek 1. maddesi hükümlerinden yararlanma koşullarını kaybetmesi nedeniyle hakkında Form A belgesinin düzenlenmesi mümkün bulunmadığından dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmamaktadır, diyerek RED veriyor	2020	Kayıbetti
36	Personel Hatası ve Tebligat Yoktur.	1 - Davacı devlet korumasında fiilen kaldığı süre içerisinde 17 yaşında koruma kararı kaldırılıyor ve kuruluşta koruma kararı olmadan 18 yaşına reşit olana kadar kalıyor. 2 - Gsühdam talebinde bulunuyor. Kuruluş 18 yaşına kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddediyor. 3 - Kuruluşta 18 yaşına kadar kaldığının tespit edilmesi için dava açılıyor.	İdare Mahkemesi kararında davacının veya yasal temsilcisinin giyabında hakkında verilen koruma kararının dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda kaldırıldığı , buna rağmen davacının reşit olana kadar sosyal hizmetler müdürlüğü bünyesindeki erkek yetiştirme yurdunda fiilen kalmaya devam ettiği , bu durumun tespitinde 3413 sayılı yasa uyarınca davacının işe yerleştirilme koşullarının yeniden gözden geçirilmesinin mümkün olduğu, denilerek LEHTE karar veriyor.	2011	Kazandı
37	Ebeveyn Talebi ve Tebligat Yoktur	1- 1995 yılında koruma kararı verilerek devlet korumasına alınan çocuğun babasının talebi üzerine kurum tarafından mahkeme kararı ile koruma kararı kaldırılıyor. 2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	1 - 1995 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2010 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu ve hakim iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle kararı bozuyor. 3 - Bozulan karar Aile mahkemesinde görülüyor. Mahkeme dava tarihi itibarıyla çocuk reşit olduğu için Karar Verilmesine Yer Olmadığına diyor. Böylece 18 yaşına kadar çocuğun koruma kararı devam etmiş sayılıyor. 4 - İdare Mahkemesi Yargıtay kararıyla birlikte davacının 18 yaşına kadar koruma altında olduğuna hükmederek LEHTE karar veriyor.	2017	Kazandı
38	Sosyal İnceleme Raporu ve Tebligat Yoktur	1- Koruma kararları kaldırılan ve kendilerine tebliğ edilmeyen Gki kardeş birlikte dava açıyorlar. 2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	1 - 1994 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2004 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay mahkemenin hakim iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle kararı bozuyor. 3. İdare Mahkemesi Yargıtay kararına istinaden LEHTE karar veriyor.	2007	Kazandı
39	Kaçak Durumu	1 - Davacı kuruluştan izinsiz ayrılmış ve kaçak durumuna düşmüştür. 3 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi kararında; Davacının kendisine bakabilecek ve onunla ilgilenebilecek bir aile ortamında yetişmediği, dolayısıyla yaşlıları gibi davranışlar sergilemesinin ve sorumluluklarını eksiksiz bir biçimde yeme getirmesinin kendisinden beklenilmesinin hakkaniyete uymayacağı, devlet eli ile koruma altına alınan ve sahip çıkılan çocukların genel profiline bakıldığında anne baba yanında yetişen çocuklara nazaran daha fevri davranışlarda bulunma ihtimallerinin yüksek olduğu, böylece hayat öyküsüne sahip kişilerin korunmasının ve hayata tutunmasını sağlamanın toplumun sorumluluklarından olduğu, dolayısıyla bunu sağlama adına devlete ciddi yükümlülükler düştüğü , kaldı ki davacının reşit olduğu tarihe kadar hakkında verilen koruma kararının herhangi bir mahkeme kararıyla kaldırılmadığı ve devam ettiği davacının kuruluştan izinsiz ayrılmış ve reşit oluncaya kadar fiilen kuruluşta kalmamış olmasının idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı, davacının başvurusunun reddedilmesine gerekçe olamayacağı ve bu durumun olumsuz sonuçlarının davacıya yükletilemeyeceği , kaldı ki davalı idare tarafından bu yönde herhangi	2019	Kazandı

			bir bilgi belge de sunulmadığı anlaşıldığından, dava konusu işlemden hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle LEHTE karar veriyor.		
40	Kaçak Durumu	1 - Bir aylık izni sonucu kuruma dönmemesi üzerine mahkeme kararı ile reşit olmadan koruma kararı kaldırılıyor. 2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	1 - 1991 yılında Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2009 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu ve hakim iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle karar bozuyor. 4 - Bozulan karar Asliye Hukuk mahkemesinde görülüyor. Mahkeme dava tarihi itibarıyla çocuk reşit olduğu için Karar Verilmesine Yer Olmadığına diyor. Böylece 18 yaşına kadar çocuğun koruma kararı devam etmiş sayılıyor 3. İdare Mahkemesi Yargıtay kararıyla birlikte davacının 18 yaşına kadar koruma altında olduğuna hükmederek LEHTE karar veriyor.	2012	Kazandı
41	Kaçak Durumu	1 - Babası cezaevine giriyor. Annesi sığınma evine giriyor. Çocuklar ise devlet korumasına 2011 yılında alınıyor. 2 - 2013 yılında kuruluşun izinsiz ayrıldığı nedeniyle kaça durumuna düşen çocuğun koruma kararı kaldırılıyor. 3 - Ancak 2017 yılında mahkeme kararı ile tekrar koruma altına alınıyor. Çocuk 2018 yılında 17 yaşında tekrar yurttan kaçıyor. 3 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	İdare Mahkemesi kararında; davacının izinsiz olarak kuruluşun ayrılması koruma kararını ortadan kaldırmadığı , davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden fiilen yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğü nü ortadan kaldırmayacağı, bu durumun olumsuz sonuçlarının davacıya yükletilemeyeceği sonucuna ulaşıldığından, denilerek LEHTE karar veriliyor	2019	Kazandı
42	Başvuru Süresi	1 - Davacı yasa ile kendisine tanınan istihdam hakkından faydalanmak için kuruluşta 2018 yılında başvuruyor 2 - 2003 yılında reşit olarak kuruluşun ayrılan davacı 2 yıl içerisinde istihdam talebinde bulunmadığı gerekçesiyle talebi reddediliyor. 3- Bakım sonrası izleme faaliyeti olsa çocuk zamanında başvurusunu yapardı.	İdare Mahkemesi kararında; başvuru tarihi 2018, mahkeme kanunda reşit olduğu tarih itibarıyla 2 yıl içerisinde başvurma zorunluluğu olmadığı 2018 yılında çıkan yasada 5 yıllık bir süre getirildiği göz önüne alınarak sürenin aşmadığına dair LEHTE karar veriyor.	2019	Kazandı
43	Ebeveyn Talebi ve Aynı Nakdi Yardım	1 - 1997 tarihinde annesi tarafından izinli olarak alındıktan sonra çocuk bir daha geri dönmüyor. 2 - Annesinin 2000 tarihli talebi üzerine (reşit olmadan) davacının koruma kararı kaldırılarak aynı nakdi yardım yapılmıştır. 3- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor. 3 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	1 - 2000 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2019 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu ve hakim iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle karar bozuyor. 3. İdare Mahkemesi Yargıtay kararıyla birlikte davacının 18 yaşına kadar koruma altında olduğuna hükmederek LEHTE karar veriyor.	2020	Kazandı
44	Personel Hatası	1 - Babasının vefat etmesi, annesinin çocuklarına bakamayacak derecede fakir olması üzerine diğer iki kardeşle beraber korunma ve bakım altına alınıyor. 2 - Gki kardeşi devletin koruması altında yurtta kalıyor. Ancak davacı MEB'e bağlı Yatılı okulda eğitim hayatına devam ediyor. 3- Reşit olduktan sonra iki kardeşine istihdam sağlanıyor. Ancak kendisine yatılı okulda kaldığı kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle istihdam talebi reddediliyor.	İdare Mahkemesi Kararında; Davacı her ne kadar Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne bağlı bir yurttan kalmamakta ve aynı-nakdi yardımdan yararlanmamakta ise de bu durumun sebebinin muhtaçlığının ortadan kalkması olmadığı , başka bir okulun yatılı yurdundan istifade etmesi olduğunu ifadeyle yine Devlet yurdunda kaldığı ve Devletin aynı-nakdi yardımından yararlandığını belirterek LEHTE karar veriyor.	2012	Kazandı
45	Tebligat Yoktur.	1 - 1993 yılında koruma kararı kaldırılıyor.2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor.3 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.	1 - 1993 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor. 2 - 2011 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu ve hakim iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle karar bozuyor. 3. İdare Mahkemesi Yargıtay kararıyla birlikte davacının 18 yaşına kadar koruma altında olduğuna hükmederek LEHTE karar veriyor.	2012	Kazandı

46	Ebeveyn Talebi ve Tebligat Yoktur	<p>1 - Çocuk 17 yaşında teyzesinin talebi üzerine koruma kararı kaldırılıyor.</p> <p>2- Koruma kararı kaldırılma sürecinde ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor.</p> <p>3 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor.</p> <p>Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.</p>	<p>1 - 1994 yılında Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor.</p> <p>2 - 2015 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu gerekçesiyle karar bozuyor.</p> <p>3 - Bozulan karar Asliye Hukuk (Aile Mahkemesi Sıfatıyla) Mahkemesinde görülüyor. Davacının karar tarihi itibarıyla reşit olduğundan bahisle davacının reşit olduğu tarihte koruma kararının var olduğu anlaşılmıştır.</p> <p>4 - İdare Mahkemesi davacının istihdam hakkı ile ilgili kararını reddediyor. Ancak Karar Danıştaya yapılan temyiz de "davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden fiilen yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü kaldırmayacağı ve davacının başvurusunun reddedilmesine gerekçe olamayacağı, bu durumun davacıya yükletilemeyeceği sonucuna varılarak idare mahkemesinin kararını bozuyor.</p>	2019	Kazandı
47	Kaçak Durumu	<p>1 - 2009 tarihinde anne ve babasının kendisiyle küçüklerle yeterince ilgilenmediği, küçüklerin ikamet ettikleri evin yandığı, bu nedenle maddi ve manevi açıdan da istismar edilen küçüklerin, yaşadığı ortamda daha fazla zarar görmesini engellemek amacıyla "BAKIM TEDBİGRİ karar verilmiştir.</p> <p>2 - Koruma ve bakım altında olan çocuk sıklıkla kuruluştan izinsiz ayrılan altı aydan uzun süredir kaçak olan çocuk hakkında verilen bakım tedbirinin kaldırılması kuruluş tarafından sosyal inceleme raporu ile talep ediliyor.</p> <p>3 - Eskişehir 1. Çocuk Mahkemesi Gdare Mahkemesine yazdığı yazıda kararın çocuk veya velisine tebliğ edilmediği anlaşılmıştır.</p> <p>4 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor.</p> <p>Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.</p>	<p>İdare Mahkemesi kararında; davacı hakkındaki koruma kararının reşit olmadan önce kaldırılmasına karar verilmişse de; davacıya ya da yasal temsilcisine tebliğ edilmeyen kararın 18 yaşını bitirinceye kadar davacı hakkında geçerliliğini koruduğu, davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmamış olmasının ise; idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağından davacının başvurusunun reddedilmesine gerekçe olamayacağı ve bu durumun da davacıya yükletilemeyeceği sonucuna varıldığından, denilerek LEHTE karar veriyor.</p>	2020	Kazandı
48	Kaçak Durumu	<p>1 - Davacı kuruluştan 15 yaşında iken izinsiz kuruluştan ayrılmış ve kaçak durumuna düşmüştür.</p> <p>2 -18 yaşına kadar bulunamayan çocuk reşit olması nedeniyle kuruluştan kaydı silinmiştir.</p> <p>3 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde bulunmuş. Kuruluş; reşit olana kadar yurtta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor. GDARE MAHKEME SÜRECGNDE ADLG YARDIM ALIYOR.</p>	<p>İdare Mahkemesi kararında; reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmadığı görüle de davacı hakkında koruma kararı bulunduğu ve bu kararın mahkeme kararı ile kaldırılmadığı, 18 yaşını bitirinceye kadar koruma kararının geçerliliğini koruduğu, davacının yurttan ayrılmış olmasının idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı, davacının başvurusunun reddedilmesine gerekçe olamayacağı ve bu durumun olumsuz sonuçlarının davacıya yükletilemeyeceği sonucuna varılmaktadır, denilerek LEHTE karar veriliyor.</p>	2020	Kazandı
49	Sosyal İnceleme Raporu ve Tebligat Yoktur	<p>1- Davacının annesi vefat ediyor. Babasının çocuklara bakmakta güçlük çekmesi üzerine kuruluşa başvuruda bulunuyor 6 yaşında koruma altına alınıyor.</p> <p>2 - Çocuğun sık sık kaldığı yurttan kaçması üzerine sosyal inceleme raporu ile mahkemece koruma kararı 12 yaşında kaldırılıyor.</p> <p>3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor.</p> <p>Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.</p>	<p>İdare Mahkemesi Kararında; koruma ve bakım altında tutulan davacı hakkındaki koruma kararının, reşit olmadan önce kaldırılmasına karar verilmişse de; yetkili mahkeme tarafından kuruluş talebi üzerine, davacı ya da yasal temsilcisi hasım olarak gösterilmeden hüküm kurulduğu dikkate alındığında, buradan davacı aleyhine bir çıkarım yapmanın hakkaniyetle bağdaşmayacağı, bu kapsamda 18 yaşını bitirinceye kadar davacının koruma kararının geçerliliğini koruduğu, davacının reşit oluncaya kadar sosyal hizmet modellerinden yararlanmaması idarenin bakım ve gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağından, bahisle LEHTE karar veriyor.</p>	2020	Kazandı
50	Ebeveyn Talebi ve Tebligat Yoktur	<p>1 - Babasının vefatı üzerine 12 yaşındayken annesi tarafından kuruluşa başvuru yaparak çocuk koruma kararı altına alınıyor.</p> <p>2 - 15 yaşında annesinin talebi üzerine sosyal inceleme raporu hazırlanarak koruma kararı mahkeme tarafından kaldırılarak teslim ediliyor.</p> <p>3- Reşit olduktan sonra istihdam talebinde buluyor.</p> <p>Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.</p>	<p>İdare Mahkemesi Kararında; Davacı hakkında koruma kararının reşit olmadan kaldırılmasına karar verilmişse de yetkili mahkeme tarafından anılan kararda kuruluş talebi üzerine davacı ya da yasal temsilcisi hasım gösterilmeden hüküm kurulduğu, davacının ilgili karardan ya da kararın mahiyetinden haberdar olamayacağı, bu kararın davacıya veya yasal temsilcisine tebliğine ilişkin herhangi bir bilgi ve belge sunulmadığı, dolayısıyla davacının 18 yaşını bitirinceye kadar koruma kararın geçerliliğini koruduğunun kabulünün gerektiği, davacının 18 yaşını bitirene kadar sosyal hizmet modellerden yararlanmamış olmasının ise idarenin bakım ve gözerim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı ve bu durumunun davacı başvurusunun reddi için geçerli ve yeterli bir neden olamayacağı ve olumsuz sonuçlarının da davacıya yükletilemeyeceği sonucuna varılmıştır, denilerek LEHTE karar veriyor.</p>	2020	Kazandı

51	Ebeveyn Talebi ve Tebligat Yoktur	<p>1. davacı ifadesinde 14 yaşına kadar yurttan kaldıktan sonra süresiz izinli olarak annesinin yanında kaldığını belirtiyor.</p> <p>2- Koruma kararı 12 yaşında iken kaldırılmıştır. Bu süreçte ve sonrasında mahkeme tarafından herhangi bir tebligat yapılmıyor ve hasımsız olarak karar veriliyor.</p> <p>3 - Reşit olduktan sonra istihdam talebinde bulunuyor. Kuruluş tarafından reşit olana kadar kuruluşta kalmadığı gerekçesiyle reddetmesi üzerine idare mahkemesine dava açıyor.</p> <p>4- 2013 yılında davayı kazanıyor ve devlet kurumunda işe giriyor. Ancak kuruluşun temyiz davası devam ederken 2016 yılında tekrar yargılamada davayı kaybediyor ve işten çıkartılıyor.</p>	<p>1 - 1987 yılında Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından koruma kararı kaldırılıyor.</p> <p>2 - 2011 yılında kuruluşta 2828 sayılı yasaya istinaden istihdam talebiyle başvuru yapıyor ve reddediliyor.</p> <p>3 - İdarenin red kararına istinaden İdare mahkemesine 2011 yılında dava açıyor ve 2012 yılında ALEYHİNDE karar veriliyor.</p> <p>4 - Davacı tarafından karara DANİŞTAY'da itiraz ediliyor Danıştay tarafından incelenen itiraz haklı bulunarak davacı LEHİNE 2013 yılında bozuluyor.</p> <p>5 - Danıştay tarafından bozulan karar idare mahkemesinde yeniden görüşülüyor ve davacı LEHİNDE 2014 yılında karar veriliyor.</p> <p>6 - Kuruluş tarafından karara itiraz ediliyor Danıştay tarafından incelenen itiraz haklı bulunarak davacı ALEYHİNE 2015 yılında bozuluyor.</p> <p>7 - Danıştay tarafından bozulan karar idare mahkemesinde yeniden görüşülüyor ve davacı ALEHİNDE 2016 yılında karar veriliyor. Bu kararda davacının 1987 yılında 12 yaşında koruma kararının kaldırıldığına hükmediliyor.</p> <p>8 - 2019 yılında kararın tebliğ edilmemiş olması nedeni ile kesinleşmemiş sayılan dava Yargıtaya temyiz ediliyor. Yargıtay koruma kararının kaldırıldığı mahkemenin yetkisiz olduğu ve hakimnin iki tarafı dinlemeden yazılı bir şekilde karar verdiği gerekçesiyle kararı bozuyor.</p> <p>9- Bozulan karar Çocuk mahkemesinde görülüyor. Mahkeme dava tarihi itibarıyla çocuk reşit olduğu için 18 yaşına kadar çocuğun koruma kararının devam ettiğine karar veriyor.</p> <p>10. Dava İdare mahkemesinde devam ediyor.</p>	2012	Kaybetti
----	-----------------------------------	--	--	------	----------

Ek 5. Koruma Kararının Kaldırılmasına Yönelik Yargıtay'a Yapılan Temyizler ve Karar Özetleri Tablosu

Koruma Kararının Kaldırılmasına Yönelik (Koruma Kararı Kaldırma Davalarının Tebliğ Edilmemesi ×zerine) Yargıtay'a Yapılan Temyizler ve Karar Özetleri Tablosu	
No	YARGITAY'A YAPILAN TEMYİZLER VE KARAR ÖZETİ
1	<p>Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2009/XXXXX Esas - 2010/XXXX Karar Numarası</p> <p>1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve</p> <p>2 - Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 73.maddesi, kanunun gösterdiği istisnalar haricinde hakim iki tarafı dinlemeden, iddia ve müdafaalarını beyan etmeleri için kanuni şekillere uygun olarak davet etmedikçe karar verilemeyeceğini hükme bağlamıştır.</p> <p>2828 sayılı yasada işin evrak üzerinde incelenip, karara bağlanacağına ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Mahkemece yapılacak iş; husumeti ana-babaya tevcih etmek, çocuklar ile ana-baba arasında menfaat çatışması bulunması halinde ise çocuklara kayyım tayin ettirilerek davaya katılmasını sağlamak, onun göstereceği deliller de toplanıp, sözü edilen yasanın 24. ve müteakip maddeleri çerçevesinde değerlendirme yapmak ve hasıl olacak sonuca göre karar vermekten ibarettir. Bu hususlar üzerinde durulmadan yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir.</p>
3	<p>Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2006/XXXXX Esas- 2007/XXXXX Karar Numarası</p> <p>1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve</p> <p>2 - 2828 sayılı yasa uyarınca alınan "koruma kararının" kaldırılmasına yönelik istek, koruma altında bulunan çocuğun hak ve yararıyla da ilgilidir. Bu nedenle davanın koruma kararı alınan çocuğa, çocuk ergin değilse yasal temsilcisine (velisine, yoksa atanarak kayyım) yöneltilmesi, onların da göstereceği deliller varsa toplandıktan sonra hüküm oluşturulması gerekir. Koruma altında bulunan çocuğa husumet yöneltilmeden yazılı olduğu şekilde karar verilmesi doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir.</p>
5	<p>Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2006/XXXXX Esas - 2007/XXXXX Karar Numarası</p> <p>İlgili kurumun talebi üzerine, hakkında korunma kararı alınan çocuğun yasal temsilcisine tebligat yapılmadan, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda, korunma kararının kaldırılmasına karar verilmiştir.</p> <p>2828 sayılı Yasa uyarınca alınmış olan korunma kararının kaldırılmasına yönelik istek korunma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle ilgilidir. Bu nedenle davanın, hakkında korunma kararı alınmış olan çocuğa, ... değilse yasal temsilcisine (veli veya vasisine) yöneltilmesi gerekir. Bu bakımdan mahkemece yapılacak iş davanın korunma kararı kaldırılması istenene husumet yöneltilerek görülmesi, tarafların gösterdiği delillerin toplanıp değerlendirilerek gerçekleştirilecek sonucu uyarınca karar vermekten ibarettir. Bu husus gözetilmeden eksik hasım ve inceleme ile yazılı şekilde karar verilmesi doğru görülmemiştir.</p>
6	<p>Yargıtay 4. Hukuk Dairesi - 2015/XXXXX Esas- 2016/XXXX Karar Numarası</p> <p>1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve</p> <p>2 - Koruma Kararının kaldırılması davasında dava ve karar tarihi itibarıyla ergin olmayan küçüğün yasal temsilcileri (veli ya da vasi) davaya dahil edilmeden eksik hasımla yargılamaya devam edilerek yazılı şekilde hüküm tesis edilmesi de doğru değildir.</p>
8	<p>Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2016/XXXX Esas - 2016/XXXX Karar Numarası</p> <p>Koruma kararı kaldırılmasına karar veren mahkemenin Yetkisiz Olması nedeniyle koruma kararı kaldırılma dava kararı bozuluyor.</p>
9	<p>Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2016/XXXXX Esas - 2016/XXXXX Karar Numarası</p> <p>Çocuk hakkında koruma kararı verilmesi, koruma kararı kaldırılması istekleri çocuğun haklarına yönelik olduğu gibi, getirdiği yükümlülükler ve doğuracağı sonuçlar bakımından da önemlidir. Açıklanan sebeple çocukların yasal temsilcisine (Veli veya vasi) davanın yöneltilmesi, gösterdikleri takdirde delillerinin toplanması ve onların huzurunda isteğin incelenip karara bağlanması gerekirken, hasımsız olarak evrak üzerinden yazılı şekilde karar verilmesi doğru olmayıp bozmayı gerektirmiştir.</p>
10	<p>Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2014/XXXX Esas- 2015/XXXX Karar Numarası</p> <p>1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve</p> <p>2 - Koruma kararının kaldırılmasına yönelik istek koruma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle ilgilidir. Bu sebeple davanın hakkında koruma kararı alınmış olan kişi küçük ise veli veya vasisine, ergin ise koruma altına alınan kişiye yöneltilmesi gerekir. Bu husus nazara alınmadan evrak üzerinde eksik hasım ve eksik incelemeyle hüküm kurulması da doğru görülmemiştir.</p>

34	Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2010/XXXXX Esas - 2011/XXXX Karar Numarası 1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve 2 - 2828 sayılı Yasa uyarınca alınmış olan korunma kararının kaldırılmasına yönelik istek, korunma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle de ilgilidir. Bu nedenle, davanın; hakkında korunma kararı alınmış olan çocuğa, çocuk ergin değilse yasal temsilcisine (veli veya vasisine) yöneltilmesi, onların da göstereceği deliller varsa toplanıp, sözü edilen yasanın 24. ve müteakip maddeleri çerçevesinde değerlendirilerek ulaşılabilecek sonuç uyarınca karar oluşturulması gerekir. Olayda, korunma kararı, davalı kurumun başvurusu üzerine evrak üzerinde yapılan inceleme ile kaldırılmış, çocuğun yasal temsilcisine husumet yöneltilmediği gibi karar da bunlara tebliğ edilmemiştir. Koruma altına alınmış olan çocuk daha sonra ergin olduğuna göre, o'na husumet yöneltilmeden gösterdiği taktirde delilleri toplanmadan karar verilmesi de doğru görülmemiştir.
37	Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2016/XXXX Esas - 2016/XXXX Karar Numarası 1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve 2 - 2828 sayılı Yasa uyarınca alınmış olan korunma kararının kaldırılmasına yönelik istek, korunma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle ilgilidir. Bu nedenle, davanın hakkında korunma kararı alınmış olan çocuğa, ergin değilse yasal temsilcisine (veli veya vasisine) yöneltilmesi, onların da göstereceği deliller varsa, toplanıp, sözü edilen yasanın 24. ve müteakip maddeleri çerçevesinde değerlendirilerek ulaşılabilecek sonuç uyarınca karar oluşturulması gerekir. Bu hususlar gözetilmeden hüküm tesisi de doğru bulunmamıştır.
38	Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2004/XXXXX Esas - 2004/XXXXX Karar Numarası Hukuk Usulü Muhakemeleri Yasasının 73. maddesi, kanunun gösterdiği istisnalar haricinde hakim iki tarafı dinlemeden iddia ve müdafaalarını beyan etmeleri için kanuni şekillere uygun olarak davet edilmedikçe karar verilemeyeceğini hükme bağlamıştır. 2828 sayılı yasada işin evrak üzerinde incelenip, karara bağlanacağına ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Mahkemece yapılacak iş husumeti koruma kararının kaldırılması istenilen kişiye yönelmek, göstermesi halinde delillerini toplamak, sözü edilen yasanın 24. ve müteakip maddeleri çerçevesinde değerlendirme yapmak ve hasil olacak sonuca göre karar vermektir. Bu husus üzerinde durulmadan yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.
40	Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2009/XXXXX Esas - 2010/XXXX Karar Numarası 1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve 2 - 2828 sayılı Yasa uyarınca alınmış olan korunma kararının kaldırılmasına yönelik istek korunma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle ilgilidir. Bu nedenle davanın, hakkında korunma kararı alınmış olan çocuğa, ergin değilse yasal temsilcisine (veli veya vasisine) yöneltilmesi, onların da göstereceği deliller varsa, Toplanıp, sözü edilen Yasanın 24. ve müteakip maddeleri çerçevesinde değerlendirilerek ulaşılabilecek sonuç uyarınca karar oluşturulması gerekir. Bu hususlar gözetilmeden hüküm tesisi de doğru bulunmamıştır.
43	Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2019/XXXX Esas - 2019/XXXX Karar Numarası 1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve 2 - Korunma kararının kaldırılmasına yönelik istek korunma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle ilgilidir. Bu sebeple davanın hakkında korunma kararı alınmış olan kişi küçük ise yasal temsilcisine, ergin ise korunma altına alınan kişiye yöneltilmesi gerekir. Bu husus nazara alınmadan eksik hasım ve eksik incelemeyle hüküm kurulması da doğru görülmemiştir.
45	Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2011/XXXXX Esas - 2011/XXXXX Karar Numarası 1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve 2 - 2828 sayılı Yasa uyarınca alınmış olan koruma kararının kaldırılmasına yönelik istek; koruma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle ilgilidir. Bu nedenle davanın, erginse hakkında koruma kararı verilmiş çocuğa; çocuk ergin değilse yasal temsilcisine (veli veya vasisine) yöneltilerek, usulünce tebliğat yapıp taraf teşkilinin sağlanması; onların da göstereceği deliller varsa, toplanıp, sözü edilen Yasanın 24. ve müteakip maddeleri çerçevesinde değerlendirilip, gerçekleşecek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken; yargılamaya devam edilerek eksik hasım ve incelemeyle hüküm kurulması da doğru olmamıştır.
46	Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2015/XXXXX Esas - 2015/XXXXX Karar Numarası 1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve 2 - Hakkında koruma kararı alınmış olan kişinin koruma kararının kaldırılmasına yönelik istek, koruma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle ilgilidir. Bu nedenle davanın, hakkında koruma kararı alınmış olan çocuğa, ergin değilse yasal temsilcisine (veli veya vasisine) yöneltilmesi, onların da göstereceği deliller varsa toplanıp 2828 sayılı Yasanın 24. ve müteakip maddeleri çerçevesinde değerlendirilerek bir karar verilmesi gerekir. Bu yön gözetilmeden eksik hasım ve incelemeyle hüküm kurulması da doğru değildir.
51	Yargıtay 2. Hukuk Dairesi - 2019/XXXX Esas - 2019/XXXX Karar Numarası 1 - Davanın görüldüğü mahkemenin Yetkisiz Olması ve 2 - korunma kararının kaldırılmasına yönelik istek korunma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle ilgilidir. Bu sebeple davanın, hakkında korunma kararı alınmış olan kişi küçük ise veli veya vasisine, ergin ise korunma altına alınan kişiye yöneltilmesi gerekir. Bu husus nazara alınmadan evrak üzerinde eksik hasım ve eksik incelemeyle hüküm kurulması da doğru olmayıp, bozmayı gerektirmiştir.

Ek 6. Kararlarda Karşılaşılan Temel Sorunlar ve Hak İhlalleri ile İlgili Temel Değerlendirmeler

1 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme, tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiştir**.

Çocuğun 62 yaşında olan anneannesine teslim edildiği, koruma kararı kaldırılması sonrası ayrıca eğitiminin aksadığı anlaşılmıştır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde; 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir. Koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25, 26, 27, 28

2 No'lu dava;

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir. Koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

3 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme, tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiştir**. **Çocuğun izinsiz olarak kuruluştan ayrılması çocuğun koruma kararının kaldırılmasına sebep olmuştur.** Dolayısıyla çocuğun devlet koruması altında olduğu yurttan kaçmasına neden olan konular irdelenmeli, kaçması önlenemediği gibi çocuğun bulunması konusunda ciddiyetle arama yapıp yapılmadığı da ele alınmalıdır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde; 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir. Koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

4 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiş**, koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

5 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiştir**. **Çocuğun izinsiz yurttan ayrılması koruma kararı kaldırılmasına gerekçe** edilmiştir. Bunun yanı sıra koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

6 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiştir**. 18.11.1988 tarihli Sosyal İnceleme Raporu doğrultusunda **babanın yanına gitmesi ve yurttan ayrılması gerekçesiyle koruma kararı kaldırılmış**, koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

7 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiştir**. Koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

8 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiştir**. Koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

9 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir. **10 çocuklu bir ailede koruma altında olan 5 çocuk, Sosyal İnceleme Raporu doğrultusunda aileye döndürülmüştür.**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir. 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

10 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir. Koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

11 No'lu dava;

Kuruluş tarafından gerekli hesaplama yapılarak ve çocuğun reşit olup olmadığı hususu araştırılmaksızın **sadece çocuğun reşit olduğunu iddia edip yurttan ayrılması talebi**yle hareket edilmiştir. Yetkili personelin ihmalinin ve yeterliliğinin değerlendirilmesi, personel eğitimlerinin güçlendirilmesi ihtiyacı tespit edilmiştir. Ayrıca koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

12 No'lu dava;

Aynı nakdi yardım karşılığında annesine **teslim edilen çocuk, eğitim hayatına devam edememiştir**. İlgili **Sosyal İnceleme Raporu'nda çocuğun eğitimi ile ilgili tedbir alınmamış** olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25, 26, 28

13 No'lu dava;

Koruma tedbir kararının kaldırılmasının, **Devletin gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı, koruma kararı kalktıktan sonra dahi izlenmelerini ve imkanlar ölçüsünde desteklenmelerinin esas olduğu kararı verilmiştir.**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

14 No'lu dava;

Çocuk için **koruma kararı verilmiş ancak çocuk reşit olana kadar herhangi bir sosyal hizmet modelinden faydalandırılmamıştır**. Devlet bakım ve gözetim yükümlülüğünü yerine getirmemiş, bakım süresince ve sonrasında yeterli izleme faaliyeti yapılmamıştır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 18

15 No'lu dava;

Çocuk hakkında **üvey annesinden şiddet gördüğü gerekçesiyle alınan koruma tedbir kararı, üvey annesinin talebi üzerine hazırlanan Sosyal İnceleme Raporu ile nakdi yardım karşılığında kaldırılmıştır. Koruma kararı kaldırılmış olan çocuk, 17 yaşında evlendirilmiştir.**

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 19, 20, 25, 26, 27, 28, 34, 37

16 No'lu dava;

Koruma tedbir kararının kaldırılmasının, Devletin gözetim yükümlülüğünü ortadan kaldırmayacağı, koruma kararı kalktıktan sonra dahi izlemenin ve imkanlar ölçüsünde destek sağlanmasının esas olduğuna karar verilmiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20,25

17 No'lu dava;

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20,25

18 No'lu dava;

Çocuğun devlet koruması altında olduğu yurttan kaçmasına neden olan konular, durumun önlenemeyişi ve bununla birlikte çocuğun bulunması konusunda ciddiyetle arama yapılıp yapılmadığının incelenmesi gerekmektedir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20,25

19 No'lu dava;

Rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunulmadığı için **istihdam hakkından geç haberdar olan çocuk, 15 yaşında evlendirilmiş ve evlenmesi önlenmemiştir.** Çocuğun evlendiği, kuruluş tarafından 2 yıl sonra (Çocuk 17 yaşındayken) öğrenilmiştir. Çocuk hakkında etkin izleme yapılmadığı anlaşılmıştır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde; 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 19, 20, 28, 34, 37

20 No'lu dava;

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

21 No'lu dava;

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

22 No'lu dava;

Mahkeme kararında tespit edildiği üzere **aile içerisinde cinsel şiddet yaşanmıştır. Buna rağmen koruma altına alınan çocuğun ailesine döndürülmesi** konusunda detaylı inceleme yapılıp yapılmadığının değerlendirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya

meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

23 No'lu dava;

18 yaşında reşit olduğu gerekçesiyle koruma kararı kaldırılarak ilişiği kesilmiştir. **18 yaşında olduğu için ilişiği kesilen genç, gidecek yeri olmadığından sokakta kalmış ve hırsızlık suçundan mahkum olmuştur.** Kuruluş davacının memnu haklarını almasından sonra **devlet kurumuna atamasını yapmış ancak göreve başlatmamıştır (Dava 5 yıldır sürmektedir).**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25, 26

24 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

25 No'lu dava;

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

26 No'lu dava;

Teyzesine nakdi yardım karşılığı teslim edilen çocuğa daha sonra acil karar ile tekrar koruma altına alınmıştır. Çocuğun **nakdi yardım karşılığı teyzesine verilmesinden sonra, çocuğa acil koruma kararı alınması yeterli ve yetkin bir sosyal incelemenin ve raporun düzenlenmediğini** göstermektedir. Çocuk ile ilgili **profesyonellerin güçlendirilmesi gerekliliği değerlendirilmelidir.**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 18, 20, 25

27 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

28 No'lu dava;

Çocuk, devlet koruması altında olduğu yurttan kaçmıştır. **Çocuğun devlet koruması altında olduğu yurttan kaçmasına neden olan konular irdelenmeli, kaçması önlenemediği gibi çocuğun bulunması konusunda ciddiyetle arama yapılıp yapılmadığı** da ele alınmalıdır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

29 No'lu dava;

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

30 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

31 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiştir. İzinsiz olarak kuruluştan ayrılması çocuğun koruma kararının kaldırılmasına sebep olmak yerine yurttan kaçmasına neden olan konular irdelenmeli, kaçması önlenemediği gibi çocuğun bulunması konusunda ciddiyetle arama yapılıp yapılmadığı da ele alınmalıdır.**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

32 No'lu dava;

Çocuk devlet korumasında kalmaya devam ettiği halde koruma kararı kaldırılmış, çocuk reşit olana kadar devlet yurdunda kalmıştır. Çocuğun hak ve menfaatlerine aykırı bir uygulama yaşanmıştır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

33 No'lu dava;

Çocuğun koruma kararı kaldırılmadığı halde, istihdam talebi reddedilmiştir. Çocukla ilgili çalışma yapan personelin güçlendirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 18, 20, 25

34 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir. İlgili Sosyal İnceleme Raporunda **ailenin maddi durumu düzeldi denilerek iki kız kardeşten sadece biri için koruma kararı kaldırılmıştır. Ardından mahkemenin maddi durumun düzelmemiş olduğuna karar vermesi, yeterli ve yetkin bir inceleme ve sosyal inceleme raporu düzenlenmediğini ortaya koymaktadır.**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

35 No'lu dava;

Çocuk, devlet korumasındayken sosyal hizmet modellerinden biri olan aynı nakdi yardım ile ailesine teslim edilmiştir. İstihdam başvurusuna ise birçok benzer karara rağmen red cevabı verilmiş olması, eşit muamele görme hakkına aykırı düşmüştür. Davanın temyiz edileceği bilinmekte ve takip edilmektedir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

36 No'lu dava;

Çocuk devlet korumasında kalmaya devam ederken koruma kararı kaldırılmış ve reşit olana kadar devlet yurdunda kalmıştır. Çocuğun hak ve menfaatlerine aykırı bir uygulama yaşanmıştır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

37 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

38 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

39 No'lu dava;

Çocuğun devlet koruması altında olduğu **yurttan kaçmasına neden olan konular irdelenmeli, kaçması önlenemediği gibi çocuğun bulunması konusunda ciddiyetle arama yapılıp yapılmadığı da ele alınmalıdır.**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

40 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiştir. İzinsiz olarak kuruluştan ayrılması çocuğun koruma kararının kaldırılmasına sebep olmaması gerektiği** gibi çocuğun devlet koruması altında olduğu yurttan kaçmasına neden olan konular irdelenmeli, kaçması önlenemediği gibi çocuğun bulunması konusunda ciddiyetle arama yapılıp yapılmadığı da ele alınmalıdır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

41 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiş ve karar **tebliğ edilmemiştir. İzinsiz olarak kuruluştan ayrılması çocuğun koruma kararının kaldırılmasına sebep olmaması** gerektiği gibi çocuğun devlet koruması altında olduğu yurttan kaçmasına neden olan konular irdelenmeli, kaçması önlenemediği gibi çocuğun bulunması konusunda ciddiyetle arama yapılıp yapılmadığı da ele alınmalıdır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

42 No'lu dava;

Kuruluş tarafından çocuğun yasal hakkı olan **istihdam edilmesi, kanunun tam anlaşılması nedeniyle gerçekleşmemiş** ve mağduriyet oluşturmuştur. İlgili **personelin hukuki ve uygulamaya dair güçlendirilmesi** ihtiyacı bulunmaktadır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

43 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya **üzerinden çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

44 No'lu dava;

Kuruluş tarafından çocuğun yasal hakkı olan **istihdam edilmesi, kanunun tam anlaşılması nedeniyle gerçekleşmemiş** ve mağduriyet oluşturmuştur. İlgili personelin hukuki ve uygulamaya dair güçlendirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır. Ayrıca **koruma ve bakım altına alınan çocuk yatılı okulda dahi kalsa izleme ve takip ile kuruluşun yükümlülüğü** bulunmaktadır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

45 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya **üzerinden çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

46 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya **üzerinden çocuğu ve vasisini dinlemeden karar vermiş ve karar tebliğ edilmemiştir.**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

47 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya **üzerinden çocuğu ve vasisini dinlemeden karar vermiş ve karar tebliğ edilmemiştir. İzinsiz olarak kuruluştan ayrılması çocuğun koruma kararının kaldırılmasına sebep olmamalı,** çocuğun devlet koruması altında olduğu yurttan kaçmasına neden olan konular irdelenmeli, kaçması önlenemediği gibi çocuğun bulunması konusunda ciddiyetle arama yapıp yapılmadığı da ele alınmalıdır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

48 No'lu dava;

Çocuğun devlet koruması altında olduğu yurttan kaçmasına neden olan konular irdelenmeli, kaçması önlenemediği gibi çocuğun bulunması konusunda ciddiyetle arama yapıp yapılmadığı da ele alınmalıdır.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 20, 25

49 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden** karar vermiştir. **Çocuğun sık sık yurttan izinsiz ayrılması gerekçesiyle sosyal inceleme raporu hazırlanarak mahkemeye koruma kararı kaldırılma sürecinde bu husus dile getirilmiştir.**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

50 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir.

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25

51 No'lu dava;

Koruma kararı kaldırılma sürecinde mahkeme tek taraflı dosya üzerinden **çocuğu ve vasisini dinlemeden karar** vermiştir. **Mahkeme süreci 10 yıldır devam etmektedir. İdare mahkemeleri kararlarında, koruma kararında çocuğun ya da veli veya vasisinin dinlenilip dinlenilmediği ve tebligat yapılıp yapılmadığı incelenmemiştir.**

Koruma kararının gereklilikleri özelinde 2828 sayılı kanun ile koruma kararına alınma şartlarından biri olan iş veya meslek sahibi yapma şartı ile koruma kararı sonrası 2828 sayılı yasaya göre yeterli izleme faaliyeti gerçekleşmemiştir.

ÇHS'ye göre ihlal edilen temel maddeler: 3, 12, 20, 25